NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER
Vol. 27 | Iarnă 2015-2016
24 DE LOCURI EUROPENE • CIUDAD DE MEXICO • TRANSSIBERIANUL • MUNȚII ALTAI • PATAGONIA

PLUS VIETNAMUL RURAL / MOCĂNIȚE DIN CARPAȚI / EDINBURGH / MOGOȘOAIA

CALENDAR 2016

LOCURI SPECIALE ÎN HAINE DE SĂRBĂTOARE

PAG. 90

NATIONAL GEOGRAPHIC

TRAVELER

VOL. 27 | IARNĂ 2015-2016 | 12,99 LEI
WWW.NATGEO.RO

CIUDAD DE MEXICO

PATAGONIA PENTRU TOATĂ FAMILIA

TRANS-SIBERIANUL DE LA MOSCOVA LA BEIJING

24 DE DESTINAȚII EUROPENE DE VĂZUT PÂNĂ NU LE DESCOPERĂ TOATĂ LUMEA

5 948490 354119 04

Poți ajunge oriunde dorești.

Sistemul de tracțiune integrală permanentă 4MATIC al Clasei V.

Un grup de turiști la baza pârtiei? Excursie pe Transfăgărășan sau drum de făcut pe viscol? Sistemul 4MATIC distribuie puterea pe fiecare roată individual pentru a oferi cea mai bună tracțiune pe ploaie, zăpadă sau off-road. Mai mult, beneficiezi de până la 30 ani de mobilitate garantată cu Mobilo și de finanțare prin Mercedes-Benz Financial Services.

0% dobândă pentru contracte de 12 luni;
4,45% dobândă pentru contracte de 24-60 luni;
6 luni CASCO gratuit pentru contractele de peste 36 de luni.

Finanțare asigurată de

Mercedes-Benz Financial Services

Clasa V 220 d cu pachet BlueEFFICIENCY - consum mediu combustibil: combinat 5.7 l/100 km, urban 6.8 l/100 km, extraurban 5.0 l/100 km. Emisii CO2 (g/km): 149. Date în conformitate cu prevederile directivei 715/2007 EEC și amendamentului 692/2008 EC. Mașina din imagine este cu titlu de prezentare.

Mercedes-Benz
The best or nothing.

NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER

CUPRINS

SPECIAL

90
CALENDAR 2016
Locuri speciale în straie de sărbătoare.
TEXT: ADINA BRÂNCIULESCU

30 **Noile stele ale Europei**
Londra, Parisul și Berlinul sunt în fruntea clasamentului, dar cum rămâne cu destinațiile mai puțin cunoscute? Analizăm 24 dintre cele mai bune.

46 **Poveste de iarnă**
Impasabil, dar nu și imposibil: o călătorie cu sania trasă de cai prin Munții Altai.
TEXT: MARK JENKINS

54 **Ciudat de Mexic**
Bucăți din sufletul latino al Americii de Nord.
TEXT: ALEXANDRA POPESCU

60 **De la Moscova la Beijing cu Transsiberianul**
8.000 km, 6 fusuri orare, 6 zone de climă, 3 țări complet diferite.
TEXT ȘI FOTO: CRISTI PITULICE

74 **Jurnal de familie călătoare**
Cu cortul în spate prin Torres del Paine, Patagonia.
TEXT: ROXANA FARCA
FOTO: ALEX FARCA

DEPARTAMENTE

5 EDITORIAL
6 SCRISORI DE LA CITITORI

GHIȘEUL TRAVELER

8 VISURI DE STRADĂ ÎN EDINBURGH
13 CURS INTRODUCTIV DE AVENTURĂ PRIN ALPI
14 PROVOCAREA MUNTELUI
15 ACASĂ ÎN ERZGEBIRGE
16 TRAVEL MIX
17 COUP DE FOUDRE OLANDEZ ÎN UTRECHT
18 MOCĂNIȚE DIN CARPAȚI
22 INSTANTANEE HIBERNALE ROMÂNEȘTI
23 INTERVIU: FLORIN STOICAN

FOTOJURNAL

24 VIETNAMUL RURAL

CARTE POȘTALĂ

86 PALATUL MOGOȘOAIA
87 APUS LA FUSCHL

PE COPERTĂ: DOMUL BAZILICII SF. PETRU TRONEAZĂ PESTE VATICAN. FOTO: ALESSANDRO0770/ISTOCKPHOTO

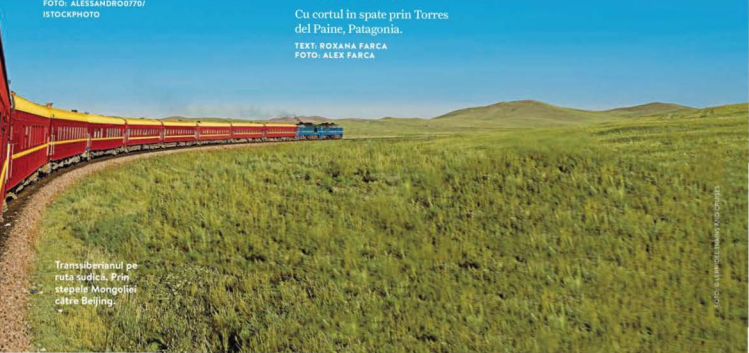

Transsiberianul pe ruta sudică. Prin stepele Mongoliei către Beijing.

© FOTO: ELEMENTE TRANSLATED CRIMES

Yeni Cami (Noua Moschee) și Hagia Sophia sunt două dintre simbolurile musai de văzut ale seducătorului Istanbul.

12 ispite pentru 2016

POATE ȚI SE VA PĂREA UN LUCRU DE NIMIC. Dar pe mine m-a frământat multă vreme. Cum a putut să plece Ulise după șapte ani din paradisul de pe Ogygia, deși frumoasa nimfă Calipso îl iubea și i-ar fi oferit nemurirea de-ar fi rămas cu ea? Acum cred că știu. Ba mai mult, sunt convins că favoritul zeiței Atena nu și-a găsit liniștea nici după ce s-a întors în Itaca, pentru că după un răgaz liniștit acasă, dorul de ducă a fost mai irezistibil decât cântecul sirenelor.

După atât timp în turnul de control dirijând povești despre călătoriile celorlalți, simt că este momentul să rup lanțul aurit, să o iau iar la pas prin lumea asta mare. Hipnotizat în fața tabelei electronice în vreun aeroport, pot sta ore întregi visând la următoarea destinație. Văd că tocmai decolează un avion către Creta și nu trebuie decât să închid ochii să mă cufund pavlovian în cornul abundenței bucătăriei grecești din restaurantele de pe malul mării din Chania, cel mai accesibil oraș al insulei. Peste câteva minute decolează un alt avion către Paris – și mă teleportez în boemul Montmartre ascultând chitarele de pe treptele de la Sacre Coeur. Urmează la rând un zbor spre Peru și pornesc cu gândul către Machu Picchu, citadela încasă dintre nori, la vremea Inti Raymi, Festivalul Soarelui. Un avion al companiei Iberia mă face să visez la un maraton de cinema în orașul San Sebastian din Țara Bascilor, ce găzduiește Festivalul Internațional de Film Zinemaldia la fiecare început de toamnă.

Am aflat recent că datorez aceste reverii irezistibile lui ***Nucleus accumbens***, un centru din creier controlat de dopamină ce devine foarte activ când ne bucurăm anticipat de câte ceva. Se numește așa pentru că atârnă în capul nostru ca un Turn din Pisa. Pentru acest Nucleus accumbens din creierul tău am pregătit calendarul de la pag. 90-114, care sper să aibă asupra ta același efect pe care îl au pentru mine tabelele de zbor din aeroporturi. Și mai mult decât atât: sper să te inspire să faci pasul următor și chiar să-ți cumperi bilet. Ciao! Poate ne vedem în vreun aeroport...

—CĂTĂLIN GRUIA catalin.gruia@burda.ro

FOTO: GALLIVER/ GETTY IMAGES

CALENDAR 2016

PUNE-ȚI REVISTA ÎN CUI! Perforează pe semnul indicat paginile de la sfârșitul revistei și transform-o în calendar de perete. Avertisment: expunerea prelungită poate duce la creșterea necontrolată a apetitului pentru călătorii.

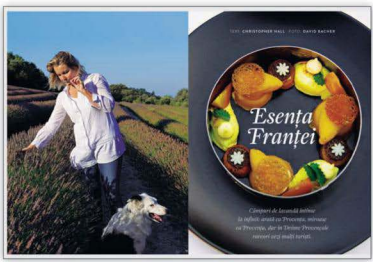

Esența Franței

Excelentă alegerea dumneavoastră de a prezenta o mică parte din Franța rurală. Toată lumea, când vrea să viziteze Franța, se gândește la Paris, Disneyland și la alte câteva locuri faimoase. Uitâm, așa cum spunea Lucian Blaga, că „vești-cia s-a născut la sat". Am avut ocazia să descopăr tradiții, obiceiuri care nu s-au pierdut, și bineînțeles celebra lavandă. Sper ca Provența să fie un început și să prezentați și alte regiuni din Franța. Vă aștept și în alte numere!

—SIMION DAN, BUCUREȘTI

Reportajul despre ***Cealaltă Provență*** m-a captivat. Lecturarea lui mi-a dat ocazia să „fac cunoștință" cu fermierii din Provența care se ocupă cu tot ceea ce înseamnă „cultul" lavandei – de la plantare până la producerea parfumurilor care au la bază această plantă. De asemenea, am aflat că în această industrie a lavandei se ține cont, ca și în orice altă ramură a agriculturii, de starea vremii, iar fermierii au grijă ca recolta lor să nu fie periclitată și ca produsul final să se apropie cât mai mult de perfecțiune.

—MARIUS-CONSTANTIN POPA, IAȘI

SEVILLA

Pregătindu-mă pentru o călătorie cu trenul, am zărit revista în stand și am cumpărat-o. Mi-au făcut cu ochiul articolele despre Franța și Sevilla. Am citit-o cu interes, admirând curajul lui Radu Diaconescu, „trecând" pe la Ghișeul Traveler, observând Delta Dunării sau Franța. Articole interesante, care m-au făcut să uit de locul în care mă aflam. Mă voi opri asupra reportajului despre Sevilla. Acest oraș e un punct de reper în arta și cultura spaniolă, prin Semana Santa, Feria de Abril sau celebrele coride. Timpul se oprește în loc în momentul în care asculți cântând „sevillanas" sau aștepți cu sufletul la gură reacția taurului în fața toreadorului. În ceea ce privește ținuta pentru a asista la coridă, sunt de acord. Cum am putea asista altfel la un spectacol? Inclusiv toreadorii se îmbracă în cel mai bun costum pentru a ieși în arenă. În liniștea camerei de hotel, emoțiile sunt palpabile în timp ce oamenii din suita toreadorului îl ajută să se pregătească. E destinația ideală de vacanță, oraș în care poți îmbina admiratul clădirilor vechi cu hoinăritul prin „barrio de Triana" sau pur și simplu poți sorbi un pahar de „fina manzanilla" la umbra unei terase.

—OANA NACU, IAȘI

VALEA CERNEI

E prima dată când cumpăr revista, dar ați reușit să îmi atingeți o coardă sensibilă. Articolul despre Valea Cernei mi-a trezit niște amintiri extraordinar de frumoase. Văzând poza de pe Vârful lui Stan am simțit din nou senzația de mare satisfacție pe care mi-a dat-o atingerea vârfului. Îmi place că ați ales să scrieți despre această zonă deoarece nu este atât de cunoscută și merită să fie promovată. Ați reușit în câteva rânduri să surprindeți esența și farmecul zonei, iar pentru asta aveți parte de tot respectul meu!

—SANDOR ANDREEA, TÂRGU MUREȘ

SCRIE-NE

E-mail: traveler@burda.ro

Scrisori: Bd. Decebal nr. 25-29, Olympia Tower, etaj 4, sector 3, București

Abonamente: abonamente@burda.ro

Facebook: National Geographic Romania

Include adresa și numărul de telefon. Scrisorile pe care le publicăm pot fi editate în redacție, pentru claritate și concizie.

CONCURS

Comentează în câteva fraze unul dintre articolele care ți-au atras atenția în acest număr. Data limită: 1 martie 2016. Autorii scrisorilor publicate în revistă primesc automat volumul ***Cele mai frumoase orașe***. Acest ghid autentic, surprinzător, dinamic îți dezvăluie fața nevăzută a 220 de orașe ale lumii. Volumul include și 16 liste tematice cu cele mai interesante orașe din lume: de la mâncăruri deosebite până la stilul de viață eco.

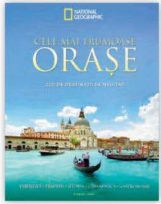

PS: Nu uita să precizezi adresa unde vrei să-ți trimitem cartea.

Snagov Club

★★★★★

Hotel | Ponton și Restaurante | Piscină-Bar
Centru SPA | Conferințe și Evenimente | Nunți

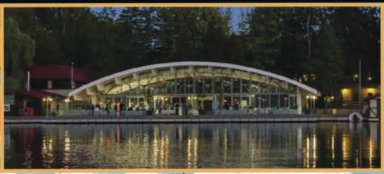

Răsfățul tău de 5 stele, la doi pași de București

SnagovClub.ro

Pe dealul Calton din Edinburgh. Dreapta: cafeneaua Glass and Thompson.

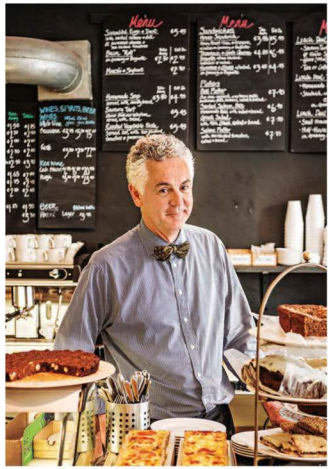

ORAȘUL MEU

Visuri de stradă

EDINBURGH E NR. 1, ATÂT ÎN FICȚIUNE, CÂT ȘI ÎN VIAȚĂ. TEXT: ALEXANDER McCALL SMITH

CU CEVA ANI ÎN URMĂ începusem să scriu o serie de romane, *44 Scotland Street*, cu acțiunea în Edinburgh. Voiam să explic prin seria aceasta (ajunsă la al nouălea volum) de ce îi farmecă atât de tare orașul pe cei care ajung să-l cunoască; de ce în fiecare dimineață am senzația că revin la o legătură amoroasă continuă cu locul unde trăiesc.

Există multe motive să scrii despre Edinburgh. Capitala Scoției e unul dintre cele mai interesante orașe ale lumii din punct de vedere artistic, pe picior de egalitate cu Florența sau Veneția. Se învecinează într-o parte cu dealurile unduitoare, iar în cealaltă cu coasta de est a Scoției, ținut cu un trecut zguduitor și peisaje de neuitat, romantice. E cunoscut pentru festivalurile culturale, mai ales pentru Festivalul Internațional de la Edinburgh și Fringe, care face din el, timp de o lună amețitoare, capitala artistică a lumii. E un leagăn al ideilor, locul unde s-a născut Iluminismul scoțian, extraordinara perioadă din secolul al XVIII-lea când Edinburghul a devenit, pentru scurtă vreme, capitala intelectuală a Europei. Mai recent, s-a aflat în centrul unei dezbateri politice intense despre independența Scoției – experiență care i-a făcut pe localnici să analizeze mai atent identitatea pe care vor s-o adopte. Nu e loc de plictiseală aici. Am hotărât să plasez acțiunea seriei de romane pe o stradă anume, una reală. Locurile imaginare își au locul lor în ficțiune, dar eu am preferat dintotdeauna să știu exact unde mă aflu. De ce să se ascundă autorii după deget? Am ales o stradă din așa-numitul Oraș Nou din Edinburgh. Cuvântul „nou" e relativ: în Edinburgh, sfârșitul secolului al XVIII-lea e destul

CITIȚI ARTICOLELE DIN SERIA „I HEART MY CITY" PE INTELLIGENTTRAVEL.NATIONALGEOGRAPHIC.COM.

FOTO: DAGMAR SCHWELLE/LAIF/REDUX (AMBELE)

de nou, iar Orașul Vechi e fâșia de străzi și alei înguste care au crescut de la înființarea oficială a orașului, în secolul al XII-lea. Orașul Nou a apărut ca reacție la supraaglomerarea și insalubritatea care deveniseră probleme grave. Edinburghul se află într-un ținut deluros. Dar de partea cealaltă a Nor Loch – un ochi de apă fetid, care trebuia drenat – se afla o întindere ispititoare, care cobora spre mare, un loc evident pentru a construi un oraș de la zero. S-a ținut un concurs, iar James Craig, arhitect fără pregătire, care nici nu împlinise 30 de ani, a propus un plan clasic, o grilă de străzi elegante, punctate ici-colo de piețe rotunde și ovale. Viziunea lui clasică rămâne prezentă în cea mai mare grupare de clădiri din secolul al XVIII-lea conservate din Insulele Britanice. E un muzeu arhitectural vast, dar unul în care încă trăiesc și lucrează oameni – iar unii dintre ei lucrează chiar în numeroasele muzee din oraș, printre care Scottish National Portrait Gallery, de pe Queen Street, un loc excelent pentru a lua contact cu arta și istoria scoțiană, după care vă puteți relaxa în cafeneaua muzeului (face niște *scones* legendare).

Priviți-mă: artiștii participanți la Festivalul Fringe din Edinburgh (sus) și picturile din National Portrait Gallery (deasupra).

Îmi trebuia o stradă și am găsit-o: Scotland Street cea scurtă și înclinată, la capătul de est al Orașului Nou. De o parte și de alta a ei sunt clădiri de locuințe, făcute din piatra cu care s-a construit tot Orașul Nou. Ca pe toate străzile din împrejurimi, și aici domină stilul clasic din vremea regelui George al Marii Britanii, care pune accentul pe regularitate și uniformitate. Aici stă secretul farmecului estetic al Orașului Nou – frumusețea îi vine din liniile îngrijite ale ușilor și ferestrelor cu aceleași proporții plăcute, de la o casă la alta.

Multe dintre personaje le-am pus în apartamente de pe aceeași scară – scara comună, din piatră, ce unește, în Edinburgh, locuințele de sub același acoperiș. Organizarea aceasta a contribuit la crearea și conservarea simțului puternic al comunității care domină în oraș. În Orașul Vechi, bogații și săracii nu trăiau niciodată prea departe unii de ceilalți, iar amestecul social variat a dominat chiar și Orașul Nou, zonă mai prosperă.

Odată create caracterele, mi-am dat seama că le pot da drumul să umble prin oraș și prin propriile vieți. Parcă ele luau hotărârile, nu eu; gravitau spre muncă și distracție pe Dundas Street, aflată nu departe de Scotland Street, care oferă o priveliște minunată spre străvechiul regat Fife (absorbit de mult în Scoția modernă), de partea cealaltă a estuarului Firth of Forth. La capătul ei, chiar după colțul unde se află casa din Heriot Row a marelui scriitor scoțian din secolul al XIX-lea Robert Louis Steenson, se află și una dintre cafenelele mele preferate, Glass and Thompson, pe care o frecventează și prietenii, și personajele mele. La câteva numere mai jos se află Scottish Gallery, condusă de Guy Peploe, nepotul unuia dintre cei mai celebri pictori scoțieni, S.J. Peploe. Peploe apare ca personaj în cărțile mele, fiindcă îmi place să pun în ele și oameni adevărați – cu consimțământul lor, firește. Așa e Edinburghul: în el, oamenii pot fi reali și fictivi în același timp.

Barurile cu atmosferă originală din oraș sunt și ele decoruri utile pentru personajele fictive. Ale mele merg la Cumberland Bar, un local vesel și primitor de la capătul Cumberland Street. Colegul meu, Ian Rankin, scriitor din Edinburgh, își trimite detectivul fictiv, inspectorul John Rebus, la Oxford Bar de pe Thistle Street. Cărțile lui Ian sunt mai întunecate decât ale mele, iar personajele lui preferă baruri mai întunecate, mai simple. Fiecare cu ale lui.

Personajele fictive trebuie să facă și cumpărături, firește, iar eu le trimit de multe ori pe ale mele la un magazin de delicatese italian care chiar există, Valvona and Crolla, de pe Elm Row, deținut de Philip și Mary Contini, care apar amândoi ca personaje în romanele din seria *Scotland Street*. La lansările volumelor, Philip vine și cântă cu formația lui napolitană. În orașul acesta, realitatea și ficțiunea se întâlnesc tot timpul. Și de ce nu? Edinburghul e un loc unde imaginația pare să prospere. E ceva în aer, în lumina de aici. Nu știu ce anume, dar ceva sigur este. Edinburghul a fost numit „un vis săpat în piatră". Poate asta e explicația.

ALEXANDER McCALL SMITH e autorul seriei *Agenția de detective nr. 1* și a două serii de romane a căror acțiune se desfășoară în Edinburgh. Noul său roman, *Emma: A Modern Retelling*, va apărea în aprilie.

FOTO: XINHUA/EYEVINE/REDUX (ARTIȘTI), DEADLINE NEWS (PICTURI)

Toamna se numără colegii

Team building la Cluj, cu treasure hunt printre activități.

Vinexpert

Primul Wine Restaurant din București, THE WINE BISTRO din Piața Victoriei (Calea Victoriei 155), se bazează pe o impresionantă colecție a Casei de vinuri și băuturi (peste 3.500 de etichete, dintre care o parte semnificativă disponibilă ca Wine by Glass Selection) și va promova conceptul CONTINENTELE GUSTULUI, deja confirmat la Vinexpert Lounge (Calea Dorobanți 152). Atât meniul, cât și evenimentele personalizate organizate de THE WINE BISTRO se bazează pe *live cooking show* (realizat în open kitchen) și pe sistemul *wine and food pairing* implementat de Vinexpert împreună cu Bucătărescu.

• 10% reducere pentru orice produs achiziționat. Discountul nu se aplică țigaretelor.

Cărturești.ro

Iată o destinație preferată pentru alegerea unui cadou deștept. Aici găsești peste 14.000 de articole cu livrare în 24 de ore, obiecte care ne fac viața mai frumoasă: o selecție foarte bogată de cărți, accesorii de lectură sau de ceai, decorațiuni, obiecte de design și produse ingenioase. Acum îți poți surprinde plăcut colegii de birou, transformându-le munca într-o joacă folosind rechizite fun, agende cool, gadgeturi potrivite pentru zeii tabelelor xls și reginele prezentărilor ppt.

• 5% reducere pentru orice produs achiziționat. Oferta este valabilă exclusiv în librăria online: *librarie.carturesti.ro*

Ia-ți chiar acum un card din lumea MasterCard Business și beneficiezi de oferte speciale în 110 locații partenere din toată țara.

Contactează-ți banca!

www.mastercard.ro/biz

Hotel CITY Plaza, Cluj

Alegerea Hotelului CITY Plaza pentru cazarea echipelor venite în team-building la Cluj aduce o serie de avantaje și facilități specifice: localizare ultracentrală (în imediata apropiere a Parcului Central, a Primăriei Cluj-Napoca și a centrului istoric), parcare privată generoasă, internet wireless gratuit, welcome package în cameră, două terase panoramice, serviciu concierge , 24 h, mic dejun bufet, bogat și diversificat, cu produse de patiserie și panificație făcute „în casă", centru de evenimente cu un total de 440 de locuri unde se pot organiza activități de team-building indoor, zonă de relaxare cu piscină panoramică și restaurant cu specific internațional. Decorate mini-malist modern sau cu influențe asiatice, Art Nouveau sau de inspirație românească, toate camerele de la CITY Plaza sunt menite să ofere o nouă experiență și un sejur plăcut și confortabil. ***www.cityhotels.ro***

• 10% reducere din valoarea rezervării. Discountul se aplică doar pentru tarifele disponibile pe site-ul www.cityhotels.ro"

Autoworld

Autoworld din Cluj-Napoca este dealer autorizat Audi, Volkswagen, Volkswagen Autovehicule Comerciale și Das WeltAuto. În cei peste 20 de ani de existență, Autoworld a ocupat poziția de lider pe piața locală de import pentru mărcile pe care le reprezintă. Mottoul companiei noastre, „Excelență prin pasiune", se regăsește și în motivația echipei, a cărei principală preocupare este grija față de nevoile clienților. Cele două service-uri autorizate, Audi și Volkswagen, au primit de-a lungul vremii recunoaștere internațională. În 2013, Autoworld Volkswagen, intrat în competiție alături de cele mai bune 100 de unități service, a primit Volkswagen Service Quality Award pentru cele mai bune rezultate privitoare la calitatea în service și fidelizarea clienților. În 2012, service-ul Autoworld Audi a ocupat locul 3 la competiția internațională Audi Twin Cup, Berlin, iar în 2013 a urcat pe podiumul de la Barcelona pe locul 2.

• 3% reducere din valoarea facturii de service.

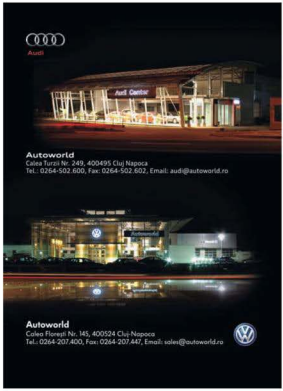

Plătește cu cardul tău Business sau Corporate MasterCard® și te bucuri de oferte speciale pentru tine și afacerea ta la achiziționarea produselor prezentate.

MasterCard

Magnolia

Pentru un cadou plin de emoție și delicatețe, există Florăriile Magnolia. Artiști florali inspirați creează zilnic buchete și aranjamente florale pentru cele mai diverse ocazii și cele mai exigente cerințe. Ne place să facem oamenii fericiți, de aceea suntem atenți la dorințele fiecăruia și nu credem că există mesager care să transmită mai bine sentimentele frumoase decât un buchet de flori. Aniversările, zilele de naștere, recepțiile sau nunțile, toate vor avea un plus de frumusețe și unicitate cu florile marca Magnolia.

- **8% reducere pentru orice produs achiziționat.**
- **5% reducere pentru livrările internaționale.**
- **5% reducere pentru achizițiile online pe *www.magnolia.ro***

Flower Time

Flower Time este locul unde acordăm timp plantelor și frumuseții. Este ideal pentru a găsi un „cadou la ghiveci" prin care să rămâi mult timp în amintirea cuiva drag sau poate fi locul de unde să alegi cele mai sănătoase, pline de vitalitate și deosebite plante sau accesorii pentru cu grădina ta să fie de invidiat. Proiectarea, amenajarea și întreținerea grădinii nu sunt nici ele o problemă. Specialiștii noștri responsabili cu amenajarea spațiilor verzi vă stau la dispoziție cu cele mai inspirate idei și cea mai profesionistă realizare.

- **8% reducere pentru orice produs achiziționat.**
- **5% reducere pentru livrările internaționale. Oferta nu este valabilă pentru achizițiile online.**

Plătește cu cardul tău Business sau Corporate MasterCard® și te bucuri de oferte speciale pentru tine și afacerea ta în locațiile prezentate.

www.mastercard.ro/biz

MasterCard

FOTO: ALEX BUISSE

Un schior amator de aventură se bucură de iarnă pe traseul Haute Route.

CURS INTRODUCTIV DE AVENTURĂ

Prin Alpi, ca vântul

HAUTE ROUTE PE SCHIURI, DIN FRANȚA ÎN ELVEȚIA.

NEGUSTORII ȘI PĂSTORII umblă de secole prin trecătorile înalte ale Alpilor, dar de-abia în 1911 au parcurs și primii schiori traseul numit acum Haute Route: o traversare de șase zile și 74 km prin lanțul muntos care zgârie norii, din stațiunea franceză Chamonix până în Zermatt, în Elveția, două dintre cele mai celebre destinații pentru schi din lume. De atunci, pe traseu au apărut cabane care oferă hrană și adăpost, iar Haute Route a devenit un fel de rit de trecere pentru schiorii amatori de aventură. „Rămân uluiți de cât de mare și sălbatică e zona", spune John Race, proprietarul companiei Northwest Mountain School, care organizează excursii acolo an de an. „Dar marele ei atu este că e atât de accesibilă și că îți este suficient un rucsac mic ca să te bucuri de un relativ confort."

PENTRU ÎNCEPUT Cei care se încumetă să parcurgă Haute Route trebuie să aibă experiență în schiul de tură și folosirea echipamentului specific, cu legături care permit ridicarea călcâiului la urcuș și „piei de focă", materiale care se prind de schiuri și a căror textură le permite să alunece înainte, dar nu și înapoi. Într-o singură zi se poate acoperi o diferență de nivel de 900 m, deci o condiție fizică bună este esențială. (Există și opțiuni mai scurte și mai ușoare, pe traseele între cabane din Alpi.) Majoritatea schiorilor de pe Haute Route angajează ghizi și pleacă spre Geneva (unde se află aeroportul cel mai apropiat de Chamonix) în martie sau aprilie, când avalanșele sunt mai rare. În prima zi, ghizii îi conduc pe un traseu de încălzire, care începe cu urcarea pe Aiguille du Midi, cu o telecabină care acoperă plutind o diferență de nivel de peste 3.600 m, din sat până pe vârf, în 20 de minute. De acolo, Vallée Blanche, unul dintre traseele de schi legendare din zonă, șerpuiește blând de-a lungul a 20 de km pe ghețarul Mer de Glace, printre colți de granit, pe lângă o peșteră de gheață albastră, până pe fundul văii.

LA ÎNĂLȚIME În prima zi pe Haute Route – una dintre etapele cele mai dificile – veți lua telecabina din stațiunea de schi Grands Montets până la o altitudine de 3.280 m, de unde, în zilele senine, veți avea parte de o panoramă spectaculoasă a văii Chamonix și a lui Mont Blanc. Apoi veți petrece mai bine de șase ore urcând circa 1.020 m, coborând 1.127 m și străbătând doi ghețari, până la cabana Trient, de unde veți vedea platoul cu vârfurile pe fundal.

ODIHNĂ ȘI REÎNCĂRCAREA BATERIILOR De obicei, schiorii se trezesc devreme și pleacă pe schiuri până la cabana următoare, unde iau prânzul. „În general, e mult timp liber după-amiaza", spune Race. Unii vizitatori fac câte o ieșire ușoară pe schiuri; alții joacă cărți pe verandele încălzite de soare, fac schimb de povești și privesc cum dispar razele soarelui de pe piscurile alpine. Cina – cu feluri elvețiene clasice, din carne și cartofi – se servește ca în familie. Dacă vă împrietenițiți cu cabanierul, aveți șanse să primiți și un păhărel de *génépi* de casă, o tărie asemănătoare cu absintul, distilată cu flori sălbatice alpine, înainte să vă culcați într-o cameră cu paturi suprapuse.

MARELE FINAL În ultima zi, schiorii urcă și coboară trei trecători alpine, trec prin Italia și ajung la pasul Col du Valpelline, cu vedere spre fața nordică zimțuită a Vârfului Matterhorn, una dintre cele mai ușor de recunoscut siluete din Alpi. Urmează o coborâre la o diferență de nivel de peste 1,5 km până la elegantul sat Zermatt. „Schiem printre ghețari uriași, cascade de gheață și versanți masivi", spune Race. „Foarte puțini sunt schiorii care n-ar considera ruta cea mai frumoasă coborâre din viața lor." —*Kate Siber*

Drumeția pe zăpada neatinsă este cadrul perfect dacă vrei să experimentezi adevărata sălbăticie.

EXCURSIE

Prin Carpații sălbatici

TESTEAZĂ-ȚI LIMITELE PE CĂRĂRI ALBE. TEXT: ALINA ALEXA

TRASEUL MONTAN ce pornește din **Retezat** traversează **Godeanu** și coboară tocmai pe **Văile Cernei** e o încercare hibernală pentru orice iubitor de natură sălbatică. Pentru a străbate inima neatinsă a Carpaților, pajiștile și golul alpin, pentru care întreaga Europă ne invidiază, ai mai multe puncte de pornire. Poți alege între **Poiana Pelegii, Cârnic, Stâna din Râu, Uricani** sau **Cheile Buții,** și să pornești spre **Șaua Plaiului Mic – Curmătura Soarbele – Vf. Godeanu – Curmătura Olanului – Șaua Prislop – Valea Cernei.**

Pentru această experiență de autocunoaștere, de aproximativ 70 km, vara ai nevoie de 4-5 zile. Iarna (pentru cei mai experimentați), se merge mai mult pe creastă, cu schiuri de tură. Nu este un traseu simplu, locurile de campare și cabanele sunt doar în Retezat, dar se poate poposi pe la stânele părăsite (vara, nu uita că unii câini nu sunt foarte prietenoși chiar de la început). Aici apa este la mare preț: izvoarele sunt puține, iar vara, când pot seca, poți ajunge destul de ușor în situația de a găsi soluții creative ca să faci economie.

Este un traseu care-ți va pune la încercare la maximum cunoștințele de orientare: pe mai multe porțiuni, marcajele sunt vechi sau lipsesc, poteca dispare, poți folosi pe cât posibil cărările animalelor, însă multe dintre ele sunt înșelătoare. Dacă nu urmezi culmea munților, te poți rătăci chiar și pe vreme bună. Și pentru că este o experiență în care trebuie să te bazezi doar pe tine, nu există ghizi care să te însoțească pe tot traseul. Te sfătuim să ai la tine **busolă, hartă** și **un GPS.** Poți descărca de pe *www.eco-romania.ro* traks gps pentru acest traseu. Acest traseu „sălbatic" face parte dintr-o zonă naturală absolut extraordinară, ce cuprinde mai multe arii protejate (Parcul Național Retezat, Parcul Național Semenic – Cheile Carașului, Parcul Național Cheile Nerei – Beușnița, Parcul Național Domogled – Valea Cernei, Parcul Natural Porțile de Fier, Situl Natura 2000 Munții Țarcu), zonă ce este parte dintr-un proiect-pilot ce dorește să declare aici prima zonă de sălbăticie din România. Inițiativa este susținută, printre alții, de **WWF, Asociația de Ecoturism din România** și **Propark – Fundația pentru Arii protejate** *(www.eco-romania.ro).*

FOTO: SEBASTIAN LUCACI

Minerii din Stadt Stollberg, Erzgebirge, îmbrăcați la patru ace în uniforme, defilează mândri la Parada de Crăciun.

LA PERSOANA ÎNTÂI

Acasă în Erzgebirge

ATRACȚIILE MUNȚILOR MINEREULUI DE FIER. TEXT: KATHARINA BOTA

O ORCHESTRĂ alcătuită din 16 figurine mici din lemn în formă de îngeraşi, fiecare cu câte 11 pete albe pe aripioarele verzi. Astfel de figurine se confecționează, manual, doar într-un orășel din regiunea **Erzgebirge**, în Germania, și pentru mine întruchipează însăși ideea de „acasă". În fiecare an, când încep Sărbătorile de Crăciun, bunica mea își etalează îngerașii. Are și o colecție de spărgători de nuci și mai are suporturi – vânătorul, cârtița, căsuța albastră – în care ard arome plăcute și toate scot linii fine de fum, cu aromă de tămâie sau de pin. Mai sunt și câteva *Schwibbögen*, acele suporturi tradiționale pentru lumânări, cu forme arcuite din lemn de mesteacăn, pe care în luna decembrie le poți vedea în mai toate ferestrele caselor din zonă. Asta înseamnă pentru mine tot ce are Erzgebirge mai bun.

Erzgebirge înseamnă, în traducere,

Munții Minereului de Fier. Numele a apărut după zăcămintele mari de astfel de minereuri descoperite în zonă în secolul al XVI-lea, iar munții joacă rolul unui hotar natural între Saxonia și Bohemia. Argint se găsise deja acolo, cu ceva timp înainte, în apropiere de locul unde astăzi se află orașul Freiberg. De atunci, mineritul a tot modelat viețile localnicilor. Lumânările de pe un Schwibbögen pot, de pildă, să exprime dorul minerilor de a se bucura de lumina zilei. Un Drum al Argintului, un traseu sinuos stabilit de istorie, merge în zilele noastre de la **Zwickau** până la **Dresda,** legând între ele principalele puncte de atracție din Erzgebirge: vizite subterane în 30 de mine special amenajate pentru a-și putea primi vizitatorii; în **Freiberg,** catedrala cu celebra orgă Silbermann, care are 2.574 de tuburi, și colecția Terra Mineralia, care conține 3.500 de minerale și pietre prețioase; și Muzeul Jucăriilor din Munții Minereului din **Seiffen.**

De asemenea, poți participa la **parada minerilor,** care este elementul de mare atracție al multor piețe de Crăciun din Erzgebirge. Până la 3.000 de membri ai diverselor bresle de mineri participă la marșul care trece prin orășele ca **Aue** și **Annaberg-Buchholz.** Arborând îmbrăcămintea tradițională – șorțul din piele, apărătorile pentru genunchi și șapca – fiecare participant își poartă cu mândrie târnăcopul și dalta. Chiar și astăzi, salutul minerilor se face adesea auzit în viața de zi cu zi de aici: **„Glück Auf"!**

FOTO: GETTY IMAGES

TRAVELER MIX

Idei, cărți, călătorii și muzică

OCOLUL PĂMÂNTULUI ÎN 80 DE MINUNI

Pornind din Londra, ca în romanul lui Jules Verne, vei poposi la Palatul Regal din Budapesta și la Ermitajul rus. Te așteaptă tezaure italiene precum Turnul din Pisa, Colosseumul din Roma sau bazilica Sfântul Francisc de la Assisi. În îndepărtatul Orient vei descoperi monumente ale naturii precum Everestul, temple eterne ca Taj Mahalul indian, Wat Phra Kaew din Thailanda și Marea Moschee din Isfahan în Iran. Mergi apoi în Africa, spre piramidele de la Gizeh, Deșertul Sahara și marile cascade ale Lacului Tana. În America te oprești în Parcul Național Yellowstone să admiri gheizerele, apoi la Golden Bridge în San Francisco și chiar la ghețurile Arcticii canadiene. În cele din urmă ajungi în Oceania la Mont Cook, Bora-Bora și Ayres Rock.

ATLASUL LUMII PENTRU ELEVI

Știați că Antarctica s-a format acum circa 180 milioane de ani și că aproximativ 98% din suprafața continentului se află sub straturi de gheață permanentă care au pe alocuri și 5 km grosime? Dacă toată gheața Antarcticii s-ar topi, nivelul Oceanului Planetar ar crește cu peste 60 m. Asia adăpostește peste 60% din populația globului și câteva dintre economiile cu cea mai rapidă dezvoltare, iar Europa e un mozaic de insule și peninsule. Această ediție a celui mai vândut atlas geografic școlar din lume conține peste 100 de hărți special create pentru elevii de gimnaziu și de liceu, peste 70 de fotografii color, 50 de diagrame și de grafice care reflectă cele mai noi informații, drapele de stat și casete statistice integral actualizate.

SINGURĂ PE DRUMUL MĂTĂSII

Drumul de 15.000 km de la Beijing la București, jurnalista Sabina Fati l-a parcurs pe jos sau în mașini de ocazie, în trenuri de noapte ticsite sau în autobuze hodorogite, „deghizată" în turist. A traversat, în solitar, China, Kârgâzstan, Tadjikistan, Uzbekistan, Turkmenistan, Iran, Azerbaidjan, Georgia, Turcia – țări cu istorii străvechi și destine dramatice. Cartea care a rezultat din acest periplu de 80 de zile este un mix fascinant și original de jurnal, reportaj și istorie, totul adunat într-o curajoasă analiză de geopolitică, bine blindată cu citate, note și bibliografie.

PĂIANJENUL ALB

Celebrul alpinist Heinrich Harrer a reușit în 1938, împreună cu câțiva colegi, să escaladeze fața nordică a Eigerului, în Alpii elvețieni. De-a lungul timpului, pe acest traseu, considerat printre cele mai dificile din lume, și-au pierdut viața peste 60 de alpiniști. *Păianjenul alb* relatează ascensiunea în care exploratorii s-au confruntat adesea cu situații periculoase și cu limitele rezistenței umane. O poveste despre tenacitate, încredere în propriile forțe și curaj, care te ține cu sufletul la gură.

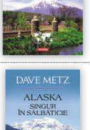

DRUMURILE CĂTRE SATA

În anii '80, Alan Booth a făcut o lungă drumeție: a pornit din extremitatea nordică a Japoniei, Capul Soya din Insula Hokkaido, și a ajuns în cel mai sudic punct al ei, Capul Sata din Insula Kyushu. A străbătut trei insule, pe o distanță de aproximativ 3.300 km. O călătorie spectaculoasă, în cea mai mare parte pe drumuri de țară, în care Booth a descoperit locuri, obiceiuri și personaje pitorești, de la hangii la călugări budiști, de la pescari, profesori sau polițiști la luptători profesioniști, beți și prostituate. În paginile sale pline de umor descoperim multiplele fațete ale unei țări care continuă să fie prea puțin cunoscută.

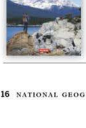

SINGUR ÎN SĂLBĂTICIE

Un expert în supraviețuirea în sălbăticie pornește în expediția vieții lui: însoțit doar de doi câini, parcurge aproape 1.000 km pe schiuri prin Alaska, traversând lanțul muntos Brooks. Are la dispoziție un GPS și un telefon prin satelit, își transportă singur proviziile și scrie într-un jurnal zilnic. Alături de terierii Jimmy și Will, Dave Metz străbate vaste întinderi de tundră și ținuturi acoperite de păduri, trece râuri înghețate și creste înzăpezite. Pe lângă urși și haitele de lupi, are de înfruntat foamea, epuizarea și frigul Nordului. Cel mai important, spune autorul, e că a putut să admire frumusețea naturii sălbatice și să se simtă pe deplin liber.

TEXT DE
Adina Brânciulescu

Apele calme ale Oudegrachtului se întortocheză prin inima Utrechtului.

ÎNCEARCĂ

Relaxează-te în Utrecht

COUP DE FOUDRE OLANDEZ TEXT: ALEXANDRA POPESCU

AM ÎNCEPUT O RELAȚIE la distanță cu orașul ăsta care m-a adoptat în nici trei zile. Îl port în gând, mă joc căutând chirii în case cu ferestre înalte, deasupra canalelor, beau cafele fictive cu hipioți și hipsteri olandezi. Ce m-a adus aici? Un weekend în **Utrecht**, orașul aflat la nici 50 km de Amsterdam.

ANTRENAMENTE PE CANAL

Pentru câteva ore, dă străduțele pietruite pe apele calme ale **Oudegrachtului,** meandrul local al Rinului care se întortocheză prin inima Utrechtului și pe canalele care îi tivesc marginile. Sunt destule bărci în care te poți lăfăi între cutele durdulii ale canapelelor, sorbind **Prosecco** și prefăcându-te că rețiile toate informațiile recitate de ghid. Dar mai bine închiriezi un canoe pentru două persoane și vâslești pe canalele care flanchează curții de luxuriante ale localnicilor și se strecoară pe sub poduri atât de joase, că nu-ți rămâne alteeva decât să te ascunzi în barcă și să te lași curentului. De pe oglinda apei descoperi cartiere nepătrunse de pasul turistic, verande șic unde olandezii își beau cafeaua de dimineață și specii acvatice improbabile. Un canoe costă 5 euro/oră sau, și mai bine, 12 euro/persoană/zi, include o hartă și genți impermeabile în care-ți poți duce camera foto sau prânzul. Un tur nocturn ghidat te va costa 15 euro. De nădejde sunt cei de la *www.kanoverhuurutrecht.nl*

Lecții de relaxare pentru fiecare.

RURAL ALTERNATIV

Trei cuvinte: **The Village Coffee.** Două locații: pe **Voorstraat 46** și în **fosta închisoare Wolvenplein.** Afacere decisă de doi olandezi care până nu demult lucrau cu case de înregistrări și, respectiv, cu surferi. O cafenea cool, cu multă lemnărie și cafea de specialitate, concerte frecvente, aluaturi dulci și ceva ce tinde mai mult către restaurant, cu mese și bănci pe iarbă, privind canalul, și prânzuri consistente, cu accente de brânză olandeză și chelnerițe tatuate – totul în cea mai veche închisoare din Olanda, abandonată de justiție în 2014. *www.thevillagecoffee.nl*

CARNIVOR ÎN ȚĂRILE DE JOS

Interiorul gravitează în jurul unei vitrine cu coaste, antricoate și alte foste vaci atârnând în purpuriu intens. Vegetalele sunt subtile și murate ca să înțepe carnea. Meniul e în olandeză, dar se traduce ușor. Speck. Grill. Burger. Carne. Fum. **Speck Bar & Grill** nu e în buricul târgului, dar dacă te sacrifici și mergi 10 minute pe jos de-a lungul canalului, s-ar putea să te alegi cu cea mai memorabilă cină pe tărâm olandez. Localul cu iz industrial e deschis de la 5 după-amiaza până târziu și e la mare cerere printre localnici. Un platou de cărnuri feliate fin înseamnă *bresaola*, bineînțelesul speck, prosciutto, mortadela, cârnați și chiftele umplute cu creveți și cremă de vită. Plus pâine și unt, castraveți și ceapă care și-au înțeles gustul în oțet și sare. *www.speck-utrecht.nl*

FĂRĂ STRES

Când simți că te plictisești, poți oricând să iei trenul spre Amsterdam pentru cină sau pentru o ofertă mai mare de substanțe recreative. Drumul costă nici 4,5 euro și durează cam jumătate de oră. Cât ești în Utrecht poți să urci Domul sau să vizitezi alte muzee locale, ori, pur și simplu, poți să nu faci nimic turistic. Culturalizarea profundă se face în Amsterdam; poți să lenevești fără vină într-o cafenea din Utrecht, să-ți hrănești setea de nou privind trecătorii înalți, pe bicicletele olandeze solide, și să adulmeci adierea ierbii care răzbate din coffee shop-uri. Nimeni n-o să te întrebe când pleci din Utrecht, dacă n-ai văzut aia și aialaltă. Așa că relaxează-te.

FOTO: THINKSTOCK (AMBELE)

Mocănița duce turiști până la stația Paltinu, unde e rost de mâncare, muzică, joc și voie bună, precum și plimbări pe trasee marcate.

PATRIMONIUL CULTURAL TEHNIC

Mocănițe din Carpați

CĂLĂTORIE ÎN TIMP CU TRENUL AMINTIRILOR. TEXT: CĂTĂLIN GRUIA

1, 2, 3... 27, 28, 29. ÎNAINTĂM ATÂT DE ÎNCET, că pot număra în tihnă merele căzute prin curțile oamenilor. Mocănița trece pe lângă gospodării de-a lungul a 8 km, din centrul orașului **Vișeu de Sus,** până aproape de **Novăț.** Bătrânica noastră se opintește, șuieră și gâfâie, dar își vede neabătută de drum pe ultima cale ferată forestieră funcțională din Europa, urcând în **Silva Nigra** (cum sunt numiți Munții Maramureșului în vechile diplome) prin această vale ca un canion de o sălbăticie fermecătoare.

Uneori, când accelerează ca acum, aproape de 12 km/h, odată cu viteza cresc zdruncinăturile și clătinatul. Însă Nicolae Perciun rămâne impasibil pe al său scăunel cu roți, dar fără spătar, pe care stă cu spatele perfect drept, dinaintea pupitrului cu comenzi antice, mormăind din când în când ceva în stația de radiorecepție. Înalt, blond, mereu zâmbitor, e cumsecădenia întruchipată. Știe ca-n palmă fiecare centimetru de traseu, conduce mocănița în sus și-n jos, zilnic, de aproape 20 de ani.

Rangerul Cristina Pop, de la Parcul Natural Munții Maramureșului, ne spune câte ceva din povestea locului. Coloniști de limba germană aduși de stăpânirea austro-ungară în secolul al XVIII-lea au intrat în pădurile virgine pentru a aduce lemnul la gaterele din Vișeu cu ajutorul plutăritului. Bușteni coborau la vale cu puhoiul, provocând distrugeri uriașe.

E unul dintre motivele pentru care a fost construită aici **Vaser Velli** (din germană: Calea ferată a Văii Apelor), între anii 1924 și 1932, cu materialul dezafectat de la calea ferată ce traversa Prislopul din Maramureș în Moldova. Locomotive mici trăgeau la deal

Hârburi readuse la viață pe drumul de fier.

Nicolae Perciun și rangerul Cristina Pop.

FOTO: TUDOR IANULOV (TOATE)

Muzeul Mocăniței din stația Paltinu.

trucurile goale, iar la coborâre trenul era împins de greutatea buștenilor din vagoane. Odată cu dezvoltatea transportului rutier din anii 1950-60, căile ferate forestiere au dispărut progresiv din Europa. Noi însă am păstrat în uz 3.000 km de CFF în 1970 și până în anul 1986 România mai fabrica locomotive cu abur.

În tăvălugul de după 1990, mai toate CFF-urile – locomotivele sau vagoanele – au ajuns la fier vechi. Mocănița de pe Valea Vaserului a scăpat miraculos și își îndeplinește și astăzi scopul inițial. (Mai există căi ferate forestiere la **Moldovița, Covasna-Comandău** sau **Abrud Câmpeni,** dar sunt utilizate sporadic, exclusiv în scop turistic.)

Din 2000, elvețienii de la Hilfe für die Wassertalbahn au dat o mână de ajutor la repunerea în funcțiune a unor locomotive vechi (cea mai bătrână, „O&K", a fost construită în 1910); au fost cumpărate vagoane, a fost restaurat depoul și clădirea istorică a gării. Din 2005, trenul amintirilor bucură turiștii, și tot din 2005, Valea Vaserului face parte din **Parcul Natural Munții Maramureșului**.

Cu 30.000 de vizitatori pe an, ultima cale ferată forestieră din România are un viitor. Plecările sunt dimineața la ora 9 din mica gară a orașului Vișeu de Sus. Mocănița duce turiști, preț de două ore într-un sens, și circa 12 euro în funcție de sezon, doar până la **stația Paltinu,** unde e rost de mâncare delicioasă, muzică, joc și voie bună, precum și plimbări pe trasee marcate. (Traseul principal măsoară 43 km, din Vișeu de Sus la **Comanu,** sfredelind tunele, trecând peste poduri, prin această pădure enormă, pe alocuri neatinsă).

Noi am prins o cursă specială cu **automotorul Russia**, dincolo de Paltinu, oprind și în stațiile **Făina** și **Miraj,** până la barajul de la **Măcârlău,** la kilometrul 36, și pot spune cu mâna pe inimă că valea e cu mult mai frumoasă și mai sălbatică după ce treci de Paltinu.

Pauză de realimentare cu apă.

INFORMAȚII UTILE

CÂND SĂ VII
Mocănița circulă din aprilie până în octombrie. Sezonul de vârf e între 15 iunie și 15 septembrie, când sunt curse zilnic. În rest, circulă 4 zile pe săptămână. Dar există trenuri speciale de Crăciun și de Anul Nou și trenuri de închiriat – oricând.

CUM AJUNGI DIN BUCUREȘTI
În Vișeu de Sus se ajunge cu trenul de la București, pe ruta București – Vișeu de Jos, și apoi cu un alt tren (Vișeu de Jos este la 7 km de Vișeu de Sus).

CAZARE
Hotel Gabriela (*www.hotel-gabriela.ro*), condiții excelente, preț excelent. Casa Chira – pentru o cazare medie tradițională.

MÂNCARE CU SPECIFIC LOCAL
Încearcă neapărat colesa cu brânză sau pături (mămăligă cu brânză) și horincă.

DU ACASĂ
Un suvenir autentic de-al locului e jebul (traistă în miniatură confecționată din lână).

PLUS
Pentru a gusta ape minerale veritabile, urmărește din Vișeu de Sus triunghiul roșu și ajungi pe Valea Vinului, unde sunt cartate 15 izvoare minerale.

Ora 11. Toată lumea la bord!

UCRAINA

TRAMVAIUL DIN CARPAȚI

La succesul mocăniței de pe **VALEA VASERULUI** vrea să se racordeze și localitatea ucraineană **VYHODA, DIN RAIONUL DOLYNA,** care are un complex de căi ferate cu ecartament îngust construit de **BARONUL LEOPOLD VON POPPER PODGARI,** începând cu anul 1890. Mai târziu, caii care tractau mocănița au fost înlocuiți de locomotiva cu abur și lungimea căii ferate a crescut la câteva sute de km. Declinul a început din 1960, odată cu introducerea funicularelor, și totul părea că s-a sfârșit în 1990. Însă din vara lui 2003, mocănița din Vyhoda a fost resuscitată de firma **„UNIPLYTU"** și a început să funcționeze ca atracție turistică. **TRAMVAIUL DIN CARPAȚI** pleacă **DE DOUĂ ORI PE ZI** din Vyhoda, la orele 11 și 15. Biletul costă **60 DE GRIVNE** (mai puțin de 2 euro). Punctul terminus e la **CASCADELE MIZUNSK.**

E o plimbare frumoasă în munți, prin zona mirifică a Carpaților.

BINE DE ȘTIUT: În octombrie a avut loc deschiderea Centrului de patrimoniu al Mocăniței din Vyhoda, care alături de Tramvaiul din Carpați țintește să ajungă prima atracție turistică a regiunii.

PONT: În Ucraina sunt drumuri foarte proaste, prețuri bune și oameni extrem de primitori – ca-n orice țară care ajunge izolată fără voie. **—Cătălin Gruia**

Muzică de îmbarcare în stația Vyhoda.

Savurează în orice moment autentic gustul rafinat al berii Affligem®, singura bere de abație din lume cu dublă fermentație. Affligem® reprezintă o

tradiție de aproape 1000 de ani, bazată pe o rețetă originală care te surprinde cu nuanțe de citrice, vanilie sau cuișoare.

ECOTURISM

PLANURI DE VACANȚĂ

Text: ALINA ALEXA

Pentru un sezon alb în natură, îți propunem aici câteva oferte ecoturistice de iarnă: **DRUMEȚIE CU RACHETE DE ZĂPADĂ** prin pădure, urmărind urme de animale, sau **PLIMBARE COMBINATĂ CU ȘEDINȚĂ FOTO,** urmată de o țuică fiartă. Sau dacă vrei un program activ, **O PARTIDĂ DE SCHI DE TURĂ**, pe munte, cu așa-zisele piei de focă montate pe talpa schiului. Începem cu **SCHIUL DE TURĂ**, varianta mult mai prietenoasă cu natura: **URCI MUNTELE PE POTECI NOI**, prin forțe proprii, te poți răsfăța cu **PEISAJE PE CARE NU LE POȚI VEDEA DE PE PÂRTIA DE SCHI,** și, foarte provocator, ești **LIBER SĂ ÎȚI GĂSEȘTI PROPRIUL DRUM LA VALE**, prin păduri strălucitoare, fără să le deranjezi liniștea. Diferența majoră față de schiul alpin este **POSIBILITATEA DE MIȘCARE LIBERĂ A CÂLCÂIELOR SCHIORULUI,** pentru a permite o cât mai mare naturalețe și confort ale mișcării în timpul ascensiunii unui versant înclinat. Schiul de tură necesită o foarte bună pregătire fizică și mentală, o bună cunoaștere a muntelui – **ATENȚIE LA ZONELE CU POTENȚIAL DE AVALANȘĂ.** Pentru o experiență sigură, poți alege excursii ghidate. *(http://www.inter-pares.ro/)*

Peisaje de basm.

ÎN VIZITĂ

„Am avut o săptămână fantastică la Măgura, Piatra Craiului. Ne-a plăcut mult mâncarea, poate un pic prea mult! Abia așteptăm să revenim.“ -SARA ȘI DAN, CHESTER, UK

Ascultă vocea lemnului.

ÎN VIZOR

Instantanee hibernale

IARNA, CĂRĂRILE NATURII SUNT MAI STRĂLUCITOARE. TEXT: ALINA ALEXA

RECOMANDARE	ZOOM	NU RATA
Wildlife traking	Este o experiență deosebită să vezi, prin pădure, un râs sau un lup. Cu ghizi experimentați poți să le descoperi urmele și cu puțin noroc poți și vedea aceste magnifice animale. Vei afla lucruri noi despre speciile protejate, despre modul lor de viață, și câte ceva din aventurile celor ce le întâlnesc mai des. După această „lecție în aer liber“, sigur vei putea să te lauzi și tu prietenilor cu ceva istorioare sălbatice. *(www.absolute-nature.ro)*	Este bine să ai la îndemână un determinator, ca să poți identifica mai ușor fiecare urmă de animal. Nu uita de aparatul foto, să imortalizezi descoperirile!
Tabără foto în Bucovina – Muzica lemnului	Iarna lemnul își începe drumul lui din pădure până în mâna meșterului popular, care îl poate preface în fluier sau bucium. Drumul începe când e gerul cel mare, se alege lemnul, se doboară, se curăță de crengi. Vei parcurge drumul lemnului, de la viață la moarte și apoi din nou la viață, vei cunoaște meșterul care știe să scoată la iveală sufletul lemnului, care îl poate face să cânte, vei parcurge drumul inițiatic al unei creații artistice. *(www.phototour.ro)*	Excursia are loc în februarie 2016, iar echipamentul de iarnă trebuie să fie complet adaptat la condițiile meteo. O zi întreagă vei sta doar prin pădure.
Drumeție cu rachete de zăpadă	Popularitatea rachetelor de zăpadă (Snowshoeing) a crescut pentru că oferă soluția cea mai practică de deplasare pe trasee montane, chiar și în mijlocul iernii. Nu este neapărată nevoie de bețe de schi, dar utilizarea lor îți poate facilita avansarea în amonte și păstrarea cu ușurință a echilibrului.Astfel, poți vizita mai multe trasee, mai greu accesibile iarna.	Iarna asta străduiește-te să ajungi pe lângă Parcul Național Piatra Craiului, zona Măgura. Ai multe trasee de străbătut, multe de văzut. *(www.cntours.eu)*

FOTO: MIHAI MOCEANU

Florin Stoican, un ecologist dedicat Parcului Național Buila-Vânturarița.

OMUL

Visul împlinit

INTERVIU CU FLORIN STOICAN, PREȘEDINTELE ASOCIAȚIEI KOGAYON. DE ADINA BRÂNCIULESCU

DE FIECARE DATĂ când vedea cum se taie pădurile Olteniei de sub Munte sau afla despre cazuri de braconaj, geologul Florin Stoican își spunea că în zonă trebuie înființat un parc național. S-a pus să învețe legislație și ce presupune protejarea unei zone, iar ca bursier Erasmus, a aflat ce înseamnă înființarea și administrarea unor parcuri și rezervații în Franța. Din 2003 e membru fondator al Asociației Kogayon și, un an mai târziu, visul lui a devenit realitate: a fost înființat Parcul Național Buila-Vânturarița, care a primit premiul pentru cel mai bun proiect de mediu al anului 2004 la Gala Societății Civile. Anul acesta, Kogayon a obținut Premiul III la secțiunea „Dezvoltare economică și socială" cu proiectul „Oltenia de sub Munte, destinație ecoturistică".

Ecoturismul este principala cale de dezvoltare a Olteniei de sub Munte, poate singura ei șansă.

Ce a însemnat pentru zonă înființarea Parcului Național Buila-Vânturarița?
Excluderea de la tăiere a unor suprafețe valoroase de pădure, eliminarea vânătorii din parc, controlul și reglementarea activităților în zonă. În al doilea rând, parcul își pune din ce în ce mai mult amprenta asupra dezvoltării durabile a întregii zone a Olteniei de sub Munte și este baza pe care acum se lucrează la dezvoltarea zonei prin ecoturism. În al treilea rând, a scos din anonimat o zonă aproape necunoscută.

Cum ați început?
Ne-am apucat de treabă pe două fronturi: am adunat informația bibliografică existentă, am completat golurile prin propriile studii și cercetări, în special prin lucrări de licență, master și doctorat și, în paralel, am bătut la ușile autorităților, am vorbit cu comunitățile locale.

Cine te-a ajutat?
Foarte mulți, în special prietenii de aici și cei pe care i-am adus și pe care i-am convins, unul câte unul, că zona merită să fie protejată. Încet-încet ne-am adunat geologi, geografi, biologi, silvicultori, ingineri, mulți localnici, dar și iubitori ai zonei, majoritatea fiind pe atunci studenți. Am câștigat de partea parcului mulți oameni din presă și din instituții ale statului, care m-au ajutat, susținut și învățat să merg până la capăt. Uneori eram dat afară pe ușă și intram pe geam, dar important e rezultatul.

Ce le oferă parcul vizitatorilor?
Peisaje unice, peste 100 de peșteri, situri fosilifere, păduri virgine, specii protejate faunistice și floristice, mănăstiri și schituri. În plus, se află în mijlocul zonei Oltenia de sub Munte, cu mult mai multe alte atracții – de la atelierele olarilor din Horezu la rezervația trovanților de la Costești, de la mănăstirea Hurezi aflată în Patrimoniul UNESCO la peisajele unice ale Munților Căpățânii.

Cum ai ajuns la concluzia că ecoturismul este cea mai bună soluție pentru zonă?
Parcul Național Buila-Vânturarița a devenit deja un motor al dezvoltării regiunii, dar nu poți face conservare a naturii fără să ții cont de nevoile comunităților locale. Ecoturismul e principala cale de dezvoltare a Olteniei de sub Munte. Potențialul e fantastic, îmbinând valori naturale și culturale de o extraordinară diversitate. Cei care au înțeles asta ne-au devenit parteneri, aliați, prieteni. Există deja unele afaceri locale în domeniul turismului care sunt strâns legate de existența parcului național. În același timp mai există și opoziție, în special din partea celor care sunt direct afectați prin restrângerea și controlul asupra activităților de exploatare a resurselor naturale.

Ce mai este de făcut?
Am realizat documentația și am înaintat autorităților propunerea pentru obținerea titularului de destinație ecoturistică. Am înființat Asociația de Ecoturism Oltenia de sub Munte, lucrăm la inventarierea și evaluarea patrimoniului natural și antropic al zonei, la proiectul centrului de vizitare Oltenia de sub Munte, un hub local pentru promovarea și valorificarea valorilor zonei, educație ecologică, cercetare, informare. Am realizat materiale informative, lucrăm la dezvoltarea platformei destinate celor care vor să viziteze zona cu bicicleta – *www.oltenia-biking.ro* – și dorim să dezvoltăm altele similare dedicate alpiniștilor, speologilor, iubitorilor de faună sălbatică.

FOTO: ARHIVA PERSONALĂ

M-am bucurat să o însoțesc pe vecina mea Shu prin munți, unde ducea mâncare pentru șamanul satului.

VIETNAM

Cel care umblă singur prin Vietnamul rural

O COLECȚIE DE 30 DE DIMINEȚI BINECUVÂNTATE. TEXT ȘI FOTO: BOGDAN COMĂNESCU

AM VRUT să-mi croiesc propriul drum – fără ghid sau agenție. Împotriva tuturor recomandărilor, am ales să călătoresc în Vietnam în sezonul ploios, care mi-a oferit totuși un spectacol uimitor. După ce am umblat câteva zile pe străzile orașelor aglomerate, am lăsat în urmă norii de fum ai motoretelor. În satele din împrejurimi am cunoscut mici universuri pescărești și meșteșugărești. Plimbându-mă într-una din zile printre pescarii din portul orașului Vung Tao, cerul s-a întunecat în timp ce soarele lumina încă pământul, vântul s-a întețit și tot ceea ce părea static până atunci s-a transformat parcă în rotițele neliniștite ale unui mecanism. Vasele au început să danseze pe mare, pescarii alergau de pe mal spre bărcile lor, norii dansau în nuanțe de culori pe cer. A fost un moment magic, care părea să fi dat timpul înapoi, smulgând acel peisaj din atmosfera banală și ducându-l cu zeci sau sute de ani în urmă. Și aceste experiențe frumoase trăite în afara zonelor turistice ale orașelor mi-au dat și mai multă determinare de a „evada" din mediul urban, pentru a mă bucura de autenticul satelor din nord. Plănuisem de la bun început să ajung în zona rurală de munte din nordul Vietnamului.

Bogdan Comănescu e un hoinar căruia îi place să prezinte viața rurală în cea mai frumoasă lumină posibilă. Îmbină călătoriile cu fotojurnalismul documentar și e fascinat de omul integrat în natură.

În ziua în care am ajuns să privesc peste munții terasați cu culturi de orez din zona Lao Cai și drumurile întortocheate pe care zoreau localnicii triburilor H'mong, Dzai și Dzao, mi-am dat seama că pentru asta ajunsesem eu acolo. Am fost „adoptat" pentru două săptămâni de familia lui Mao din satul Hau Thao. M-am împrietenit cu gazdele și mi-am făcut culcușul în podul casei. Fiind o prezență constantă prin sat, cutreierând în fiecare zi după răsărituri, care din păcate au fost rar însorite, și curios să aflu despre viața și ritmul satului, mereu cu aparatul de gât și cu rucsacul în spate, vecinii m-au poreclit „cel care umblă singur" (alți turiști care se mai abăteau prin acea zonă pentru trekking erau mereu însoțiți de ghid).

Mi-a rămas la suflet acest sat în care am ajuns la îndemnul unei prietene, Simina Cernat. Toate întâmplările în acea lume restrânsă le-am văzut ca pe mici aventuri, fiind nerăbdător să trec acasă repede noaptea pentru a continua povestea. Implicându-mă în ceea ce se întâmplă în jurul casei în care locuiam, am trăit sentimentul și bucuria de a face parte din acea comunitate. Am plecat de acolo cu bucurie, așa cum și ajunsesem, dar și cu un sentiment asemănător celui de atunci când pleci de acasă – cu siguranță am să revin.

Într-o pauză de ploaie m-am oprit pentru fotografii în apropierea satului Hau Chu (sus). Cadrul de mai jos l-am surprins în drum spre localitatea Su Pam. Aici jocurile copilăriei nu durează prea mult. La 16 ani fetele sunt numai bune de măritiș, iar băieții pot să își aleagă viitoarea nevastă.

Natura s-a dezlănțuit spectaculos în această furtună din orășelul Vung Tao (sus). În cartierul pescăresc de aici (jos), unii pescari aproape că nici nu ating țărmul. Se întorc de pe mare, vând peștele și după o scurtă baie cu apă dulce de la furtun se întorc în larg, pentru a reveni a doua zi.

Frânturi din viața satelor din Lao Cai. Copii fericiți aleargă desculți pe ulițe, se scaldă în cascada din spatele casei (sus), învață limba tribului și la un moment dat trebuie să meargă la școală. Culesul scoicilor de pe pietre după reflux este o ocupație foarte serioasă în Vung Tau (jos).

Fetițele bat străzile de mici cu coșulețe încărcate cu diverse și stau pe lângă mamele lor când lucrează. Cei bătrâni și cei mici din Hau Thao merg cu vacile la păscut (jos). Prea multe unelte nu au, majoritatea folosesc maceta ca pe un briceag suedez, în loc de orice altceva.

În două zile cu soare am descoperit locurile din împrejurimile regiunii Lao Cai, cu terase de orezării înverzite (sus). În satul Su Pan, unde femeile din trib lucrează costumele pentru toată familia, Gia pregătește firul pentru țesătura hainelor tradiționale (jos) .

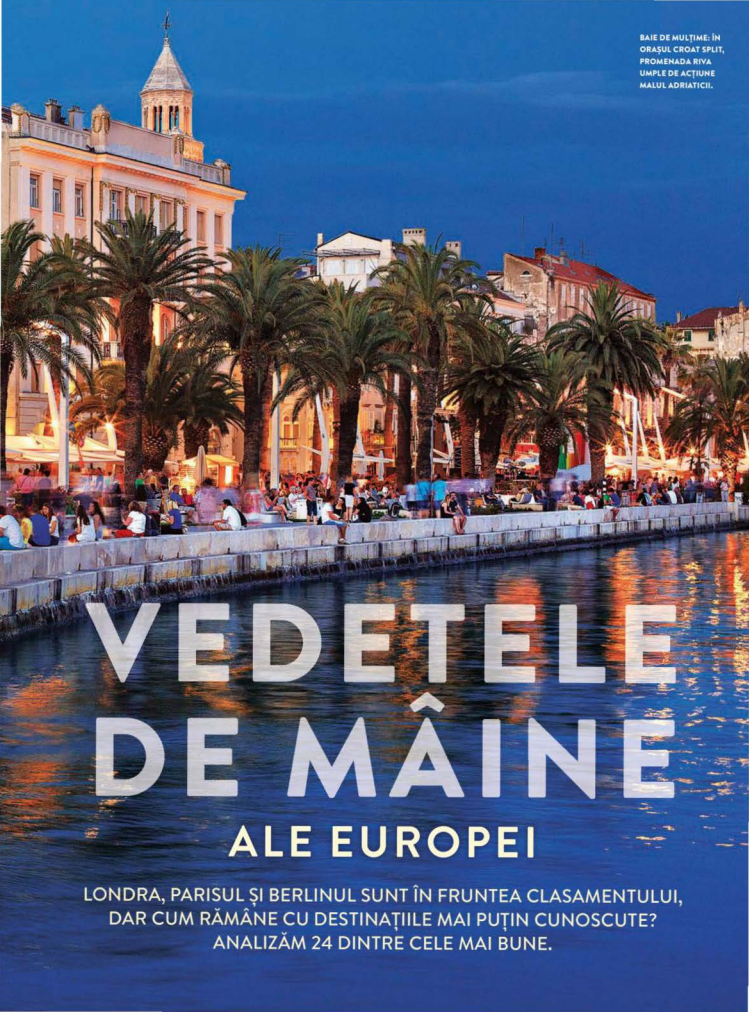

BAIE DE MULȚIME: ÎN ORAȘUL CROAT SPLIT, PROMENADA RIVA UMPLE DE ACȚIUNE MALUL ADRIATICII.

VEDETELE DE MÂINE

ALE EUROPEI

LONDRA, PARISUL ȘI BERLINUL SUNT ÎN FRUNTEA CLASAMENTULUI, DAR CUM RĂMÂNE CU DESTINAȚIILE MAI PUȚIN CUNOSCUTE? ANALIZĂM 24 DINTRE CELE MAI BUNE.

1

MÜNCHEN, GERMANIA

Dirndl-ul la înaintare

ORICÂT DE PROGRESIV AR GÂNDI, când vine vorba despre stilul de viață, Münchenul tinde să se inspire din trecut. Bavaria, capitala consumului de carne și băutului de bere, e un loc unde cina ia forma găluștelor *Knödel* și a picioarelor de porc, udate cu berile locale servite la litru. Iar localnicii, deși la Oktoberfest trec la nivelul următor, scot *trachten* (costumele tradiționale) la paradă și la alte ocazii speciale de-a lungul anului.

Totul se face cu un asemenea *Gemütlichkeit* (atitudinea prietenească, de bun vecin), încât Münchenul n-are în el nimic zaharisit sau fals. Unele dintre berăriile cu lambriuri de lemn, mari cât un hangar, sunt vechi de 200 de ani, iar odată cu venirea zilelor mai calde, grădinile de vară încăpătoare devin un loc de întâlnire preferat.

PUNCTUL FORTE: Tradițiile. **EVENIMENTUL PRINCIPAL:** Starkbierzeit, sau „vremea berii tari", este festivalul berii mai puțin cunoscut, dar mai autentic, din München. Are loc anual, cu două săptămâni înainte de postul Paștelui. **ÎNCERCAȚI ȘI:** Salzburg, probabil singurul alt oraș din lume unde *lederhosen* sunt considerați ținută formală acceptabilă, iar știrudelul cu mere se vinde la orice colț.

Articolul a fost adaptat după cel apărut inițial în ediția National Geographic Traveller din Marea Britanie. Contributori au fost Mark Baker, Julia Buckley, Stuart Foster, Suzanne King, Margaret Loftus, Chris Moss, Pol Ó Conghaile, Mark C. O'Flaherty și Amanda Ruggeri.

E DREPT CĂ E PLIN DE TURIȘTI, DAR HOFBRÄUHAUS DIN MÜNCHEN ARE FARMEC DIN PLIN – ȘI BERE LA LITRU.

JENS SCHWARZ/LAIF/REDUX (BERĂRIE), CUBO IMAGES / SUPERSTOCK (STATUIE), SIME/ESTOCK PHOTO (FALEZĂ, PAGINILE DE TITLU)

SILUETĂ FINLANDEZĂ ADMIRABILĂ, ÎN TAMPERE.

2

TAMPERE, FINLANDA

SUPERLATIV HIBERNAL

MULȚUMITĂ INDUSTRIALIZĂRII, Tampere, poreclit pe vremuri „Manchesterul Finlandei", a devenit a doua zonă urbană ca mărime din țară, aflată acum la 90 de minute cu trenul la nord-vest de Helsinki. Țesătoriile de bumbac s-au închis în anii 1990 și le-au luat locul birourile, restaurantele și atracțiile culturale, ca Muzeul Finlandez al Muncii. Muzeul Spionajului prezintă curiozități din timpul Războiului Rece: aparate foto miniaturale și arme disimulate ingenios.

Vara, localnicii vin în oraș pentru canotaj, înot și drumeții, dar iarna poate fi și mai potrivită pentru a vedea orașul în toată frumusețea lui. Puneți-vă o pereche de rachete de zăpadă cu zimți și faceți o plimbare pe lacul înghețat Näsijärvi. Încercați pescuitul la copcă. Luați o doză de aburi la sauna de pin de pe Lacul Pyhäjärvi, apoi adunați-vă curajul pentru un plonjon în apele reci, în partea de lac unde se sparge constant gheața.

PUNCTUL FORTE: Distracție de iarnă în aer liber. **NU RATAȚI MUZEUL:** Muzeul Lenin din Tampere, clădirea în care s-au întâlnit pentru prima oară Lenin și Stalin, în 1905. **ÎNCERCAȚI ȘI:** Oulu, din Finlanda, autodeclarat „capitala Scandinaviei nordice", ideală pentru tururile estivale cu canoea.

CARUSEL CU UMERAȘE LA MUZEUL BOIJMANS DIN ROTTERDAM.

ROTTERDAM, OLANDA

Ați văzut ultima modă? Aici a apărut

DUPĂ CE ÎN AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL a fost aproape șters de pe fața pământului de Luftwaffe, Rotterdamul și-a revenit cu o incredere creativă pe care puține mari orașe europene o egalează. Se concretizează în podul Erasmus, care arată ca o lebădă modernistă uriașă, și în casele-cub bine-cunoscute ale lui Piet Blom – numărul 70 se poate vizita, dar celelalte rămân locuințe ieftine, în care chiar trăiesc oameni. Același spirit inovator se exprimă și în clădirea Shipping and Transport College, pe care o puteți vedea cel mai bine dintr-o barcă-taxi, într-un traseu rapid pe Nieuwe Maas, brațul Rinului. Într-unul dintre cele mai vechi cartiere ale orașului veți găsi noua Westelijk Handelsterrein, o galerie cu acoperiș din sticlă unde se află unele dintre cele mai bune galerii de artă, magazine și baruri din Rotterdam. Tot aici, muzeul Boijmans prezintă un tezaur de artă și design contemporan.

Când se pregătește soarele să apună, fațeți o plimbare pe podul Erasmus spre KPN Telecom Office Tower, proiectat de Renzo Piano, ca să vedeți clădirea cum se trezește la viață când fațada îi e animată în modele sclipitoare de o grilă de 896 de becuri de 24 de volți. Ca și casele oblice ale lui Blom, e un exemplu de design de elită marca Rotterdam – îndrăznet, fascinant și cu un simț al umorului efervescent.

PUNCT FORTE: Designul și arhitectura contemporane de ultimă oră. **EVENIMENTUL PRINCIPAL:** Bienala Internațională de Arhitectură de la Rotterdam începe în mai 2016 în Kunsthal, creație a lui Rem Koolhaas. **ÎNCERCAȚI ȘI:** Copenhaga, capitala Danemarcei, cu o comoară de clădiri moderne remarcabile.

CU AVIONUL Înainte ca **RYANAIR** și **EASYJET** să-și lanseze zborurile economice, la sfârșitul anilor '90, drumurile rapide cu avionul prin Europa erau ceva neobișnuit pentru călătorul cu buget limitat. În ziua de azi, zborurile de pe continent sunt uneori mai ieftine decât trenul, mulțumită multitudinii de noi companii mici și a tendinței celor cu tradiție de a se inspira din modelul low-cost. Majoritatea s-au specializat pe trasee regionale scurte, ca **VUELING**, cu sediul în Barcelona, care are zboruri în Spania și către orașele mari ca Bruxelles și Roma, și **HOP!**, subsidiară a Air France, care face legătura dintre orașe mai mici din Franța, printre care Nantes și Lille, și restul Europei.

ELIAN SOMERS

NOUL GHID AL EUROPEI

În turneu prin blocul estic

Cinci foste prizoniere în spatele Cortinei de Fier oferă o perspectivă nouă asupra Lumii Vechi.

ALBANIA
ÎN MIEZUL AVENTURII

4 Nu demult însăși întruchiparea izolării, Albania a ajuns printre primele locuri pe lista de destinații ale amatorilor de aventură și de călătorii în afara rutelor obișnuite.
Călătorii pleacă mai la nord de Tirana, capitala plină de energie, ca să parcurgă pe jos „Munț ii Blestemați". La sud, drumul de pe coastă, de la Vlorë la Sarandë, șerpuiește între trecătorile înalte și Adriatica cea albastră.

LITUANIA
BUCURĂ-TE ÎN NATURĂ

5 Atracțiile Lituaniei – pădurile și lacurile neafectate de om și fâșia lungă și maiestuoasă de dune de nisip de pe malul Balticii – nu ies în evidență de la prima vedere. Simona Dambauskas, creatoare de accesorii de modă, spune că viața localnicilor se învârte în jurul plăcerilor simple, ca o plimbare prin peisajul baroc al capitalei, Vilnius, sau culesul de ciuperci în pădure. Lituania s-a alăturat zonei euro în ianuarie 2015.

MOLDOVA
ȚARA VINULUI EXCELENT

6 Țara cea mai puțin vizitată din Europa (aproximativ 12.000 de turiști pe an) produce unele dintre cele mai bune vinuri europene la est de Italia. Varietăților populare ca Merlot sau Cabernet Sauvignon le prieste sudul însorit, dar nu rateți nici struguri locali, ca Rara Neagră de un roșu proaspăt sau Feteasca Albă ușoară. Opriți-vă la cramele vechi ca Mileștii Mici și Cricova, unde vinul se ține în pivnițe enorme de calcar.

SERBIA
CULTURA CAFEINEI

7 Spiritul răzvrătit al Serbiei n-a ajutat-o întotdeauna, dar acum țara încearcă să intre în Uniunea Europeană. Capitala, Belgrad, e plină de strălucirea unui oraș mare, iar cluburile și cafenelele de acolo sunt printre cele mai bune din Balcani. Strahinjića Bana, artera dedicată distracției, insuflețește cartierul la modă Dorćol. Mai aspectuoasă și mai liniștită e faleza din orașul Zemun, aflat pe malul opus față de Belgrad.

SLOVENIA
REGINA FRUMUSEȚII

8 De la Piran, vechiul port din Republica Venețiană, cu acoperișurile lui de teracotă, la apele albastre-verzui ale fluviului Soča sau la malurile lacului Bled, cu Alpii încoronați cu zăpadă pe fundal, mica Slovenie poate fi considerată cel mai frumos colț de Europă. Domen Kalajžič, din Bled, spune că țara lui a fost binecuvântată cu frumusețe naturală. „Pierdeți-vă în natură și veți găsi calea de întoarcere la optimism."

WWW.BILLIONPHOTOS.COM/SHUTTERSTOCK (BUSOLĂ); INTERNATIONAL MAPPING

9

ANTWERP, BELGIA

CÂND MODA SE ÎNTÂLNEȘTE CU CIOCOLATA

ORAȘUL ANTWERP din nordul Belgiei e marcat de modestie, deși ar avea cu ce să se laude: catedrala gotică, casele breslelor bogat împodobite de pe lângă Grote Markt și muzeul Plantin-Moretus, unde se află cele mai vechi tipariițe din lume.

Chiar și cei cărora nu le place să umble prin boutique-urile de haine au șanse să se răzgândească aici, unde micile magazine unice, precum Huis A. Boon, care vinde mănuși, mărginesc străzile pietruite, iar marile magazine de designer (printre care cele ale celebrităților locale ale modei Dries Van Noten și Ann Demeulemeester) dau dovadă de o îmbucurătoare lipsă de aere. În Antwerp e mai bine să renunțați la lista de locuri de vizitat și să hoinăriți pur și simplu. La nord de centru, explorați Eilandje, zona docurilor care a primit un suflu nou; la sud, veți ajunge în Zuid, unde cultura cafenelelor se inspiră din Paris.

Oriunde mergeți, veți da de ciocolată. Chocolatier Burie construiește în vitrinele de o creativitate celebră palate întregi din delicatesa dulce. Iar Del Rey, aproape de gară, produce o gamă de „lapte cu ciocolată" care sună mai nevinovată decât este, fiindcă are în rețetă băuturi ca Grand Marnier.

PUNCTUL FORTE: Moda, cultura și dulciurile. **NU RATAȚI MUZEUL:** Red Star Line spune povestea miilor de emigranți plecați în Lumea Nouă. **ÎNCERCAȚI ȘI:** Bruges, plin de cultură și ciocolată belgiene.

ROTUNJIȚI BUZELE: LA MAGAZINUL THE CHOCOLATE LINE DIN ANTWERP, BESTSELLER RĂMÂNE RUJUL CU CIOCOLATĂ.

CHRISTIAN KERBER/LAIF-REDUX (TEMPIET); DOUG PEARSON/AWL IMAGES (PIEDAȘI); KEN SCICLUNA/AWL IMAGES (STATUIE)

10

SPLIT, CROAȚIA

Stilul nou al împăratului

MULTE ORAȘE EUROPENE se laudă cu ruinele romane, dar – în afară de Roma însăși – rar vezi unul care a populat ruinele, le-a reconstruit și s-a dezvoltat în jurul lor. Split, așezat pe o peninsulă masivă care se desprinde de Croația continentală, și-a primit strălucirea de la împăratul Dioclețian, care a construit aici un palat enorm în care să se retragă la bătrânețe. Acum, peristilul, curtea centrală a palatului, e înconjurat de baruri, magazine și chiar hoteluri; arcadele sale înalte și liniile simetrice formează una dintre cele mai spectaculoase piețe din orașul vechi.

Split nu s-a desprins de așezarea lui Dioclețian; dimpotrivă, s-a construit în interiorul și în jurul ei. Catedrala din secolul al XIII-lea încorporat mausoleul împăratului, iar templul roman închinat lui Jupiter este acum baptisteriu: recipientul în stil romanic cu sculpturi superbe e păzit de un sfinx fără cap. Celebra promenadă Riva, de pe malul mării, începe în afara zidurilor palatului, a cărui construcție a durat zece ani și s-a încheiat în 305 d.H. Dar nici cel mai megaloman împărat roman nu și-ar fi închipuit că, 1.700 de ani mai târziu, avea să fie în continuare în centrul atenției.

PUNCTUL FORTE: Istoria vie. **EVENIMENTUL PRINCIPAL:** Festivalul Estival de la Split, cu spectacole de teatru, muzică și dans la superlativ în mai multe locuri din oraș, inclusiv palatul. **ÎNCERCAȚI ȘI:** Salonic, din Grecia, cu arhitectura sa istorică bizantină și otomană.

FRUMUSEȚE DIN BRNO.

11

BRNO, REPUBLICA CEHĂ

TRECI DINCOLO DE PRAGA

DACĂ ÎL ECLIPSEAZĂ aproape complet sora lui mai mare, Praga, nu e din vina lui: Brno, al doilea oraș captivant al Republicii Cehe, împletește Renașterea, Barocul și arhitectura modernă cu viața de noapte animată, la prețuri convenabile.

Mesele tradiționale sățioase costă în jur de 4 $, iar o cină într-un local cu fețe de masă albe rar vă va costa mai mult de 30 $. Cât costă berea, acest reper ultraimportant? Cam 1,5 $.

PUNCTUL FORTE: O destinație pentru buget redus. **EVENIMENTUL PRINCIPAL:** Jazz Fest, din fiecare primăvară, cu participanți din toată Europa și din S.U.A. **ÎNCERCAȚI ȘI:** Cracovia, al doilea oraș din Polonia, la fel de îmbietor ca și ruda sa, capitala țării.

APUSUL ÎN SPLIT.

TOATE DRUMURILE DUC LA ROMA

În Vaticanul papal

12 O VACANȚĂ ROMANĂ în Vatican rămâne cea mai bună metodă de a vă apropia de Papă.

GRĂDINILE VECHI de 800 de ani ale Vaticanului, pline de statui clasice, flori exotice și fântâni grațioase, s-au deschis publicului (pe bază de rezervare pe pagina web a Vaticanului). Nu ratați copiile în miniatură ale bazilicii și peșterii de la Lourdes, dăruite Papei de catolicii francezi în 1905.

CAPELA SIXTINĂ NUMAI PENTRU VOI
Nucleul enclavei papale este la fel de celebru pentru aglomerație ca și pentru frescele lui Michelangelo. Din fericire, unele agenții de turism, ca Dark Rome și Walks of Italy, vă pot duce în fața cozii de la intrare, iar altele, printre care Italy With Us, oferă un tur intim de seară.

GELATO PAPAL
În timpul misiunii sale de 26 de ani, Papa Ioan Paul al II-lea n-a rezistat tentației de a mânca gelato de la Giolitti, din Roma. Magazinul îi livra regulat aroma preferată – marron glacé, castane glasate – direct la Vatican.

FĂCUT PE COMANDĂ
Șase generații de Gammarelli au îmbrăcat episcopi, cardinali și cel puțin șase papi. Chiar dacă n-aveți nevoie să vi se ia măsurile pentru o sutană, oprit i-vă la magazinul vechi de 141 de ani de lângă Panteon do măcar ca să admirați veșmintele bogat împodobite sau ca să profitați de moda ecleziastică pentru mireni: celebrele șosete trei sferturi făcute aici, în culorile roșu-cardinal sau violet episcopal.

PAPA FRANCISC SALUTĂ MULȚIMEA ADUNATĂ LA AUDIENȚA SĂPTĂMÂNALĂ.

UNGHIUL PERFECT
Dacă vreți să surprindeți cea mai bizară fotografie cu Bazilica Sf. Petru, părăsiți Vaticanul și mergeți la sediul de pe Aventin al Ordinului de Malta. Trageți cu ochiul pe gaura cheii de la intrare și veți cuprinde dintr-o privire domul, perfect încadrat, și teritoriul a trei state suverane: Ordinul, Italia și Vaticanul.

CU OCHII DUPĂ PAPĂ
Nu doar catolicii au acces la audiențele papale. Oricine se poate înscrie pentru bilete (gratuite) la audiența generală de miercuri dimineața din Bazilică (sau, vara, castelul Gandolfo), scriind Prefecturii pentru Casa Pontificală. Nu sunt bilete? Mergeți în Piața Sf. Petru duminică la miezul zilei și îl veți zări când binecuvântează mulțimea de la fereastra reședinței personale.

NOI ATRACȚII GASTRONOMICE ÎN PRATI
Cartierul Prati, vecin cu zidurile Vaticanului, a avansat pe scara culinară. Printre nou-veniți se numără Romeo (al cărui meniu cuprinde de toate, de la rigatoni carbonara la hamburger cu brânză fontina și chutney de caise), gelateria Fatamorgana și o brutărie a mult iubitului maestru roman al pâinii, Gabriele Bonci, care servește și pizza la felie.

MICHELANGELO ȘI MAI CUM?
Cu 60 de ani înainte ca Michelangelo să picteze Capela Sixtină, Fra Angelico, un geniu al secolului al XV-lea, împodobea capela privată a Papei Nicolae al V-lea cu fresce uimitoare. Era un călugăr foarte pios, beatificat mai târziu de Papa Ioan Paul al II-lea, dar și un artist de o sensibilitate și o pricepere de povestitor extraordinare, după cum o dovedesc frescele din capelă, care descriu viețile Sfântului Laurențiu și Sfântului Ștefan.

VĂLUL VERONICĂI
Când ocoliți baldachinul din Bazilica Sf. Petru, opriți-vă în fața statuii Sfintei Veronica. În capela de deasupra ei se păstrează vălul despre care se crede că poartă imaginea feței lui Hristos; de obicei e încuiat, dar le e prezentat credincioșilor la vecernia din Duminica Floriilor, de la balconașul din fața capelei.

ȘEDERE NECONVENȚIONALĂ
Casa di Santa Brigida, aflată în cea mai frumoasă piață din Roma, Piazza Farnese, e o mănăstire cu chilii simple pentru oaspeți, podele de lemn și mobilă veche. Puteți să vă alăturați maicilor brigitine chiar și la mese și la slujbe, printre care cea zilnică de la 7.30 dimineața, sau puteți merge pe acoperiș la ora 16.00 ca să beți o gură de vin și să le ascultați cântările de vecernie în sălile de dedesubt. Nu uitați să vizitați și chilia Sfintei Brigita, originară din Suedia, care a trăit aici în secolul al XIV-lea.

ALBERTO PIZZOLI/GETTY IMAGES (PAPA), APERTURE SOUND/SHUTTERSTOCK (ROZARIU), PAGINA ALĂTURATĂ: IAN COLLINS (BAZILICA), ANDREW MEDICHINI/AP IMAGES (BĂRBAT), KRISTINA GILL (MÂNCARE), SIME/ESTOCK PHOTO (FRESCĂ)

VEDERE SPRE BAZILICA SF. PETRU PE GAURA CHEII.

VESMINTE BISERICEȘTI LA MAGAZINUL GAMMARELLI.

PIZZA ÎN CARTIERUL PRATI.

SIBILA DELFICĂ A LUI MICHELANGELO DIN CAPELA SIXTINĂ.

OMUL DE FIER: PODUL DOM LUÍS, EMBLEMĂ A ORAȘULUI PORTO, SE ÎNTINDE PESTE FLUVIUL DOURO.

MUCHELE FALZONE/AWL IMAGES (POD), CATHERINE STUKHARD/LAIF/REDUX (PASTE)

13

PORTO, PORTUGALIA

UN ORAS-SURPRIZĂ? MERITĂ UN TOAST...

A ÎNCEPUT un apus uluitor în Porto, o desfășurare de lumini care va face din podul Dom Luís o siluetă, îi va da fluviului Douro un aspect de melasă și, la sfârșit, va conferi caselor aliniate pe marginea lui culoarea ușor cafenie a vinului de Porto. Se potrivește, fiindcă Valea Fluviului Douro din Portugalia e renumită pentru vinurile fortificate – varietățile de Porto unice, albe, rubinii și cafenii create prin oprirea procesului de fermentare și adăugarea de coniac (care îndulcește rezultatul). Nu puteți vizita orașul fără să observați depozitele, restaurantele și barurile care poartă nume ca Taylor's, Quinta do Noval, Croft și Ferreira.

Gustați deci vinul. E bun. Dar nu e decât începutul.

Adevărata atracție a orașului vine din amestecul magnific de tradițional și modern – de exemplu, magazinele de firmă de lângă cele care vând modele de ceară ale părților corpului, ofrande lăsate în biserici drept rugăminți de ajutor divin.

În clădirea Art Nouveau a cafenelei Majestic, oglinzile nesfârșite încep să îmbătrânească. Clientela citește ziare, cu un ochi pe turiștii care admiră frumusețea aceasta din Belle Époque.

Dacă Lisabona e felul principal, Porto e digestivul dulce și plin de povești.

PUNCTUL FORTE: Tot ce ține de Porto, vin care se produce numai în Valea Fluviului Douro. **EVENIMENTUL PRINCIPAL:** Festa de São João (23 iunie), cu o explozie de artificii. **ÎNCERCAȚI ȘI:** Faro, alt oraș portughez subestimat, cu un centru vechi fermecător.

ATELIER DE FĂCUT PASTE LA UN CURS DE GĂTIT DIN BOLOGNA.

BOLOGNA, ITALIA

Niște tortelloni, per favore!

14 E VINERI SEARA în Bologna, iar cartierul central, Quadrilatero, e plin ochi. Dar nu barurile sau magazinele la modă au adus pe străzile vechi jumătate din populația orașului; cea mai mare coadă, care se revarsă și în Via Drapperie, e la magazinul de delicatese Salumeria Simoni, unde clienții își fac rezerve de felii mari, triunghiulare de parmezan și mormane de prosciutto până să înceapă weekendul adevărat.

Trecută cu vederea de mulți vizitatori, Bologna amplifică și amestecă cele mai bune clișee ale Italiei. Arhitectură istorică? Este – palazzi renascentiste, acoperișurile de teracotă și străzile întortocheate par aproape neschimbate de secole. Bunul-gust înnăscut? Bineînțeles – de la barurile meticulos îngrijite care servesc cappuccino spumoase la magazinele cu pantofi făcuți manual sau haine de firmă. Servire prietenoasă? Absolut – Bologna încă nu s-a săturat de turiști, spre deosebire de Roma și Veneția.

Dar mâncarea bună? Ei bine, nu degeaba i se spune Bolognei *la grassa*. Toată Italia recunoaște că mâncarea de aici nu are egal.

PUNCTUL FORTE: Esența Italiei. **NU RATAȚI MUZEUL:** Palazzo Fava, o vilă medievală unde a trăit una dintre cele mai celebre familii din Bologna și care adăpostește acum expoziții de artă temporare excelente. **ÎNCERCAȚI ȘI:** Bergen, din Norvegia, alt oraș-bijuterie cu clădiri istorice și priveliști minunate cu fiorduri și munți.

BEATLEȘII, PE O FIRMĂ DE NEON DIN LIVERPOOL.

LIVERPOOL, ANGLIA

„Let it be“ la el acasă

15

CU DOZA LUI DELOC NEGLIJABILĂ de aventuri nocturne și o faleză care poate rivaliza cu oricare alta din Europa, Liverpoolul a devenit unul dintre cele mai conviviale și mai cosmopolite orașe din Anglia.

Muzeul Tate din Liverpool, aflat în complexul Albert Dock, le permite vizitatorilor să mediteze la operele de artă (Jean Marcel Duchamp, Max Ernst) fără să se lupte cu mulțimile de la filialele Tate din Londra. Muzeul Maritim Merseyside susține că ceea ce i-a adus orașului renumele mondial a fost mai degrabă navigația decât Beatleșii sau fotbalul.

Liverpoolul are cam o jumătate de milion de locuitori și se poate parcurge pe jos. Pe vremuri, toate depozitele portului se aglomerau în zona dintre docuri și centru, numită Baltic Triangle (câțiva transportatori navali încă mai au birouri aici), dar acum regiunea a devenit un incubator de creativitate, ale cărui clădiri industriale adăpostesc ateliere de design, noi companii IT, bistrouri și inevitabilele magazine de biciclete.

Luați prânzul pe Hope Street, una dintre arterele cu localuri renumite din oraș. London Carriage Works servește feluri din ingrediente locale, ca bibanul de mare din Golful Liverpool. După masă merge o halbă de Strongheart la Phil (adică Philharmonic Dining Rooms), unul dintre cele mai frumoase pub-uri din Britania. Cele două separeuri sunt ideale pentru discuții liniștite.

Dacă vreți ceva mai rock-and-roll, cazați-vă la hotelul central Hard Days Night, care are un bar de cocktailuri plin de acțiune și camere decorate cu pop-art, sau vizitați studioul-hotel excentric Parr Street Studios din cartierul Ropewalks. Barul de acolo, Studio2, e la fel de popular ca altele din oraș după lăsarea întunericului, iar studiourile funcționează încă.

PUNCTUL FORTE: Cultura pop și pub-urile cu istorie – Baltic Fleet, Philharmonic Dining Rooms, Ye Cracke, Ye, Hole in Ye Wall. **NU RATAȚI:** Un feribot funcțional din Merseyside, pictat în culori „fascinante“ de camuflaj de nașul pop-art-ului britanic, Peter Blake, expus la Tate. **ÎNCERCAȚI ȘI:** Hull, alt oraș minunat din nordul Angliei, prea des trecut cu vederea, dar distractiv și prietenos.

16

BORDEAUX, FRANȚA

UN ORAȘ CU VIN ÎN VÈNE

PE VREMURI, vizitatorii treceau doar cu privirea peste piețele impunătoare, din secolul al XVIII-lea, și arhitectura armonioasă a orașului inclus în Patrimoniul UNESCO înainte să plece mai departe. Route des Châteaux, care pornește spre nord din centrul orașului, străbate regiunea vinicolă Médoc, trecând pe la mai multe castele celebre – Latour, Margaux, Lafite Rothschild.

Dar acum Bordeaux dă cep și altor motive de a-i rezerva o vizită mai lungă. Zona de pe malul fluviului a primit viață nouă și e o destinație tot mai populară pentru operatorii de croaziere fluviale internaționale ca Uniworld și Viking. Le Musée du Vin et du Négoce prezintă contextul istoric al industriei vinului din Bordeaux, iar biletul de intrare include și o degustare de vin. În plus, odată ce se va deschide pe malul fluviului Garonne, în primăvara lui 2016, clădirea îndrăzneață, cu forme ondulate a Cité des Civilisations du Vin va fi o mare destinație culturală, cu expoziții interactive, spectacole și experiențe gastronomice și oenologice de marcă.

PUNCTUL FORTE: Tot ce ține de vin. **EVENIMENTUL PRINCIPAL:** Festivalul bienal al Vinului de la Bordeaux, 23-26 iunie 2016. **ÎNCERCAȚI ȘI:** Galway, cel mai irlandez oraș din Irlanda, plin de localuri cu băuturi excelente.

HEMIS/AWL IMAGES (NEON), GIANLUCA SANTONI/SIME/ESTOCK PHOTO (SCARĂ)

LA DRUM CU TRENUL În Europa, gările sunt în inima orașelor, iar căile ferate trec prin peisaje foarte pitorești, așa că mersul cu trenul poate fi atât practic, cât și romantic. Majoritatea liniilor internaționale de mare viteză, ca **EUROSTAR** și **TGV**, au un sistem de bilete ca al companiilor aeriene, deci aveți locul asigurat. Altele vând bilete fără dată, valabile oricând; rezervarea pentru loc este opțională și se plătește separat. Biletele se pot cumpăra chiar înainte de plecare din orice gară, dar e mai convenabil să căutați pe site-urile căilor ferate naționale și ale partenerilor americani ca **RAILEUROPE.COM** cu câteva luni înainte.

O BĂUTURĂ AMETITOARE: LA MAGAZINUL DE VINURI L'INTENDANT DIN BORDEAUX, STICLELE URMĂRESC SPIRALA SCĂRII.

TURUL INSULELOR

Să ne rupem de continent

Colțuri mai puțin cunoscute unde să vă bucurați de peisajul marin, de satele de pescari și de folclor.

PICO
AZORE/PORTUGALIA

17 Insulele Azore atrag discret aventurierii la drumeții, cățărări și trasee cu bicicleta. Cunoscătorii merg pe Pico, a doua insulă ca mărime, ca să urce pe Muntele Pico și să viziteze Gruta das Torres, o peșteră formată de lavă, explorată pentru prima oară de experți în 1990. Peste nivelul solului, viile sunt mărginite de ziduri de piatră.

INSULA MULL
HEBRIDELE INTERIOARE, SCOȚIA

18 Nu vă lăsați păcăliți de orășelul cuminte Tobermory. În spatele fațadei pitorești cu clădiri viu colorate se află o întindere sălbatică de munți, mlaștini și lacuri gata de urcat, explorat și traversat cu caiacul. Bijuteria insulei e castelul Duart, căminul ancestral vechi de 800 de ani al clanului McLean, care îl deține în continuare.

STREYMOY
INSULELE FEROE, DANEMARCA

19 Chiar și cea mai mare și mai populată dintre cele 18 insule care alcătuiesc arhipelagul pare extraterestră, cu peisajul ei fără copaci, sculptat de ghețari. Amatorii de experiențe gastronomice inedite aleg Koks, restaurantul hotelului Føroyar, aclamat pentru bucătăria nordică reinventată, care folosește ingrediente locale.

MUHU
ESTONIA

20 Insula aceasta din Marea Baltică (accesibilă iarna pe un pod de gheață) amintește de Evul Mediu, cu căsuțele fermecătoare cu acoperiș de stuf, moara de vânt care încă funcționează și pietrele de mormânt trapezoidale cu simboluri păgâne. Bătrânii au în continuare rolul tradițional de căpetenii ale satelor de pescari.

PANTELLERIA
ITALIA

21 Lăsați lenevitul pe nisipul plajelor. Pe insula aceasta idilică și arsă de soare dintre Sicilia și Tunisia nu veți găsi așa ceva. Vizitatorii ei frecvenți (printre care Giorgio Armani) fac snorkeling în golfulețe izolate, fac baie în izvoarele termale, mănâncă paste cu roșii și ierburi aromatice și își refac proviziile de capere în saramură la borcan.

KASTELLORIZO
GRECIA

22 Kastellorizo cea aridă și uscată, cea mai îndepărtată insulă din Arhipelagul Dodecanez, nu primește mulțimea de vizitatori de care au parte multe surori ale ei. Printre farmecele sale se numără Grota Albastră ca o catedrală (o peșteră marină în care nu se intră decât culcat în barcă) și ruinele unui castel străvechi.

INSULA LOPUD
CROAȚIA

23 Insula aceasta lipsită de mașini din Arhipelagul Elafiti era odinioară reședința de vară a aristocraților de pe continent. Azi, atrage vizitatorii de o zi care vor să-i vadă plaja Sunj, în formă de potcoavă, și ruinele medievale. Nu rataţi mănăstirea franciscană din secolul al XV-lea, cu o mulțime de opere de artă, din satul Lopud.

INSULA VEGA
NORVEGIA

24 Amatorii de ornitologie cunosc arhipelagul cu 6.500 de insule (inclus în Patrimoniul UNESCO), aflat puțin mai la sud de Cercul Arctic, mai ales pentru rațele eider. Dar satele de pescari și fiordurile insulei principale eponime oferă tot mai multe posibilități de excursii și ciclism.

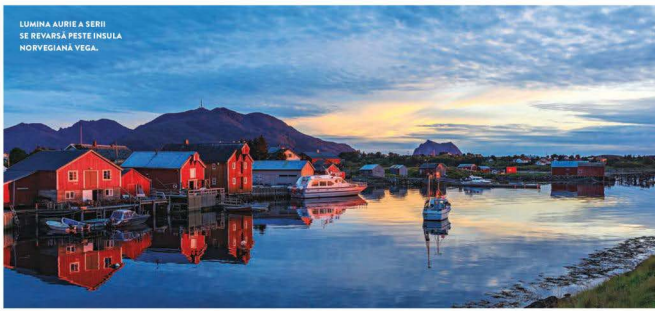

LUMINA AURIE A SERII SE REVARSĂ PESTE INSULA NORVEGIANĂ VEGA.

FRANCESCO DE MARCO/SHUTTERSTOCK (PASARE); MARIA SVARD (TERM)

Timpurile se schimbă mult.
Valorile adevărate rămân
pentru totdeauna.

PESTE 200 *de* ANI *de*
VALOARE INTERNAȚIONALĂ
RECUNOSCUTĂ

Un produs de calitate
ROMAQUA GROUP BORSEC

POVESTE DE IARNĂ

Impasabil, dar nu și imposibil: o călătorie cu sania trasă de cai prin Munții Altai din nord-vestul Chinei.

TEXT: **MARK JENKINS**

Sănii tradiționale, *chana*, alunecă printr-o vale de munte.

Schiatul pe scânduri, aici îmbrăcate în piei, a apărut, poate, în regiunea Altai cu mii de ani în urmă. Un cal, veteran al zăpezii (alături), trage o *chana* la deal.

SUNT MINUS 37 DE GRADE CELSIUS, IAR CAILOR NOȘTRI NICI NU LE PASĂ.

Cu capetele masive aplecate și părul des îmbrăcat în zăpadă, cu rotocoalele de abur care le ies pe nările tivite cu gheață, arată ca niște fiare primordiale, imunizate genetic la frigul mușcător. Fiecare e înhămat la o sanie de lemn, numită *chuna*, cu pari lungi de pin și un jug curbat. Modelul săniilor – de lățimea crupei calului și lungimea unui corp omenesc, cu două tălpi cu vârful întors – e neschimbat de secole.

Sania o mână Norbek, un kazah solid, la fel de neafectat de frig ca animalele lui; potrivește hamurile din piele cu mâinile goale. A încărcat în cele două sănii rucsacurile noastre, schiurile de tură și sacii cu fân pentru cai. Ne-am înfofolit în pufoaice, mănuși, pantaloni și ghete cu strat izolant și ne pregătim să străbatem cu sania Munții Altai din centrul Asiei.

Altai, un lanț obscur, îngropat în zăpadă toată iarna, se înalță la întâlnirea granițelor Chinei, Mongoliei, Kazahstanului și Rusiei. Este, poate, ultimul loc de pe Pământ unde calul și sania, forme de transport străvechi, rămân principala cale de deplasare pe timp de iarnă. La expediție participă patru oameni: eu și Norbek pe o chana, Nils Larsen și Ayiken pe cealaltă. Larsen, istoric american al schiului, a vizitat Munții Altai de nouă ori, ca să-i studieze originea. Are părul ciufulit, vorbește încet, schiază ca un maestru și trăiește într-o cabană secular[ă] lângă satul Curlew din Washington; e proprietarul unei mici companii producătoare de schiuri. Ayiken (se pronunță ai-chin) e omul nostru bun la toate, un kazah cu obraji îmbujorați care vorbește fluent cinci limbi și se simte la fel de în largul lui cu birocrații chinezi îmbufnați ca și cu nomazii cu zâmbete largi. Țința noastră e Hemu, un sat aflat în inima provinciei Xinjiang din nord-vestul Chinei, unde Larsen speră să intervieveze ultimii membri ai unei culturi milenare a schiului. Ca să ajungem acolo cu chana, trebuie să străbatem o trecătoare montană, apoi să urmăm râul înghețat Hemu-Kanas. Vara, până la Hemu se ajunge călare într-o zi. Acum, în februarie, va dura mult mai mult. Chiar când ne pregătim să plecăm dintr-o așezare pe nume Jaldungwe, un călăreț se apropie în galop să ne avertizeze că drumul de chana spre Hemu a fost îngropat de avalanșe.

„Spune că nu se poate trece", traduce Ayiken.

Norbek dă din cap a aprobare, cu ochii mijiți; după atâția ani de trai în mijlocul elementelor naturii, fața arsă de strălucirea zăpezii îi arată ca pielea tăbăcită. După plecarea călărețului, Norbek plesnește din hățuri și pornim pe zăpadă. Cunoaște munții și își cunoaște caii, care e foarte posibil să se tragă din armăsarii lui Gingis Han. Au părul des ca o blană și cozile atât de lungi, încât li se târâsc pe lângă copite. Animalele mițoase ne trag săniile una după alta, cu o hotărâre plină de forță și cu o flatulență considerabilă.

Primul lucru care mă izbește la chana e încetineala. Caii sunt nevoiți să-și croiască drum prin zăpada adâncă, așa că înaintăm doar cu puțin mai repede decât dacă am merge pe jos. Avem deci timp din belșug să admirăm peisajul. Dincolo de Jaldungwe, ocolim pâlcuri de mesteceni cu ramuri negre. Pe măsură ce drumul se face tot mai abrupt, iar nămeții tot mai înalți, caii încep să se împotmolească. Apoi se opresc. Norbek mână chana din față în zăpada afânată, care-i ajunge până la brâu, trece cu greu prin ea până în fața calului, îi ia hățurile peste umăr și începe să tragă animalul de aproape 365 kg. Calul vrea să-i facă pe plac și se repede înainte ca o antilopă gnu prin apă adâncă. Ayiken ia hățurile celui de-al doilea cal și se străduiește și el să înainteze, cu picioarele scurte pierdute în zăpadă. Eu și Larsen împingem

din spate săniile de peste 135 kg. Nu e ușor. Ne clătinăm mai rău decât caii, alunecăm și cădem. Nu trece mult și suntem plini de zăpadă și transpirăm abundent. Dar așa, cu Norbek și Ayiken pășind greu înainte și trăgând de hățuri și cu mine și Larsen la împins, reușim să ajungem în vârful trecătorii.

Iau contact personal cu traiul de iarnă în regiunea aceasta izolată, fără șosele și mașini. După doar câteva ore de călătorie, s-au dus iluziile mele despre mersul cu chana într-un zbor ca vântul inspirat de Doctor Jivago. Aici, caii au fost primele automobile, îmblânziți și înmulțiți selectiv (deci construiți, într-un fel) ca animale de povară de strămoșii lui Norbek. De fapt, arheologii cred că unul dintre puținele locuri unde caii sălbatici au supraviețuit ultimei ere glaciare a fost stepa eurasiatică, o întindere de iarbă și taiga care acoperă peste 4.800 km, din Altai până în Carpații Meridionali. Mai mult, dovezile descoperite recent sugerează că în aceeași regiune a fost și domesticit calul sălbatic, acum aproximativ 6.000 de ani.

Caii înghit cu poftă zăpadă, iar eu și Larsen scoatem schiurile,

MARK JENKINS (SCHIOR, PAGINILE DE TITLU), JONAS BENDIKSEN/MAGNUM PHOTOS (CAI)

ni le punem în picioare și pornim pe partea cealaltă a trecătorii, chiuind cât ne ține gura. Norbek și Ayiken ne urmează pe chanas. Deși avem schiuri moderne, în coborârea noastră cu viraje strânse printre copaci imităm experiența schiorilor originali din Altai, care făceau față zăpezii afânate acumulate de luni de zile.

Cu cât ne afundăm mai mult în peisaj, cu atât mai adâncă devine zăpada. Din nou, caii încep să se clatine. Norbek rămâne imperturbabil, la fel și Larsen (cei doi au făcut multe drumuri cu chana împreună), dar eu încep să mă tem pentru animale. Ayiken îi transmite lui Norbek grija mea.

„Îi e frică să nu omoram caii."

Norbek, care leagănă o chana ca s-o desprindă de unde s-a împotmolit, îngropat în zăpadă până la brâu, se uită la mine și dă din cap a negare. Tot înainte. Eu și Larsen continuăm pe schiuri și ne oprim la fiecare zonă îngropată de avalanșe ca să le săpăm căilor o cale de trecere. La apus, animalele se împotmolesc atât de adânc într-un nămete, încât Norbek e nevoit să dezlege săniile și să lase caii să-și croiască drum singuri – ceea ce înseamnă că n-are cine să tragă săniile decât el, cu ajutorul nostru deloc impresionant.

Temperatura a scăzut sub -40°C, caii sunt îmbrăcați în promoroacă, iar Norbek e perfect calm. Larsen i-a tot lăudat priceperea la mânat chana, dar eu unul hotărâsc, în sinea mea, că e nebun și că e de așteptat să ne moară caii. Norbek îi înhamă din nou și mergem înainte, încet, în amurg. Apar stelele nopții, care revarsă prin munți o lumină albastră, palidă, fosforescentă. În timp ce schiez, observ că degetele și picioarele mi s-au răcit, dar trunchiul îmi e cald. În mod surprinzător, nici nu-mi trebuie altceva, cum nu le-a trebuit de milenii nici lui Norbek și strămoșilor lui. Călătorim tăcuți prin cu metode care țin de trecutul îndepărtat. Dacă vrem să supraviețuim în ținutul acesta, trebuie să ne mișcăm încontinuu. Revelația mă pune pe gânduri. Suntem într-o situație primară, redusă la elementele de bază. Nu e nevoie de gândit, doar de acțiune. Intru în mintea lui Norbek, în realitatea lui. Trebuie să schiez prin întunericul care se apropie fără să mă gândesc. Atât. În curând, acceptarea faptului îmi va aduce libertatea. Ca un fel de răsplată pentru optimismul la care am ajuns, vedem o luminiță galbenă în zarea neagră. Pare un miraj în vastitatea scăldată în tuș și, cât traversăm dunele de zăpadă, tot apare și dispare. Când ne apropiem, vedem că lumina vine dintr-o cabană. Suntem salvați! Urlă un câine, iar un bărbat cu pantaloni multicolori iese în întuneric. Ne oprim săniile și dăm mâna cu el. În cabană, după ușa acoperită cu o pătură, se află soția și fiul omului, uimiți. Ne uităm unii la alții cu surprindere. Nouă nu ne vine să credem ce noroc a dat peste noi, iar ei nu-și pot închipui ce dracu' căutăm noi acolo noaptea, în toiul iernii.

Ayiken ne prezintă. Stăpânul casei, Womir Uzak (Ayiken ne spune că numele înseamnă „viață lungă"), e scurt și vânos, iar nasul strâmb pare să-l fi căpătat după o lovitură de copită în față. Soția lui, Meir Gul, e o frumusețe cu fața rotundă. Fiul, Janat, cu ochii mari și zâmbetul și mai mare, pare să aibă 12 ani. Ayiken întreabă politicos dacă n-am putea înnopta acolo.

UN CĂLĂREȚ SE APROPIE ÎN GALOP SĂ NE AVERTIZEZE CĂ **DRUMUL DE *CHANA* SPRE HEMU, ÎN INIMA PROVINCIEI XINJIAN, E ÎNGROPAT DE AVALANȘE.**

„Boladi, boladi. Sender bizdeng bonahtar!", spune Uzak. „Bineînțeles, bineînțeles. Sunteți oaspeții noștri!"

E trecut de 10 noaptea, dar Meir Gul aţâță focul, pune o oală imensă pe plită, o umple cu oase cu carne pe ele și începe să facă tăiței. Afară, Uzak și Norbek ne deshamă caii. Grajd nu există; nu primesc nici apă, nici hrană. Rămân locului, ca niște monumente de stoicism. Îmi vine să-i invit în cabana unde domnește o căldură savuroasă. Ayiken află că gazdele noastre îngrijesc de o herghelie din vale; toată iarna, dau la o parte zăpada de pe căpițele de fân ca să-i hrănească. Ayiken le povestește că ne îndreptăm spre Hemu. Uzak dă din cap a aprobare și remarcă placid: „Drumul e închis de avalanșe". Are o atitudine indiferentă; doar fiindcă e închis, asta nu înseamnă că e de netrecut. Aici totul ține de mușchi și de perspectivă. La exact o oră după sosire, Norbek iese și le dă cailor fân.

„Dacă le dau apă înainte de mâncare după o zi grea", ne explică el cu ajutorul lui Ayiken, întrerupându-și tăcerea, așa cum rar i se întâmplă, „se umflă de apă și nu mai mănâncă".

Pe la miezul nopții ne așezăm toți la masa cu castroane cu iaurt de iapă, mâncare de vită cu tăiței, pâine și gem. Cât eu atac mâncarea, Norbek iese să adape caii. Nu le gângurește, nu-i mângâie și nici măcar nu sparge platoșa de gheață care li s-a format pe coastele tremurătoare. Când îl întreb dacă n-ar fi bine să pună o pătură pe ei, dă din cap că nu. Avem burțile pline, suntem epuizați, iar ziua petrecută în zăpada mare ne-a curățat mintea de gânduri. Ne culcăm pe priciul care se întinde de la un perete la altul, acoperit cu covoare, mai mult decât încăpător pentru cele trei gazde plus noi patru. Mă strecor în sacul de dormit și dorm fără vise.

Dimineața, când deschid ochii, Meir Gul deja a aprins focul și a pus pe masă câni aburinde cu ceai cu lapte. Ies afară, convins că voi găsi caii înghețați bocnă, ca niște santinele de gheață care vor rămâne în fața cabanei până le topește primăvara. Dar animalele respiră; Norbek le pune hățurile și îi înhamă din nou la chanas. Uzak ne-a spus că, dacă e să ajungem la Hemu, va trebui să ne croim drum prin peisajul acesta hibernal feeric, așa că-l angajăm să ne ajute. El va merge înainte, ca să ne bată drumul. Plecăm din nou în sălbăticie, părăsind cabana salvării noastre. Meir Gul ne face cu mâna.

Eu și Larsen, vrând să le ușurăm cailor povara, alegem să schiem; Ayiken și Norbek vor mâna săniile. E plin de urme de carcaju; prezența animalelor acestora atât de rar văzute este, spune Larsen, semn că ecosistemul e în mare parte intact. Mergem mai departe și în curând valea începe să se îngusteze. Știm că se apropie locuri unde va trebui să ne oprim. Într-adevăr, o avalanșă a îngropat o parte din vechiul drum de chana. Caii se opresc în fața alunecării de zăpadă ca pe malul unui râu umflat. Uzak scoate lopata și se pune pe muncă. Noi patru punem mâna pe schiuri și dăm la o parte zăpada de pe partea mai înaltă, ca să facem un fel de platformă. Progresăm încet. Calculez că ne vor trebui zile întregi ca să săpăm o cale prin avalanșă. În timp ce sap și arunc metodic zăpada, îmi dau seama că asta fac localnicii de secole.

Schiorii înaintează cu ajutorul parilor pe o coamă din provincia Xinjiang; pieile cu care-și îmbracă schiurile le asigură tracțiunea la deal.

Sunt sigur că Norbek, Ayiken și Uzak nici nu se gândesc la ce fac. Dacă vor să ajungă undeva – undeva unde să găsească provizii, ajutor, oameni cu care să vorbească – nu se pot baza decât pe ei și pe chanas trase de cai. Nu contează cât de grea e munca sau cât durează. N-au de ales. Din nou, lipsa aceasta de opțiuni îmi dă o senzație plăcută de libertate. Nu putem trece înainte, înapoi, pe deasupra, pe dedesubt, sau pe de lături, așa că trebuie să trecem prin zăpadă. Deci să săpăm. Nu frustrați, nu nerăbdători sau furioși. Fără orice emoție. Îmi las mintea să se odihnească și mușchii să lucreze. Dacă ne-am fi împotmolit undeva în America, generația mai în vârstă ar fi considerat obstacolele ca avalanșa o ocazie de „a-ți întări caracterul", iar cei mai tineri, „o chestie nasoală".

Pentru kazahii din Altai, situația e alta. Ei nu-și îngreunează poverile cu balast emoțional. Avalanșele fac parte din ritmul zilei. Localnicii investesc în ele efortul și timpul necesare ca să le depășească, apoi merg mai departe. Spre surprinderea mea, în nici două ore croim o cale prin zăpada adusă de avalanșă. Bineînțeles că după colț dăm de altă avalanșă, dar deja nu-mi mai pasă. Încep să înțeleg zenul călătoriei cu chana. Pe la jumătatea după-amiezii ajungem la altă cabană, ai cărei proprietari, o familie de kazahi, ne invită să bem ceai cu lapte și să mâncăm gogoși. Afară e montat în zăpadă un panou solar. Ni se spune că alimentează un telefon mobil, două becuri timp de câteva ore și macaraua electrică de jucărie pe care o văd pe jos. La masă, matriarha familiei, așezată lângă plita cu lemne, mișcă macaraua cu telecomanda, în timp ce un băiețel de trei ani cu tunsoarea tradițională (ras pe tot capul, cu excepția unui ciuf) încearcă să strice jucăria care se zbate. Ne-am întors la civilizație.

Ultima etapă a călătoriei spre Hemu e un drum de chana foarte bătut. Dacă rămânem pe schiuri, eu și Larsen nu vom putea ține pasul cu săniile, așa că urcăm pe sacii de făn, alături de Norbek și Ayiken. Când o luăm din loc, caii, scăpați de zăpada adâncă, aproape galopează. Soarele bate pieziș zăpada și, nu după multă vreme, chanas încep să alunece ca pe gheață. Oricât de fermecătoare ar fi experiența după atâta trudă, mi se pare dezamăgitor de lipsită de evenimente. La Hemu vom vedea schiori pe schiuri de lemn tradiționale, dar și SUV-uri și chiar un drum curățat cu plugul – iar eu nu sunt pregătit.

Vreau să rămân în Altaiul vechi. Când ni se arată cabanele joase din Hemu, acoperite de un nor cenușiu și plat de fum de lemne, îmi doresc să fim nevoiți să ne mai croim o dată drum printr-o trecătoare de munte înzăpezită. Îmi doresc alte nopți petrecute în necunoscut, alți kilometri de nămeți pe care să-i străbatem cu calul și chana. Am ajuns să invidiez viața lui Norbek și a lui Ayiken în ținutul lor aspru.

JONAS BENDIKSEN/MAGNUM PHOTOS; INTERNATIONAL MAPPING

Bucăți din sufletul latino al Americii de Nord

CIUDAD DE MEXIC

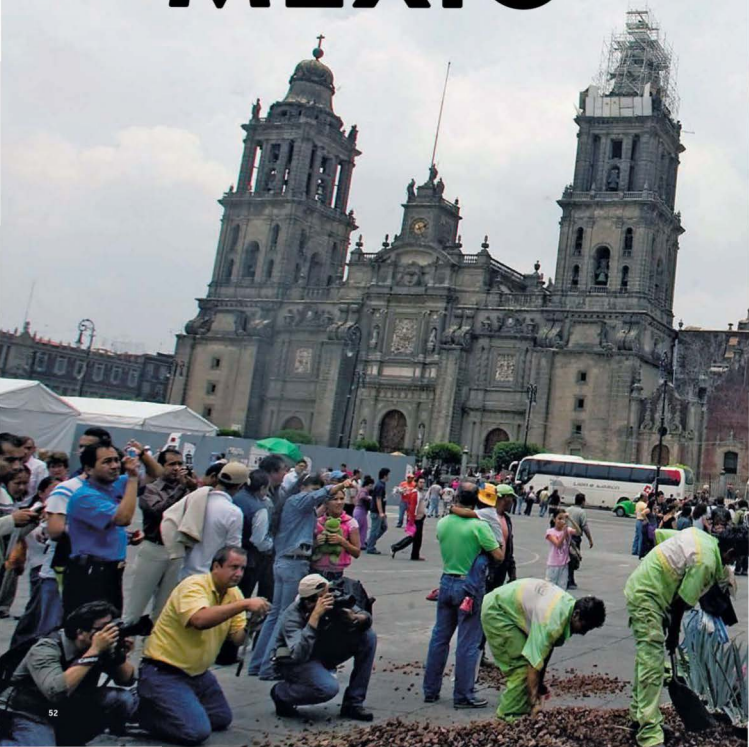

O replică a monumentului Angel de la Independencia (Îngerul Independenței), un simbol al orașului, tronează în Piața Zocalo din Ciudad de Mexico. Are circa cinci metri înălțime, 2,5 tone și un strat de aur de 24 de carate.

TEXT: **ALEXANDRA POPESCU**

Lumina urcă și coboară, mereu punctiformă, caldă, metalică, roiuri incandescente pe munți coborând mereu intense spre văi, arcuind pe autostrăzi suspendate. Nici orizontul nu le stinge. Boeingul 777 planează în cercuri largi deasupra capitalei mexicane, înainte să-și ia avânt și să aterizeze aproape de buricul lui Ciudad de Mexico. Un hop peste Atlantic pentru două săptămâni în capătul cel mai nordic al Americii Latine.

Începuturi

5, 10... mai scormonesc în sacoșa de pânză, gata, am 35. 35 de pesos. Plasticul șlapilor deja s-a încins în căldura dimineții, iar pe străduța care urcă lin se aud reverberațiile autostrăzii suspendate din apropiere. Ies la stația de metrou, flancată de mai multe *puestos* și dubițe care vând mâncare, dotate eclectic, fie cu frigidere și blendere, fie doar cu butoaie doldora de gheață unde se odihnesc ingredientele. De o săptămână mă tot repet. Ordinea straturilor e vitală. Doamna vinde fructe la pahar. Paharele sunt înalte, dar înguste, ergo-furculița are de furcă să amestece gusturile. Deci: mango, papaya sau mamey pe fundul vasului, clasice mai cunoscute europenilor în vârf. *Como siempre?*, mă întreabă doamna care deja mă știe. Poate. Contează ordinea în care i le spun. Începe cu ce preferi mai mult. Mango ar trebui să țină de papile până la prânz. Doi: mamey. O pulpă mai roz ca o piersică răscoaptă explodează dintr-o structură de dovleac cuplat cu un pepene galben infuzat în miere. De aia mango trebuie să curețe cu acidul său, fără să șteargă de tot amintirea celui mai endemic fruct din America Latină.

ÎN MEXIC, TORTILLA E SFÂNTĂ. **ESTE SUPORT PENTRU MIC DEJUN, PRÂNZ, CINĂ, BEȚIE ȘI MAHMUREALĂ. SUBȚIRE CÂT SĂ TE LASE SĂ MĂNÂNCI FĂRĂ MĂSURĂ,** DAR SUFICIENT DE DENSĂ CA SĂ ABSOARBĂ ZEMURILE PICANTE.

Mas?

Poate doar în zonele foarte rezidențiale să nu găsești *vasos de frutas* până după-amiaza târziu. În rest, cuțitele mărunțesc iscusit și nu te văduvesc nici de sucul care se mai prelinge pe mușamaua măsuței, scurs ocazional în pahar. E poate cea mai blândă provocare de igienă pentru stomac. La aeroport s-ar putea să te miroasă că ai ascuns ceva papaya în buzunarul cu fermoar din compartimentul ascuns al valizei deloc suspecte. Și o să-l dea uitării în tomberonul ăla albastru unde multe obiecte ale dorinței dispar înainte să treacă granița. Așa că mai bine trăiești clipa.

El Central

Singura măsură de siguranță în dimineața asta: o pereche de blugi cu buzunare suficient de largi încât mobilul și bancnota de 200 de pesos să nu țipe din ei.

Azi caut viața adevărată, neturistică, motorul alimentar al capitalei, dincolo de bucătăriile restaurantelor și plitele pentru tacos ale sextagenarelor de pe străzi. De vreo săptămână lumea mă întreabă la ce-mi trebuie să mă trezesc în zorii zilei ca să merg la Central de Abastos, cea mai mare piață alimentară en-gros din lume.

Cred că taman ultima parte a propoziției. Deci cum arată piața care aprovizionează una dintre cele mai mari zone metropolitane ale lumii? Unu: ca un loc unde se vând zilnic cam 30.000 de tone de produse – industrial, cu pereți gri din beton, culoare lungi luminate de neoane, cu lumina soarelui care răzbate printre navetele din lemn, prin ușile de aprovizionare din spatele fiecărui magazin. Nimic pentru esteți. Dar cu relief, culoare, zvâc. A fost muncă de arhitect celebru în spate care a dat o structură modulară, gândită pentru aprovizionare rapidă. Dar nu-i vreun concept store. Doi: ca 328 ha pe care se vând fructe și legume, flori, pește, nuci, carne și alte alimente și unde lucrează câteva mii de oameni. E foarte ușor să identifici a ce miroase. Munții de portocale înțeapă ca sucul lor proaspăt de la micul dejun. Fructele de mango ung aerul cu dulceața lor. Apoi sunt băltoacele. Și ceapa. Și cărăușii care rulează de zor zeci și sute de kilograme pe cărucioarele lor. Pe doar câțiva dolari pe zi. Trei: ca un loc în care dacă vrei să cumperi ceva și ai plecat fără mașină sau n-ai nevoie chiar de 30 kg de ananas, trebuie să mergi până pe culoarul care vinde nuci, alune și fructe uscate, unde poți să cumperi macadamia sau fistic în cantități rezonabile. Patru: ca un loc în care ești strigat. Sau se strigă după tine. Cu perseverență. Sunt multe colocvialisme de învățat.

Birdman

Pare că aztecii au avut milă de turiști atunci când au proiectat Teotihuacan, orașul pre-columbian ridicat la vreo 50 km de actualul Ciudad de Mexico. Nu trebuie să faci pași mici, în cozi civilizate, ridicându-te pe vârfuri să zărești ceva. E loc berechet sub soarele de ianuarie să te cațeri pe treptele abrupte ale Piramidei Soarelui și, dacă te țin picioarele, să mergi până la Piramida Lunii, pe Aleea Morților, un Champs Elysées ceva mai gri, dar tot ușor comercial, cu localnici care-și vând țesăturile sau bijuterii mărunte. Poate că și focul care a distrus orașul prin 550 î.H. a avut ceva de zis.

Bărbații își lasă greutatea când pe dreptul, când pe stângul; se strâng într-un cerc fără să se atingă, apoi cercul se mărește,

FOTO: ALFREDO ESTRELLA/GETTY IMAGES (SPREADUL ANTERIOR); NINA RAINGOLD/GETTY IMAGES (DREAPTA SUS); ROMANA LILIC/GETTY IMAGES (DREAPTA JOS).

Măști de *lucha libre* se vând pe câțiva pesos în Mercado de la Merced (deasupra); pentru luptătorii de wrestling mexicani, demascarea înseamnă dezonoare. Ultra-comercialul lanț de magazine universale Sanborns și-a făcut culcuș în Palacio de los Azulejos din buricul orașului.

Istoria Mexicului stă concentrată în muralul lui Diego Rivera din Palatul Național (stânga, deasupra). „El chile“ e condimentul suprem din mâncarea mexicană – proaspăt, uscat (stânga, dedesubt), îngăduitor, aprig, în ciocolată sau în tipicul *mole*. La 50 km nord de oraș, bulevardul de piramide aztece de la Teotihuacan e un popas obligatoriu pentru orice turist.

corpurile se depărtează și mai mult, mereu pe muzica unui fluier blând, mereu în jurul unui trunchi de copac văduvit de scoarță, pe care o sfoară se înfășoară în chip de scară. Zburătorii dansează și ăsta e doar începutul. Însă în dimineața asta, ori cineva a tras chiulul, ori au hotărât că patru oameni pot face un ritual la fel de bine ca și cinci. Ajung în vârful trunchiul și se leagă cu corzi elastice. Unul zăbovește, bate din picioare pe un petic de lemn cât o farfurie, sacadând constant pe toba sa și continuând la fluier. Obiceiul spune că el ar trebui să rămână acolo și alți patru să-și ia zborul pe cântecul său. Dar probabil că tipul e polivalent, așa că după puțin se lansează cu capul în jos alături de ceilalți, fără să slăbească ritmul tobei, cu picioarele încordate drept, rotindu-se spre pământ. De 13 ori, cât pentru cele 52 de săptămâni din calendar. Poate că sătui de ceremonia prea frecventă impusă de turismul din zonă, zeii azteci n-or să mai trimită ploaia. Poate că cercurile descrise cu capul în jos nici nu-i mai amețesc. Dar tocmai zborul lor pare să transforme acest superstar arheologic în ceva mai mult decât niște pietre suprapuse.

Tortilla

Nixtamalizare? Echivalentul neaoș pentru „nixtamalization“? Dacă furculisionul este bun, atunci așa se cheamă supliciul chimic prin care trece porumbul înainte să se facă făină numai bună pentru tortillas. O baie de var stins pentru boabele de porumb care apoi se leapădă repede de înveliș. Supermarketurile occidentale o să te amăgească cu lipii de grâu cât farfuriile, băgate în plastic, intitulate tortilla. Departe de adevăr: în Mexic, tortilla e sfântă. E suport pentru mic dejun, prânz, cină, beție și mahmureală. Căldura ei aburește farfuria de plastic de la colț de stradă. E subțire cât să te lase să mănânci fără măsură, dar suficient de densă ca să absoarbă zemurile picante. Făinurile frământate în cea mai excepțională platitudine sunt albastre, palide, negre, cele mai celebre dintre miile de soiuri de porumb latino-americane.

Se scufundă în ulei, contorsionându-se în baia încinsă, ca să dea *tostadas*. Pe care cel mai bine se așază *ceviche*, pește crud ținut în zemuri acide, treabă împrumutată de

FOTO: JULIUS REQUE/GETTY IMAGES (STÂNGA SUS); LOOP IMAGES/GETTY IMAGES (STÂNGA JOS); NINA RAINGOLD/GETTY IMAGES (DEASUPRA).

la peruani, dar adaptată local cu avocado și chilli. Am ieșit total nemulțumită din Rey del Pavo, un restaurant care și-a lansat specialitățile de curcan în 1910; totul e ușor învechit aici, și poate că pentru atmosfera vintage aștept i ceva până să se elibereze o masă. Nu dibuiesc clar dacă bucătăria e de vină sau dacă pur și simplu curcanul n-a fost înzestrat de la natură să bucure carnivorii, dar sunt încă flămândă. Nu-i nimic la fel de celebru în zonă ca să promită, așa că o iau aiurea pe Avenida Republica de el Salvador, doar-doar s-o ivi ceva. Totul se vinde. Radiouri, tablete, mobile vechi, noi, poate chiar nelansate oficial, totul se repară, totul se rezolvă pe strada asta. Tokyo are Akihabara, orașul său electronic, Ciudad are strada asta unde posibilitățile nu cunosc limite. Plaza de la Tecnologia, Audio Mundo, La Casa del Celular pare un pic ca magazinul Bucur Obor care și-a scuipat tarabele pestrițe cu electronice. Nu lipsesc nici ofertele speciale: cumperi un radio, primești internet wi-fi gratis. Pe bune?!

Pe colț este un Seven-Eleven, marca occidentală a convenienței care pe lângă oferta generoasă de batoane de ciocolată, vinde în mod mexican tortillas și caramele cu pecan Gloria – care, sincer, merită oricând să le sacrifici câte o plombă. O iau la stânga pe Calle Lopez, și nu după mult, intru în El K-Guam, o *marisqueria* (care se ocupă cu fructele de mare) cu nume de clan, deschisă pare-se cu vreo 30 de ani în urmă de niște imigranți din Veracruz, unul dintre statele care se scaldă în apele Golfului Mexic. Dar dubioșenia se oprește aici. Primesc sărățele cu guacamole rece cât aștept, apoi creveți crocanți cu ceapă pe tostadas calde cu bere.

Mesele sunt niște tăblii metalice, la TV-ul cutie cântă niște muzică tradițională. Asta pare să fie țara în care, de multe ori, poate nu trebuie să acorzi prea mult credit primei impresii. Intră, verifică meniul, vorbește cu cei de dincolo de bar. Măsoară cât de mare e coada. Iar portiile sunt suficient de mici și ieftine încât n-ai nimic de pierdut. Nimeni nu se uită strâmb dacă comanzi cea mai modestă chestie de pe listă și pleci. Deși băieții de la K-Guam se descurcă prea bine cu fructele de mare ca să se ajungă la asta.

Frida

Salma Hayek strânsă într-un corset, cu focoșenia-i obișnuită umbrită de o mustață și de sprâncene care se întâlnesc într-o linie continuă deasupra ochilor negri. Cunoștințele mele despre Frida Kahlo se rezumau la reinterpretări cinematografice.

Linia de turiști din fața Casei Azul înaintează leneș, dar coltul străzii Londra se scaldă în albastru intens în dimineața însorită. Căldura care se insinuează rapid îmi amintește încă o dată că Mexicul, iarna sau vara, poate nu e cel mai potrivit pentru blugi. Magdalena Carmen Frida Kahlo Calderon s-a născut și a murit aici. Aici s-a întors mereu, aici și-a primit prietenii scriitori, pictori, politicieni. Aici s-a pictat privindu-se în oglinda montată în tavan deasupra patului său. Aici ea și soțul ei, Diego Rivera, au transformat casa într-un omagiu plin de culoare adus culturii mexicane. Bucătăria, cu vasele de lut pictate cu motive care amintesc de olăritul tradițional românesc, vorbește despre o Frida Kahlo care își îngrijea soțul cu mese consistente. Pe care ea doar le orchestra, fără să le pregătească, lăsând-o pe fosta soție a lui Rivera, Lupe Marin, să-i gătească *mole poblano*, un sos născut dintr-o saga de ingrediente, cu chilli, migdale, semințe de dovleac, anason, scorțișoară, stafide, usturoi și ciocolată.

Grădina e contextul magic în care casa se întâmplă. O suculență de cactuși, palmieri, flori de hibiscus, floarea-soarelui, dalii și trandafiri, de multe ori servind ca fundal în picturile Fridei, se așază în trepte, se îndeasă pe lângă ziduri și în jurul micilor bazine cu apă. Turiștii sunt mulți, dar e ciudat de liniște. Și spațiul e ciudat de generos. Într-un alt corp al casei, într-o colecție temporară, rochiile Fridei se înșiră în cubicule luminate de jos, fuste colorate menite să mascheze traumele artistei, dar și să etaleze bucăți de pricepere mexicană și acel *Viva la vida* care crestează o felie de pepene într-una dintre cele mai cunoscute picturi ale sale.

Deși coioții i-au dat numele, zona unde Frida și Diego își făceau veacul nu e deloc prăfos și neprimitor. Coyoacan e unul dintre cartierele megalopolisului care nu aduce deloc cu imaginea rău famată a orașului supraaglomerat, periculos peste medie, coplesit de zgomot. Liniștea de inspirație franceză conturează casele pictate în pasteluri sau în intensități suprasaturate. Rădăcinile copacilor care erup din pavaj curbează trotuarele înguste. Piața de artizani din Coyoacan vinde de toate, mai ales pentru turiști – cranii colorate din lemn care amintesc că mexicanii apreciază profund moartea, pe care au botezat-o în zeci de feluri, brățări împletite, puzderii de dulciuri, genți, vase, costume tradiționale.

Prăjitoria de la El Jarocho infuzează o întreagă intersecție în tăria boabelor de cafea; un miros sincer de boabe Columbia, ca în cofetăriile proaspăt ieșite din comunismul românesc. Un pitstop tradițional pentru localnici, El Jarocho nu aduce deloc cu cafenele de specialitate care mustesc de hipsteri în marile capitale occidentale, ci bate moneda pe aromele din bucătăria bunicii. Deși bunica poate n-ar fi pregătit un Capuchimoka cu îndulcitor, sendvișurile cu jamon și brânză sau cu ton sunt suficient de *caseras* ca să ofere confort psihologic pe una dintre băncile așezate la soare în fața localului.

FRUCTELE DE MANGO UNG AERUL CU DULCEAȚA LOR. APOI SUNT BĂLTOACELE. ȘI CEAPA. ȘI CĂRĂUȘII CARE RULEAZĂ DE ZOR ZECI ȘI SUTE DE KILOGRAME PE CĂRUCIOARELE LOR. **PE DOAR CÂȚIVA DOLARI PE ZI.**

Garibaldi

Lumina semaforului se face verde și mașina demarează pe Lazaro Cardenas. Două palme se lipesc de geamul mașinii; o fracțiune de secundă mai târziu și sticla e plină de amprente de sudoare. Am călcat pe cineva? Aud metalul unor tocuri alergând în spatele nostru, o siluetă neagră cu sclipiri argintii. O alta se apropie, dar avem viteză prea mare să ne acosteze. Mariachi nu sunt deloc timizi. Ăsta e teritoriul lor, Plaza Garibaldi, aflată chiar în afara centrului colonial, unde peste 2.500 dintre ei se adună aproape în fiecare seară să-și contracteze clienții. O reinterpretare a lui Luis Miguel, un veșnic tânăr, veșnic chipeș cântăreț național, pentru turiști, serenade serioase pentru îndrăgostiți, antamări pentru nunți, înmormântări, zile de naștere.

Găsim cu greu un loc de parcare în subteran, condiționați de o atenție pentru băiatul din zonă (cu sau fără legătură oficială cu parcarea) care negociază neîndoielcat. Niciodată nu vrei să nu plătești în parcările mexicane – sunt sume mici, care te duc departe însă; departe de cauciucuri sparte sau faruri ciobite. Urcăm în ecoul unei *Las Mananitas*, melodia pentru zile de naștere, cântată la trompete și viori de cinci mariachi cambrați în costume negre cu broderii alambicate și nasturi argintii, cu mustățile mai mult sau mai puțin îngrijite lăfăindu-se sub borurile largi de sombrero. Garibaldi e astăzi mult mai turistic decât acum câțiva ani, când infracționalitatea ridicată îi descuraja pe cei nefamiliarizați să se apropie de locul rău famat pentru afacerile cu droguri și oameni ai străzii. Însă o investiție a autorităților locale în securitate suplimentară, pavaje și fațade reabilitate, o grădină de agave albastre (tipul de cactus care stă la baza tequilei) plus un Museo de Tequila y Mezcal scăldat seara în lumini disco, cu degustări gratis de tărie, a deschis Plaza Garibaldi și celor mai prudenți, dar însetați de distracție.

Intrăm în Salon Tenampla, un *establecimiento* – pe scurt, un local – deschis în 1925, nu cu mult înainte ca muzica mariachi să devină un fenomen național. Pereții abia respiră sub portretele de mariachi și versurile baladelor celebre, pictate țipător. Aici nu vii pentru mâncare; poate doar pentru băutură și sigur pentru muzică. Să comanzi o melodie te costă 130-150 de pesos, dar nu mă bag la cheltuieli. Sunt zeci de mese în restaurantul ăsta și poate trei grupuri de mariachi care le iau la rând, îmbiind cu complimente pe seniorițe și strunind masculii să-și caute romantismul în portofele. Dar cu 10 viori și trompete cântând trei melodii diferite la diferență de câțiva metri, romantismul se pierde. Dar tequila curge.

PONTUL DIN INTERIOR

Ciudad de Mexico

CAPITALA CARE TE COPLEȘEȘTE cu oameni, trafic, mâncare, muzică și argou e un nesfârșit corn al abundenței pentru turiști, indiferent de mărimea buzunarelor. Nu strică să ai un plan înainte să te confrunți cu valul *chilango*.

CÂND SĂ MERGI

Întinsă pe mai multe grade de latitudine și pe și mai multe de altitudine, vremea diferă destul de mult la nivel național. Însă în capitală, dacă nu ești fan al ploii, sezonul uscat ține din octombrie până în aprilie, iar temperaturile pe timpul zilei sar adesea peste 20°C. Dacă-ți găsești cazare prin *airbnb.com* sau la prieteni, seara s-ar putea să ceri o pătură sau două, pentru că cele mai multe locuințe nu au încălzire centrală. Dacă vrei să surprinzi orașul în cea mai tipică sărbătoare locală, trebuie să ajungi la început de noiembrie pentru festivitățile de Dia de los Muertos.

CUM TE MIȘTI

Traficul e un factor vital de care trebuie să ții cont înainte să-ți faci planuri mari. Să ajungi dintr-o parte în alta a capitalei s-ar putea să-ți ia ore bune în mașină. Metroul e cea mai accesibilă opțiune, dar evită orele de vârf, când în vagoanele prea pline tălpile s-ar putea să ți se desprindă de podea. Literalmente. Fii atent și în ce vagon te urci, în unele trenuri primele trei vagoane sunt dedicate doar femeilor. Metrobusul e o alegere bună dacă trebuie să te miști între cartiere legate de Avenida Insurgentes. Ceea ce nu e greu. Insurgentes are 28,8 km, taie orașul pe axa nord-sud și e a doua cea mai lungă stradă din lume. Autobuzul modern are o bandă proprie și circulă frecvent. Trebuie doar să cumperi un card reîncărcabil pentru 15 pesos. În general, transportul public e foarte ieftin, iar taxiurile sunt accesibile. Dacă inchiriezi o mașină, ține cont că locurile de parcare sunt mai toate cu plată. Și sunt rare.

Colecții impresionante și magie aztecă la Muzeul Național de Antropologie.

NU RATA

O JUNGLĂ DE AROME

Chit că te duci la restaurante cu stele Michelin sau încerci o iguană prăjită în piață, n-o să-ți pară rău. Profită cât mai mult de fructele care rar vor trece oceanul în adevărata lor sucurență.

Tacos cu ce vrei

UNDE MĂNÂNCI

Poate cea mai mare dilemă. Poate cea mai bună bucătărie de pe planetă. Găsești motive bune la:

• ***Nicos***
Când îl vezi prima dată, Gerardo Vasquez Lugo pare pus numai pe pozne; se trage de șireturi cu clienții, fața îi e mereu pliată sub zâmbet; dar ia bucătăria mexicană în serios. Chef-ul de la Nicos operează într-un restaurant fără șervete și cristaluri cu aspirații de stele Michelin, dar umple farfuriile cu bucate autentice bazate pe ingrediente locale. Încearcă *nopalitos asados con queso panela* (bucăți de cactus cu brânză locală) și *chicharron en salsa verde* (sorici cu sos picant); întreabă despre specialități de sezon. Avenida Cuitlauac, Azcapotzalco; *www.nicosmexico.mx*

• ***Las Polas***
Restaurantul va fi plin. Tu așteaptă. Și bucătăria maya te va răsplăti. Trei cuvinte: *sopa de lima*. Aici atinge apogeul. O zeamă cu pui, iuțeală *habanero*, scorțișoară, cuișoare, avocado, limete, chipsuri de tortilla. Cu plăcere. Colonia del Valle. *www.laspolas.com*

• ***Azul y Oro***
Stopul perfect atunci când vizitezi imensul campus al Universității Autonome Naționale (UNAM), un oraș în sine. Încearcă *cochinita pibil*, adică fâșii de porc tinerel lent perpelit în foi de banană, și *mole poblano* (despre care am discutat mai devreme). Bucătarul-șef, Ricardo Munos Zurita, e supranumit antropologul bucătăriei mexicane. Centro Cultural Universitario. *www.azul.rest*

• ***Quesadillas de comal***
La colț de stradă. O plită încinsă. Două, poate trei. Câteva doamne trecute de 60 de ani se mișcă iute cu tortilele de porumb albastru, pimenindu-le cu brânză de Oaxaca, flori de dovleac (*flores de calabaza*), avocado și *frijol*. Sosul joacă în farfuria de carton. Mănânci în picioare sau pe scăunele de plastic. Nu te depărta. O să mai vrei. Cel mai bun *puestito*-l-am găsit pe Avenida Colima, colț cu Merida, în Roma Norte.

• ***Mercado Roma***
O piață gourmet unde mănânci, bei cafea, mezcal, cumperi produse organice, ba chiar și ghivece cu flori și ierburi. Două etaje cu specialități de carne afumată, espresso tare, ciocolată din Tabasco și Chiapas, chestii mai pretențioase și mărunțișuri. Merită măcar un ochi și să însfaci niște mostre pentru degustat. Querétaro 225, Colonia Roma. *www.mercadoroma.com*

FOTO: CULTURA RM/BRETT STEVENS/GETTY IMAGES (LOGO), JTB PHOTO/GETTY IMAGES (DREAPTA SUS)

TEXT:
Alexandra Popescu

TEXT ȘI FOTO: CRISTI PITULICE

DE LA MOSCOVA LA BEIJING CU TRANSSIBERIANUL

8.000 km, 6 fusuri orare, 6 zone de climă, 3 țări complet diferite.

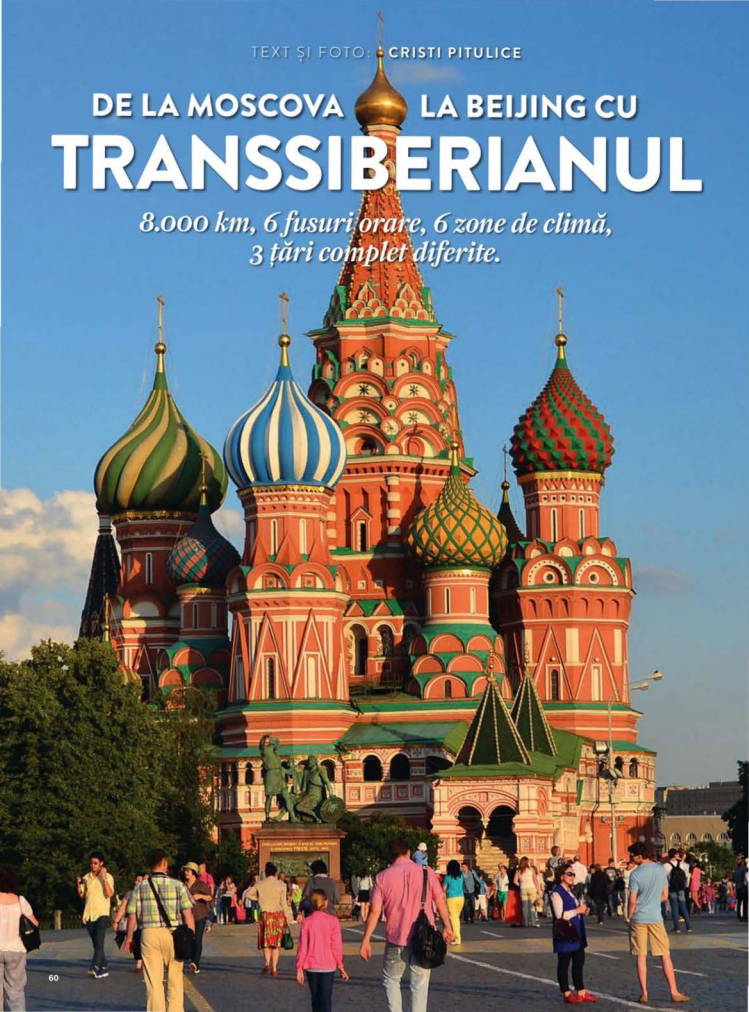

Poftiți în Zarengold! Timp de două săptămâni, un echipaj de 72 de persoane asigură cele necesare unui voiaj memorabil. Catedrala Sfântul Vasile din Piața Roșie este, alături de Kremlin, cel mai puternic simbol al Rusiei (pagina alăturată).

Au fost poveștile vânătorești din Siberia ale lui Ghenadi Sneghiriov care m-au făcut de copil să visez să mă urc în Transsiberian până la Baikal. Sunt două perioade bune pentru un sejur cu Transsiberianul: în august, când vara siberiană e pe sfârșite, și în februarie, pentru că Siberia fără -40°C ar fi ca Sahara inundată. Eu am ales prima variantă și am pornit spre Moscova.

După câteva zile de ture cu metroul și plimbări pe malul râului, a sosit și ziua îmbarcării. Mă tot gândeam la distanțe, la orașe, la oameni. Când am ajuns în gara Kazansky, mi-am zis că următoarele trei săptămâni vor fi epice. Legenda a început pe peron. Peronul 6. În fața mea: 500 de metri de tren. Zarengold – un clasic cu vagoane vișinii sau albastru-marin, ornate cu elemente aurii. Personalul zâmbitor ne așteptă la fiecare ușă. Pe peron, o mică orchestră cânta iscusit un cover după Sinatra: *„You're just too good to be true, can't take my eyes off of you"...*

Îmi iau în primire cabina. Două canapele de pluș roșu-bordeaux, perdele grele la fereastră, o măsuță elegantă și două plase pentru bagaje ca acum 100 de ani. Un miros de vechi și de curat. Camera mea de hotel pentru două săptămâni. Am început să explorez. După nici 10 metri am constatat că nu eram singuri; era un tren cu exploratori înnăscuți. Grupuri mici de oameni, instant împrietenite, tropăiau pe culoarele înguste în sus și-n jos. Cabinele clasice, elegantele vagoane nostalgice, confortabilele cabine Balschoi, veselele cabine standard – friends only, restaurantele interbelice... La un moment dat, împreună cu Umberto, vecinul din Italia, am descoperit o instalație ciudată – samovarul vagonului.

O smucitură sănătoasă, un suierat prelung și gata: Zarengoldul pornise. Cap compas: Beijing. 8.000 km în trei săptămâni. 23 de oameni din 8 țări – ne cunoscuserăm la Moscova. Eram împrăștiați în tot trenul, însă ne adunam în restaurantul din vagonul 3.

Unii își plănuiseră călătoria cu ani în urmă, alții au economisit ani la rând pentru visul lor, alții, pasionați de trenuri, susțineau că este experiența feroviară supremă.

Prima noapte în tren: nu prea confortabilă. Dar dimineața, când am ajuns în Kazan, am uitat repede de oasele amorțite. Dintre toate orașele pe care le-am vizitat în Rusia, a fost orașul care mi-a doborât la modul cel mai radical toate așteptările. Din Kremlinul Kazanului am coborât pe largile bulevarde, am urcat pe un deal căutând panorama unor zgârie nori pierduți în imensitatea Rusiei și după un prim contact cu tătarii din Rusia, am revenit satisfăcuți în tren. Pe măsură ce trenul gonea către Munții Ural, mii de kilometri de perdele de mesteceni străjuiau calea ferată.

Mai trece o noapte. E 5:20. După ceva timp ajungem la Ekaterinburg.

Rusia este o țară a contrastelor – contraste radicale. Le vezi peste tot. În Ekaterinburg nu s-a mai aplicat surpriza plăcută din Kazan. O chestie mafiotă și comunistă. O experiență interesantă și curioasă, totuși. Nu vizitezi în fiecare zi un Bronx rusesc. Aici am întâlnit și cel mai original ghid. Pe Evgheni. El ne-a făcut o mică istorie a clanurilor mafiote din regiune.

Trenul s-a așternut cinstit la mers. A intrat în Siberia. O Siberie uriașă. Timpul curge altfel și distanța are alte sensuri. 100 km = un cartier. Intrăm în cea mai lungă etapă a Transsiberianului: 1.850 km fără întrerupere. Să tot privești taigaua. Dar te ajunge și plictiseala. Jay și Martin – cuplu britanic tânăr – trec pe la mine. Desfacem două sticle de vin roșu rusesc și, în legănatul trenului, împărtășim impresii. Facem un scurt popas în Krasnoiarsk și apoi la Novosibirsk – capitala Siberiei.

Una dintre rutele Transsiberianului.

TRENUL ESTE SINGURA MODALITATE EFICIENTĂ PENTRU A EXPLORA IMENSITATEA UIMITOARE A SIBERIEI. TRANSSIBERIANUL ESTE ARTERA AORTĂ A RUSIEI.

După o săptămână ajungem în Irkutsk. În gară mă leg la un hotspot. Verific temperatura la București: 36 de grade. Mă uit la termometrul din gară; rânjesc satisfăcut: 19 grade. Siberia își spune cuvântul.

Pe un vânt biciuitor, pornim către malul Angarei. Pe hartă, pare un fluviu obișnuit, dar la fața locului constați că fluviile astea rusești sunt gigantice. La Irkutsk, Angara este cam cât Dunărea la Vidin. Seara, tot pe malul Angarei, dar la câțiva kilometri de oraș, avem parte de o cină într-o tradițională „dacha" – borș rusesc, pui tras prin sosuri amărui și tartă cu fructe de pădure. Două rusoaice, mamă și fiică, înalte, vesele și zâmbitoare ne povestesc în câteva cuvinte istoria regiunii. Evită elegant gulagul și stalinismul. După o noapte la hotel ne pregătim de apogeu. Plecăm spre Baikal.

„Ce mare e Baikalul!", m-am trezit vorbind când am ajuns. Ghidul se uită la mine amuzat: „Nu este lacul, este gura de vărsare a lacului în Angara. Lacul se vede după ce treceм dealul."

Din piața de pește de la Listvianka, Baikalul se desfășoară în toată splendoarea lui. Malul opus, montan, e mereu în ceață, ca un ținut misterios ce te ademenește cu nesfârșite pante pline cu fructe de pădure și nemărginite păduri de mesteceni și pini.

Valurile pocnesc malurile cu ritmicitate oceanică; în 30 de milioane de ani au depus sute de tone de nisip fin – excelente plaje pentru oameni, dar și pentru micile foci de Baikal. Briza lacului te înfrigurează, însă bătrânul lac este prietenos și foarte generos. L-am traversat cu un vapor adevărat, am trecut pe lângă două spărgătoare de gheață sovietice și, ajunși în larg, încercam să deslușim contururile țărmului. Deodată, Rene, un neamț pasionat de trenuri, începe să se agite. „Hei! Priviți! Un câine în mijlocul lacului!" Am privit o clipă, apoi electrizați am început să căutăm aparatele foto. Una dintre celebrele foci de Baikal se zbenguia în apă, fără să se sinchisească de huruitul vaporului.

Listvianka, orășel de pe malul lacului, n-are nimic special, cu o singură excepție: piața de pește. Odată ajunși aici, încercați

FOTO: LENNART MARCEL MEYER (GRAFIE NORI MOSCOVEI)

Zgârie-norii Moscovei reprezintă imaginea unui capitalism ciudat și foarte determinat, însă în celelalte mari orașe ale Rusiei oamenii sunt încă atașați de trecutul sovietic, pe care și-l asumă cu seninătate. Făuritorii revoluției încă au un sens profund pentru ei. Nu neapărat și pentru tineri.

DUPĂ O VIAȚĂ GREA DUSĂ PE MAREA INTERIOARĂ A RUSIEI, **BĂTRÂNELE VASE DE PESCUIT ÎȘI PETREC ULTIMELE ZILE ÎN PORT BAIKAL** CA ADĂPOST PENTRU PĂSCĂRUȘII ȘI ALBATROȘII POLARI.

neapărat doi pești meșteșugit preparați: *omul* – o specie de somon endemică în Baikal, afumat și uscat sau doar uscat, și *golomianka* – un pește ciudat, cu peste 35% din masă formată din ulei. Prin uscare, peștele își pierde peste 50% din greutate și lungime, însă este extrem de gustos și de sățios.

O seară petrecută pe malul lacului este memorabilă. Trenul ca un șarpe gigantic se așezase de-a lungul malului, iar noi, vreo 40 de curajoși, ne-am aruncat ca niște copii în apele Baikalului. Apa nu se simte chiar ca-n Zanzibar. În zilele bune, ar avea 12 grade la mal. Bernard, șeful turului, a măsurat numai 10,5 grade. Însă votca promisă de el ne-a mobilizat suficient de tare cât să ne bălăcim mai mult de o jumătate de oră. După un adevărat picnic rusesc, în miez de noapte, puternica locomotivă a dat semnalul. O smucitură zdravănă și eram din nou în mișcare. Toată noaptea am mers pe malul lacului, iar spre dimineață, după ce am traversat Râul Selenga, trenul a început să alerge nebun către Ulan Ude.

Uneori, din lipsă nu neapărat de obiective turistice, ci mai degrabă de idei, ghizii locali scornesc niște năzdrăvănii incredibile. La Ulan Ude, capitala Republicii Buriația, am vizitat grădina zoologică locală. Nimic anormal, doar că în interiorul grădinii zoologice era amenajat ad-hoc un soi de muzeu dedicat celui de-al Doilea Război Mondial. Așa am avut șansa să le arăt americilor englezi cum se armează un AKM sau ce poți face cu o bătrână pușcă Moisin-Nagant.

În noaptea următoare am părăsit magistrala Transsiberianului. Ulan Ude este cel mai important punct nodal al Transsiberianului. Dacă expresul Rossija își continuă drumul prin Cita și Habarovsk către Vladivostok, Zarengoldul virează către sud, urmând linia Transmongolianului până la Beijing. Începe o nouă etapă.

Ca și Siberia, nici Mongolia nu este la îndemână din punct de vedere turistic. De opt ori mai mare decât România, dar cu o populație de șase ori mai mică – jumătate fiind cantonată în Ulan Bator –, Mongolia este un vast pustiu, o stepă nesfârșită. Am mers o zi întreagă cu trenul și am numărat cam 100 de copaci.

În tren, un pic plictisit de peisaj, număram orele până la Ulan Bator. La un moment dat, pe la ora 5 dimineața, după o smucitură bruscă, lungul șarpe mecanic a înțepenit pe calea ferată. Eram în Deșertul Gobi, iar o turmă de cămile bactriene tranzita leneș calea ferată. Fericit moment pentru explorat deșertul. Nisipul umezit de rouă se lipea de încălțăminte, apa de pe tufe se lipea pe pantaloni. Cămilele se apropiaseră de tren și nu păreau deranjate de furnicarul de oameni. Păreau obișnuite și cu aparatele foto.

Partea vestică a Deșertului Gobi face trecerea către aridităţea zonelor centrale. Tufe mici sau mai mari, plante mici sau mari, toate se înghesuie în pâlcuri, adăpostind insecte și reptile. Barbara, o americancă umblată prin lumea largă, mă strigă. Deja un mic grup de pasageri se strânsese în jurul unei gropi. O viperă de deșert părea că are nevoie urgent de un tratament împotriva autismului. Oamenii se agitau pe lângă ea și ea nimic, nicio mișcare. După câteva zeci de secunde, o șopârlă gecko țopăia la un metru de șarpe. Instant, șopârla a sărit și, cu o mișcare dibace, a prins un cărăbuș.

Surprinzătoarea bogăție a Siberiei, dar și vechi rute comerciale sunt ilustrate în pieţele tradiționale. O altfel de piață e cea de pește de la Listvianka (deasupra). Vizavi de acest orășel, pe malul Baikalului, bătrânul Zarengold se odihnește în acordurile vesele ale unei balalaice (dedesubt).

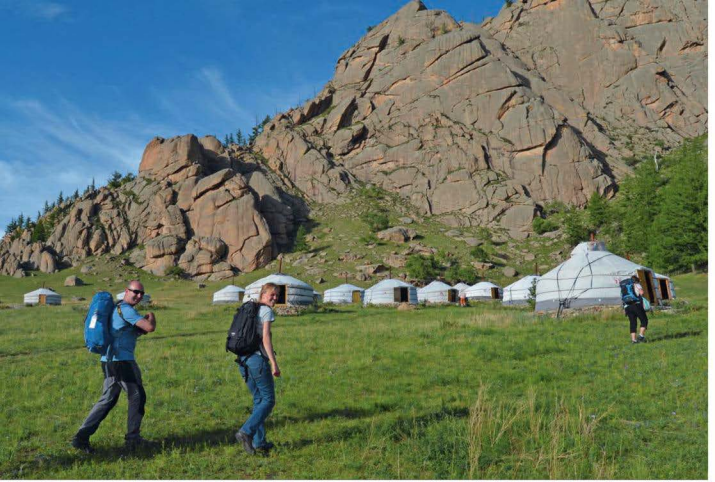

ÎMPREUNĂ CU JAY ȘI MARTIN **AM SCOTOCIT CURAJOȘI PRIN PARCUL NAȚIONAL TERELJ MONGOLIA.** E FASCINAȚIE TOTALĂ, DAR LIPSA DRUMURILOR ÎL FACE DIFICIL DE EXPLORAT.

Și mai instant, vipera, ca un arc electric, a sărit pe șopârlă. National Geographic live.

După-amiază am ajuns în Ulan Bator, capitala Mongoliei. Un mix absolut haotic de automobile vechi japoneze, drumuri proaste și nesemnalizate. După o tură scurtă în oraș, m-am îndreptat împreună cu colegii mei exploratori spre o altă destinație – Parcul Național Terelj.

Pe la vreo 70 km de Ulan Bator, șoseaua se termină. Definitiv. În chip de șosea este un drum de pământ cu câte benzi de circulație vrei pe sens. Am trudit cam trei ore cu un microbuz nervos până să ajungem într-o tabără cu vreo 20 de iurte. Aruncăm bagajele și plecăm să batem aceste curioase formațiuni stâncoase. Deloc ușor. Pânzele din mătase groasă ale unor păianjeni destul de măricei erau la tot pasul. Ne-am oprit pe un mic platou unde o familie de veverițe de stepă se încălzeau la soare. Mongolia mustea de viață. În urma incursiunii montane am devenit foarte interesați și curioși să vedem dacă Mongolia mustește și de bere.

A doua zi am închiriat niște cai. Pentru 10 Euro poți să călărești cât poftești. Legendarii cai mongoli mici și docili sunt încântători. Cu un simț de conservare foarte pronunțat, atât pentru ei, cât și pentru „pasager", constituie modul ideal de locomoție pentru a explora pe distanțe scurte peisajul mongol. Ajunși după câteva ore de hoinăreală în tabără, am asistat la prepararea unui celebru fel de mâncare mongol – *khorkhog*.

Farmecul unei cabine clasice.

Înapoi în Ulan Bator, Zarengoldul ne aștepta pregătit și ferecat pentru ultima etapă a călătoriei. Până la granița cu China. Ultimele zece ore în tren.

După două săptămâni, pe un peron prăfuit din Mongolia, plin de grăniceri, ne luam la revedere de la credinciosul Zarengold și de la cei 70 de oameni ai săi. China era la 2 km distanță.

Planul era să ajungem la Beijing tot cu trenul, dar atotputernicele autorități chineze au hotărât ca orice tren turistic să fie suspendat din circulație pe perioadă nedeterminată. Așa că am făcut 700 km prin China cu autocarul. Așa am constatat trei lucruri: finlandezii au niște jocuri de cărți foarte antrenante, tricourile XL chinezești sunt în cel mai fericit caz un S european și dacă chinezii vor să construiască un oraș de un milion de locuitori de la zero, le iese în mai puțin de doi ani. Beijingul nu făcea parte din planul meu, dar s-a dovedit o experiență turistică de prima clasă.

Trei săptămâni în tren. Peste 8.000 km. Farmec rusesc și funcționalitate germană. Zarengoldul rămâne cea mai bună variantă pentru a explora fermecătoarea și misterioasa Siberie, nesfârșita Mongolie și China dinamică și zumzăitoare. Nu este o călătorie ieftină, dar e cert că pentru mine a meritat fiecare bănuț.

FOTO: GETTY IMAGES (OLYMPIASTADION)

Şi astăzi caravanele de cămile transportă ceai din China către oraşul rusesc Cita (stânga). În China totul e grandios şi exotic, fie că vorbim de reinstaurarea domniei dinozaurilor la Erenhot sub forma unui parc tematic sau de uimitorul stadion olimpic „Cuib de pasăre" din Beijing (dedesubt).

MII DE LUCRURI UTILE

Lunar, la orice punct de difuzare a presei

10 ANI

Men'sHealth

www.menshealth.ro

o revistă editată de

BurdaInternational RO

I ♥ Buenos Aires

CAPITALA FĂRĂ GRIJI A ARGENTINEI VIBREAZĂ 24 DE ORE DIN 24, DE LA CAFEAUA DE DIMINEAȚĂ LA TANGOUL DIN TOIUL NOPȚII.

TEXT: **VICKY BAKER**

ILUSTRAȚIE: ANNA SIMMONS

Cine vizitează Buenos Airesul

se îndrăgostește de el fără scăpare și nu mai vrea să plece, dar localnicii ar prefera să fie în Spania, Italia sau oriunde altundeva. Cel puțin așa spun versurile cântecului *Puerto Madero*, scris în spangleză de muzicianul Kevin Johansen, pe jumătate argentinian, pe jumătate american, despre unul dintre cele mai fermecătoare cartiere ale orașului.

Los porteños, cum își spun locuitorii Buenos Airesului, sunt celebri pentru firea complexă și contradictorie, foarte patrioți, dar surprinși de cât de fermecați sunt vizitatorii de marele lor oraș natal. Știu că țara lor e celebră pentru fotbal, friptura de vită și tango, dar nu pricep de ce ne extaziază lucrurile pe care ei le consideră comune: prima întâlnire cu *gauchos* cu *poncho*, sau cu cafeaua *cortado* servită în cești de sticlă cu pereții groși.

În Buenos Aires e surprinzător de ușor să aluneci în viața de zi cu zi, fiindcă orașul nu se învârte în jurul atracțiilor principale. Bifați destinațiile evidente – **Casa Rosada** cu zidurile ei roz (zugrăvite, se spune, cu sânge de vacă), reședința președintelui Argentinei și celebrul **cimitir Recoleta**, cu tezaurul de morminte bogat ornamentate – și apoi lăsați restul orașului să vi se dezvăluie singur, explorându-l în ritmul vostru.

Vă puteți trezi târziu (majoritatea magazinelor se deschid de-abia la 10, iar muzeele rareori încep activitatea înainte de miezul zilei), iar în loc de micul dejun de la hotel încercați o cafea cu *medialunas* (croasanți argentinieni) pe terasa unei cafenele. Stilatul **cartier Recoleta** e plin de bulevarde impresionante și case lipite una de alta, cu fațadele împodobite la stradă, de la începutul secolului al XX-lea. Partea cea mai la modă a orașului, cochetul **Palermo Viejo**, are cu nucleu un mic cartier cu străzi pietruite și clădiri joase. Mai e și **San Telmo**, cu aerul lui modern, unul dintre leagănele tangoului și cea mai veche zonă de locuințe din Buenos Aires.

REVOLUȚIA GASTRONOMICĂ

În esență, gurmanzii Buenos Airesului sunt împărțiți în două tabere. Într-una se înscriu cafenelele ca pe

Dansatorii de tango (dedesubt) își dispută ringul din clubul La Catedral. La Muzeul de Artă Latino-Americană (alături, stânga), pereții sunt tapetați cu tablouri. Pe farfuriile de la Osaka (alături, dreapta), bucățile de sushi sunt așezate cu artă latină.

HEMIS/ALAMY (DANSATORI), MARTIN ZABALA/CORBIS (OPERE DE ARTĂ), YADID LEVY/ANZENBERGER/REDUX (MÂNCARE)

vremuri și *parrillas* (restaurante specializate pe fripturi) fără pretenții, care oferă, în mare parte, aceleași feluri: diverse tipuri de carne, cartofi prăjiți, paste fierte puțin cam mult, *empanadas* zemoase și salate simple. Pentru o experiență clasică la o *parrilla*, mergeți în cartierul Palermo, la **Don Julio**, unde rafturile, pereții și barul sunt decorate cu sticle de vin. Altă opțiune excelentă e **Cantina Don Carlos**, cu fețe de masă albe, aflată în La Boca, lângă stadionul Bombonera (dacă veniți noaptea, luați un taxi). Nu mâncați înainte – porțiile sunt *abundantes.* Sunteți vegetarieni? Tot merită să treceți pe la o *parrilla*, fie și doar pentru atmosferă. Apoi mergeți la **Buenos Aires Verde**, local specializat în rețete organice, raw, fără carne.
Cealaltă tabără, mai modernistă, savurează gastronomia de ultimă generație a orașului, în frunte cu bucătari care și-au câștigat celebritatea în marile restaurante ale Europei. Dante Liporace, de la mult apreciatul *Tarquino*, folosește trucurile învățate la restaurantul catalan inovator El Bulli în rețetele lui, ca pizza cu provolone separată în ingredientele de bază. **Hernán Gipponi Restaurante**, condus de bucătarul cu același nume, îi invită pe gurmanzii aventuroși la cinele comune, „la o singură masă“, cu meniuri de degustare în care se regăsesc, printre altele, ouăle gătite încet cu cremă de porumb. Dacă n-ați mai încercat bucătăria nipono-peruviană, trebuie să mâncați la **Osaka**, mai ales dacă vă place peștele.

La restaurantele obișnuite și la multe *parrillas*, rezervarea nu e obligatorie, dar la cele selecte este recomandată începând cu ora 21.00.

TOP 5 PONTURI LOCALE

1
Ca să vedeți cum arăta cartierul Palermo în trecut, plimbați-vă pe străzile districtului **VILLA CRESPO**.

2
Cumpărați un **GHID AL AUTOBUZELOR** „Guia T“ de la un chioșc de ziare și rugați un localnic să vă arate cum se folosește.

3
AUTOBUZUL 152 acoperă destinațiile importante, printre care **CASA ROSADA** și cartierul **LA BOCA**.

4
E convenabil să plătiți în **DOLARI**, dar nu luați cu voi sume mari pe stradă.

5
Admirați o panoramă de 180° asupra orașului din Sky Bar-ul din **HOTELUL PULITZER**, deschis și celor care nu sunt oaspeții hotelului.

DUPĂ MIEZUL NOPȚII

Buenos Airesul adoră petrecerile. Unele nopți sunt lungi și dezlănțuite, dar *los porteños* știu să-și drămuiască energia; de aceea localurile cele mai căutate sunt în plină efervescență și în zori. Obiceiurile nocturne nu se limitează la amatorii de clubbing. Când ceasul bate miezul nopții, clienții mai în vârstă ai restaurantelor încă se gândesc ce să comande la desert, iar copiii mici aleargă de colo-colo plini de energie. Cât despre cluburi, de-abia înainte de răsărit se mai potolesc.
Ca să țineți pasul, n-ar strica un pui de somn în timpul zilei. Multe baruri nici nu intră în ritm înainte de ora zero, iar cluburile de noapte se umplu, de obicei, de abia după ora 2 a.m. Pentru început, s-ar potrivi un concert al trupei de percuție La Bomba de Tiempo, găzduit lunea la centrul **Ciudad Cultural Konex**, cu aer cavernos, un spațiu de spectacole „alternativ“. Pentru muzica de tango, mergeți la **El Boliche de Roberto**, cunoscut pentru interpreții cu voci seducătoare. Dansatorii, mai ales cei începători, nu trebuie să rateze La Catedral, care oferă lecții informale de tango.

Potretul Evei Perón (stânga) apare pe o broșă. Cimitirul Recoleta (dreapta), cu zidurile lui albe, se înalță în spatele unui muzician.

Odată ce v-ați încălzit, luați un taxi până în **Palermo**, unde se concentrează mare parte din viața de noapte a orașului. Dați startul cu un *julep* la **Cynar la Rey de Copas**, un bar-lounge stilat, cu atmosferă eclectică, apoi lăsați-vă purtați de noapte. Acum zece ani, nu se distingeau în peisaj decât câteva baruri. Acum par să se deschidă săptămânal localuri cu cocktailuri, ale căror intrări sunt, uneori, intenționat greu de găsit: în **Floreria Atlantico** se intră printr-o florărie/magazin de muzică.

HAI LA PIAȚĂ!

Capitala argentiniană prețuiește de mult moda și artele. Designerii locali i-au atras și mai multă admirație internațională odată cu lansarea, în 2001, a evenimentului BAFWeek, Săptămâna Modei la Buenos Aires. Cea mai mare concentrație de magazine se află în **Palermo**. Cele două subdiviziuni ale sale, poreclite **Soho** și **Hollywood**, au devenit labirinturi de magazine printre care răsar baruri, cafenele, cluburi și *heladerías* (cofetării cu înghețată).

Centrul atrage cumpărătorii pe **Calle Florida**, un bulevard pietonal îndrăznet și scump, mărginit de magazine exclusiviste, dar e mult mai distractiv să mergeți prin piețele orașului, *ferias*, pline de tarabe cu obiecte interesante și suvenire trăsnite. Poate cea mai celebră este **Feria de San Telmo**, deschisă duminica, unde vin peste 250 de vânzători de antichități sau alte bunuri. Tot la sfârșit de săptămână se ține și târgurile din **Plaza Francia** din Recoleta și **Plaza Serrano** din Palermo; în amândouă veți găsi obiecte de artă, fotografii (multe cu fațadele de metal vopsite în culori vii din **La Boca**), genți din piele cusute manual și semne cu mesaje în *fileteado*, scrisul cu înfloriturii, tradițional, asociat cu tangoul.

Puțin mai la vest de Palermo se află un târg de mobilă acoperit plin de comori, **Mercado de las Pulgas**, pentru amatorii stilului rustic-șic. Strada Murillo din districtul Villa Crespo e dedicată pielii. Vreți o pereche de pantofi de tango? Încercați **Comme Il Faut**, de pe strada Arenales, sau căutați pe *calles* din Abasto, la sud de centru. (Dacă tot sunteți acolo, vizitați Muzeul Carlos Gardel, dedicat fermecătoarei legende a tangoului care a murit tânăr, într-un accident aviatic din 1935.) La **Humawaca** găsiți genți, portofele, mănuși și altele. Căutați cadouri? Mergeți la **Calma Chicha**, un magazin cu de toate, de la covoarșe din piele de vacă la pahare submarino, din care se bea ciocolata caldă în stil argentinian, cufundând un baton gros de ciocolată într-un pahar de lapte cald.

ÎNAINTE DE PLECARE

FILM

Evita, un musical cu Madonna din 1996, descrie viața Evei Perón, controversata soție a fostului președinte argentinian Juan Perón.

CĂRȚI

Despre eroi și morminte (1981), de Ernesto Sábato, născut în Buenos Aires, descrie orașul așa cum era în anii cincizeci. *The Buenos Aires Broken Hearts Club*, de Jessica Morrison (2003), ni-l prezintă așa cum e acum, prin ochii unei naratoare din generația născută la sfârșitul mileniului trecut.

KEVIN J. MIYAZAKI/REDUX (BROCOLI, MUSICIAN)

CATALOGUL COMPLET AL PIEȚEI AUTO

AUTO CATALOG ESTE UN **GHID ESENȚIAL,**

O SURSĂ DE INFORMAȚIE EXHAUSTIVĂ, EXTREM DE UTILĂ CE CUPRINDE **INFORMAȚII, FOTOGRAFII ȘI DATE TEHNICE DESPRE 2200 DE MAȘINI** COMERCIALIZATE PE PIAȚA ROMÂNEASCĂ.

ACUM, la orice punct de difuzare a presei

www.amsonline.ro

O REVISTĂ EDITATĂ DE
BurdaInternational RO

Jurnal de familie călătoare

CU CORTUL ÎN SPATE PRIN TORRES DEL PAINE, PATAGONIA.

În Patagonia urma să ne luăm fiecare câte un rucsac cu tot ce trebuie pentru patru zile și să fim pregătiți pentru o vreme imprevizibilă, cu super-vânt, cu vară și iarnă în aceeași zi.

TEXT: **ROXANA FARCA** FOTO: **ALEX FARCA**

Mă uitam uluită la Alex care

cântărea o geacă de puf și nota greutatea într-un tabel. Apoi o pereche de șosete și așa mai departe. Mai era puțin până la plecarea în Chile și soțul meu încerca să se asigure că nu luăm nimic în plus, ca să nu ni se îngreuneze inutil rucsacii. Eu mă

Portret de familie călătoare: Roxana, Alex și Petra Farca.

hlizeam și mă întrebam de ce nu cântărim bagajul plin în loc să introducem cifre și formule într-un tabel. Dar Alex nu se lăsa impresionat. Ne hotărâserăm de mai bine de un an să mergem în Chile și, cu vreo două luni înainte de plecare, priveam alături de Petra, fata noastră de 11 ani, filme idilice cu turiști care se plimbă zâmbind pe jos sau pe cal, iar noaptea, după ce ciocnesc un pahar cu vin lângă un șemineu, adorm privind stelele Patagoniei prin geamul aflat chiar deasupra patului, într-un modern și totodată ecologic cort, denumit seducător eco-dome. „Nici prin cap să nu-ți treacă", mi-a întrerupt Alex visarea într-o seară, după ce i-am arătat entuziastă reclama la circuitul W de 5 zile, organizat de o agenție locală, un program care includea o tură cu biciclete, călărie, stele văzute pe geam și, desigur, renumitele turnuri de piatră care dau numele parcului: Torres del Paine. „E mult prea scump! 1.800 $ de om pentru patru nopți și cinci zile? Îți dai seama cât înseamnă asta pentru toți trei?"

Oricât de slabă aș fi la matematică, am înțeles că nu-mi voi permite nopți în eco-fantastic-de-scumpe-și-rezervate-cu-mult-timp-înainte-domuri. Trebuia să ne căutăm cort mic și rezistent la vânt, haine ușoare și călduroase și să ne bucurăm de celebrul W-Trek pe cont propriu, asumându-ne riscul de a experimenta temperaturi apropiate de 0 grade pe timpul nopții, vânturi puternice și precipitații de orice fel.

Parcul Național Torres del Paine e un loc departe de lume, într-un mediu care ar putea fi ostil, dar care a devenit foarte accesibil călătorilor prin potecile clar trasate, prin transportul public bine organizat, prin relieful care nu ridică probleme majore, cu diferențe mici de nivel și multe cabane sau opțiuni pentru campare. Există două circuite principale: unul mai mare, în formă de O, pentru care e nevoie de minimum 10 zile, plus o marjă pentru momentele în care vremea și vântul pot face înaintarea periculoasă, și cel scurt, de 4-5 zile, în formă de W, mai popular și, bineînțeles, mult mai populat.

Urma să facem circuitul scurt, iar la drum plecam doar noi trei, doi părinți și un copil, orășeni cu mult drag de natură, dar cu experiență montană minimă și o rezistență fizică ruginită. Noi, adulții, urcaserăm ultima dată cu rucsacul plin în spate prin liceu, iar Petra avusese din fabrică părinți gata să ducă greul pentru ea. În Patagonia urma să ne punem în spate fiecare câte un rucsac, cu tot ce trebuie pentru patru zile înăuntru, de la cort, saltele, geci de ploaie și saci de dormit, până la haine de schimb și mâncare. Alegerea rucsacilor, cât și a conținutului lor, devenise subiect de doctorat: începând de la consultarea a zeci de website-uri de profil atât din România cât și din afară, continuând cu discuții lungi cu oameni mai experimentați ca noi și finalizând cu notarea greutății fiecărei perechi de șosete într-un tabel.

Pe aripile vântului

„Nu aveți voie să campați în afara ariilor special amenajate. Nu aveți voie să fumați. Nu aveți voie să aprindeți niciun fel de foc sau să vă abateți de la poteci. Nu aveți voie să lăsați resturi și ambalaje pe drum."

Stăteam înghesuiți, alături de toți cei care umpluseră autobuzul matinal din Puerto Natales, într-o căbănuță de la intrarea în parcul național. Aflam că cine încalcă reguli precum cea legată de aprinsul focului, fie el și sub formă de țigară, e bun de pușcărie. Neglijența turiștilor a dus în ultimii zece ani la incendii de proporții, în care zeci de mii de hectare de pădure au ars, totul pornind de la folosirea unei butelii pentru a încălzi mâncarea sau aruncarea unei țigări pe jos.

Prima zi trebuia să fie ușoară: traversam cu catamaranul Lacul Pehoe, spre Refugio Paine Grande, punctul vestic de intrare pe traseu. Puneam cortul imediat și apoi plecam eliberați de bagaje pe primul braț al W-ului, spre Lago Grey și ghețarul cu același nume. Ne propuseserăm dinainte să fim

Pe Valea Franceză, ghețarii completează formele stâncilor, topindu-se încet în râuri ce le păstrează culorile (sus). După vreo 7 kilometri, un pod de lemn lung ne-a trecut peste un râu învolburat, către o pădure în care se afla Campamento Italiano, locul de campare gratuit (jos).

„DRUMUL URCA PERFID, IAR EU SIMȚEAM CĂ PÂNĂ ACOLO MI-A FOST. **VENISE RÂNDUL COPILULUI SĂ MĂ ÎNCURAJEZE: „HAI, MAMI, HAI CĂ POȚI!“**

Peisajul era blând în lumina caldă a după-amiezii.

blânzi cu noi și modești în ambiții, să ajungem măcar până în punctul din care se vede gheţarul și să continuăm doar dacă simțim că mai putem.

Ce putea merge prost? Putea să bată vântul, așa cum numai în Patagonia știe să o facă. L-am simțit încă de când montam cortul, luptându-ne doi oameni să îmblânzim zmeul și să-l ancorăm într-o formă cât de cât întinsă. Dar când am pornit la drum, vântul a început să aducă și ceva picături de ploaie ce mușcau din față. Încercam să glumesc, să abat atenția Petrei de la condițiile dușmănoase cu care eram întâmpinați și un timp scurt a ținut. Apoi au început hiturile: „Mami, nu mai pot“ și „Vreau acasă“. Nu era prima dată când treceam prin astfel de cântece, cine e părinte știe că nu te obișnuiești cu adevărat niciodată. Am continuat, trecând prin pădurea cu copaci argintii sau carbonizați, am lăsat în urmă Laguna Los Patos, locul în care am aflat că nu parcurseserăm decât o treime din traseu, apoi am început să vedem primele semne ale gheţarului. Bucăți solide de cer, așa de albastră era gheața, pluteau pe suprafața încrețită a apei. Vântul era din ce în ce mai puternic și undeva în față, pe lac, se vedea un perete masiv: gheţarul Grey. La Mirador Lago Grey ne-am așezat pe stâncă, de unde se vedea cel mai bine priveliștea, dar era dificil să ne bucurăm de ea, atât timp cât abia puteam ține ochii deschiși. Am hotărât că e de-ajuns pentru prima zi, iar eu cu Petra ne-am ridicat să ne întoarcem. A urmat o mică porțiune de drum în care abia reușeam să înaintăm și să rămânem pe picioare, ținându-ne una de alta, într-un corp comun care să facă mai bine față vântului. Alex era undeva în spate, încercând în zadar să-și țină aparatul foto drept și nemișcat și să-și adune banii pe care vântul îi zburase. Pe drumul de întoarcere, norii s-au mai împrăștiat și atmosfera s-a mai liniștit. Crestele golașe în două culori ale Cuernos del Paine începeau să se arate, vântul revenea la o viteză suportabilă, iar lumina devenea mai caldă.

Prima zi s-a încheiat cu un apus cu nori roz deasupra stâncilor și cu Petra refugiindu-se în sacul de dormit, obosită. Eram la capătul lumii, așezați ca sardelele în cortul care flutura violent, auzeam lumea răzând în jur și pregătindu-se de culcare, iar copilul scâncea că vrea acasă. Mie îmi era cald și bine în sacul atent documentat de Alex. Am reușit să nu-mi pierd calmul și să o încurajez pe Petra, informând-o ferm că partea cu „vreau acasă“ nu poate fi realizată, că tot atât ne va lua să ajungem în România indiferent dacă rămânem să facem traseul sau ne întoarcem. Apoi am tăcut și m-am lăsat pe mâna înțeleaptă a nopții. Mai e și mâine o zi, mi-am spus, ca Scarlett O'Hara, din *Pe aripile vântului*.

Spectacol cu avalanșe

Imaginea cea mai vie pe care o am din prima dimineață în parc e aceea a unui cuplu de indieni, așa cum ieșeau ei din cortul de alături, cu o expresie de oameni care n-au dormit prea bine și nici cald nu le-a fost. Era mai mult loc în jur, drumeții harnici plecaseră deja la drum. Am zgâlțâit-o pe Petra, dornică să aflu dacă va merge mai departe de bunăvoie sau prin înșelătorie, deși partea de creier capabilă să creeze strategii îmi era încă amorțită. Spre norocul meu, în dimineața aceea era hotărâtă să nu abandoneze, așa că puteam să ne continuăm traseul, către Campamento Italiano.

După ce am mâncat și am reușit să ne împachetăm toți trei, am realizat că aveam un motiv să ne bucurăm, în ciuda norilor și a stropilor fini de ploaie. Nu bătea vântul. Am mers din nou o bucată de drum printr-o pădure albă, arsă în incendiu. Aveam lacuri pe dreapta și Cuernos del Paine pe stânga. Printre creste, la înălțime, se vedeau bucăți de gheață. La oprirele de odihnă, mai frecvente decât ne-am fi așteptat, Petra își înmuia câte un deget în borcanul cu manjar, un fel de lapte condensat dătător de diabet, mult iubit de sud-americani. Drumul nu era greu, mai urca, mai cobora, pe alocuri erau încropite chiar scări sau podețe care să te ajute să treci uscat peste porțiunile mocirloase.

Pe Valea Franceză am ascultat cum răsuflă un ghețar și am privit avalanșele. Nimeni nu vorbea tare, natura își arăta forța și impunea respectul cuvenit.

Lacul Pehoe, lângă Refugio Paine Grande, punctul vestic de intrare pe traseul W.

„ÎMI DĂDEAM SEAMA CĂ ESTE DE FAPT UN MARE NOROC **SĂ NU AI ATÂT DE MULȚI BANI ÎNCÂT SĂ-ȚI PERMIȚI SĂ PIERZI O ASTFEL DE EXPERIENȚĂ.**“

După vreo 7 km, un pod de lemn lung ne-a trecut un râu învolburat, către o pădure în care se afla Campamento Italiano, locul de campare gratuit. Nu ne doream să rămânem acolo, citiserăm că nu e tocmai curat, în plus, ne rămânea o distanță destul de mare de parcurs pentru a doua zi. Dacă am fi fost iuți de picioare, am fi putut lăsa rucsacii lângă cabana rangerilor, am fi putut urca pe Valea Francezã și apoi ne-am fi întors, ne-am fi recuperat bagajele și am fi avut șansa să ajungem la Refugio Los Cuernos, camping cu plată, având tot confortul, băi cu dușuri și așa mai departe. Pădurea arăta însă minunat, râul vuia în apropiere, ce ne puteam dori mai mult? „Vai de mine, mami, vine ploaia!“, s-a lamentat Petra, când un zgomot ca de tunet s-a auzit din depărtare. Mintea mea a făcut conexiunile cu ceea ce citisem și am putut să îi explic imediat: „Nu e ploaie, e zgomotul făcut de avalanșe“. Am ochit un loc bun în pădure, am semnat într-o condică, am pus repede doar folia de protecție a cortului și rucsacii sub ea, după care am pornit vitejește către Valea Francezã. Eram deja la mijlocul W-ului și urma să urcăm pe cel de-al doilea braț, pe același principiu ca în ziua anterioară: nu ne dă nimeni un Oscar, așa că mergem atât cât putem.

Drumul s-a arătat mult mai provocator decât ne așteptam. Faptul că nu mai aveam rucsacii în spate ne ajuta enorm. Au fost și porțiuni cu potecă printr-o pădure cu atmosferă de poveste cu elfi, cum numai în Chile am văzut, dar majoritatea traseului a însemnat urcare pe o porțiune pietroasă, exact cum întâlniserăm în morena ghețarului Exploradores din Patagonia Aysen.

La primul mirador ne-am oprit și am ascultat în tăcere cum răsuflă un ghețar. Nimeni nu îndrăznea să facă gălăgie sau să vorbească tare, natura își arăta forța și impunea respectul cuvenit. În văile din stânga se vedeau ochiuri turcoaz de lacuri și, profilate pe cer, creste îndepărtate acoperite de zăpadă. Era atât de frumos, încât nici soarele nu mai putea să stea ascuns și ieșea din când în când de după nori, în timp ce aceștia se retrăgeau tot mai mult, lăsând în locul lor un cer albastru și cel puțin trei oameni fericiți.

După ce am numărat suficiente avalanșe, am coborât mult mai repede decât am urcat, mânați de foame. Lumea era deja adunată în camping, la masă. Adăpostul pus la dispoziție de parc era mult prea mic și cu adevărat împuțit, în spatele băncilor tronând gunoaiele pe care turiștii ar fi trebuit să le ia cu ei. Din fericire, se putea mânca și în jurul adăpostului, erau peste tot buturugi bune de folosit drept scaune. Ne-am luat fiecare câte una, apoi ne-am așezat în jurul unui trunchi retezat de copac. Alex a adus apă de la râu și a pus-o la fiert. Petra s-a oferit să aducă apă de băut în sticla de aluminiu. S-a întors cu o privire vinovată și fără dop. „Ai căzut în apă?“, am întrebat-o în timp ce privirea mea o scana rapid, de sus în jos. Nu, era uscată, fusese doar un moment de neatenție. „Fie-i plutirea ușoară și setea noastră suportabilă“, am declarat și ne-am văzut de gătit.

Chiar dacă nouă nu ni se mai părea spectaculos să iei copilul cu tine la munte, pe tot traseul n-am mai întâlnit nicio altă familie cu copii care să le cort, în campinguri, sau să meargă zi de zi cu rucsacul în spate. Câțiva puișori am mai văzut, dar era evident că făceau trasee scurte și că dormeau la cabane, pentru că nici ei, nici părinții, nu purtau mai nimic în spate. Și pe măsură ce mă gândeam la asta și mâncam în jurul trunchiului de copac, în pădurea cu zumzet de Babilon, păsări și avalanșe, îmi dădeam seama că e un noroc să nu ai atât de mulți bani încât să-ți permiți să pierzi o astfel de experiență.

Când capătul pare departe

Ar fi trebuit să ne trezim mult mai devreme, mi-am spus, imediat ce am observat că mai erau doar puține corturi, în diverse stadii de dezmembrare, printre copaci. Pentru prima dată soarele strălucea și pe cer se plimbau nori albi, dolofani. Surpriză din nou, vântul Patagoniei plecase în vizită pe alte meleaguri. Asta ne-a făcut să întrăm pe traseul din pădure energici și plini de voie bună.

Rucsacii se mai goliseră, lacurile străluceau ademenitoare în depărtare, începuserăm, de fapt, să ne obișnuim cu mersul și cu povara din spate. Aveam încă o bucățică de 5 kilometri până la Refugio Cuernos, iar de acolo alta, nu eram foarte siguri cât de lungă, până la refugiul Chileno, ultima noastră oprire pe traseu. Trebuia neapărat să reușim să ajungem măcar la refugiul acesta, altfel nu aveam nicio șansă să vedem Turnurile, nici la răsărit, nici mai târziu.

Pe drum ne-am răcorit picioarele în Lacul Nordenskjold, am admirat cascade, râuri, poduri de lemn și, cea mai mare surpriză, condorii plutind în înalturi, între cele două creste brune la vârf, ca niște creioane late, ale Cuernos del Paine. Ne consideram din nou norocoși să întâlnim aceste păsări din ce în ce mai rare, acolo unde au fost cândva un simbol.

La Refugiul Los Cuernos, oameni cu mult timp la dispoziție stăteau și admirau peisajul în căsuțe de lemn cu pridvor. Noi nu aveam prea mult timp de admirat, așa că am ales să ne folosim de cabana pentru gătit pentru a ne încropi un prânz. Iar următoarea parte de drum a părut cea mai lungă, dar și cea mai generoasă din punct de vedere peisagistic. Întrebam călătorii întâlniți pe traseu cât mai avem până la o anumită răscruce și niciun răspuns nu semăna cu celălalt. Unul ne spunea că vreo jumătate de oră, altul că două. Atunci când am găsit-o și am făcut stânga pe scurtătura către Chileno, eram deja aproape de fundul sacului cu puteri.

Eram singuri pe potecă, peisajul era blând și incredibil de frumos în lumina caldă a după-amiezii, drumul urca ușurel și perfid, iar eu simțeam că până acolo mi-a fost. Venise rândul Petrei să mă încurajeze și o făcea cu mult elan: „Hai, mami, hai că poți!“. În cele din urmă urcușul s-a terminat și am ajuns pe

Prima zi s-a încheiat cu un apus cu nori roz deasupra campingului Paine Grande și cu Petra refugiindu-se obosită în sacul de dormit.

buza unei văi adânci, la capătul căreia se vedea un acoperiș. Cred că am chiuit de bucurie. Alex a hotărât să o ia înainte, să încerce să mai găsească un loc de pus cortul. Nu numai că venea seara, dar nici norii nu arătau prietenoși, iar vântul își amintise că n-a mai bătut de mult. Chiar în fața bucătăriei și în plin vânt, era ultima platformă disponibilă.

Ceea ce a urmat ar fi fost subiect de comedie, dacă aș fi avut inspirația să filmez. Vântul bătea, cortul se umfla și aproape că îl trăgea după el pe Alex, iar platforma de lemn nu avea prevăzut niciun fel de sistem pentru ancorare. A legat cortul mai întâi de doi copaci învecinați, apoi a făcut rost de la cabană de holțșuruburi, pentru a reuși să supună bestia și să o transforme într-un stabil și meritat adăpost, după ziua cea lungă. Se făcuse atât de frig, încât eu și Petra am abandonat și am fugit în sala de mese. La ora și oboseala aceea funcționam după principiul: mi-e milă de tine, dar de mine mi se rupe inima. Din când în când mai ieșeam și întrebam dacă pot ajuta cu ceva și mă mulțumeam foarte repede cu refuzul. Mai rămânea să-mi trimit bărbatul la vânat, după povestea asta.

Când ne-am culcat, eu mi-am lipit pe șosetele de lână încălzitoarele de tălpi, o invenție minunată cu un aspect de plasture mare, care odată desfăcute se încălzesc singure, prin reacții chimice pe care am ales să nu mi le mai explic, la ora aceea. Alex încă spera, dar eu nu aveam nici cea mai mică intenție să mă trezesc la ora patru dimineața ca să plecăm spre Turnuri și să prindem acolo răsăritul. La cum suna vântul peste și pe sub cort, eram sigură că nu sunt șanse să se vadă vreun răsărit a doua zi și aveam dreptate.

Urmăriți de nor

Dimineața, când am privit pe geam din sala de mese, am constatat că ningea. Tocmai ne reîntâlniserăm cu cuplul de indieni care dormiseră alături de noi în prima noapte și ne povestiseră cum n-au văzut nici Turnurile, ce să mai zică de răsărit, deși se treziseră devreme și urcaseră până în locul în care se presupunea că e un mirador. Priveliștea era acoperită de ceață, multă ceață. „Dacă n-ai fi știut că sunt acolo, ai fi trecut liniștit pe lângă", ne spuneau ei.

Ninsoarea a durat puțin, din fericire, și a fost urmată de o scurtă perioadă de soare. Am profitat de asta pentru a strânge cortul uscat de vânt și pentru a pleca degrabă către Refugio Las Tores, locul din care urma să luăm autobuzul de la ora 14:00 și să ieșim din parc. Tropăiam la vale de parcă mâncaserăm jar, cu soarele în față și un nor negru pe urme. Nu părea că va fi o zi norocoasă pentru tura de o zi, pentru cei care abia soseau. Am invidiat puțin grupurile de școlari care urcau către Torres del Paine, pentru faptul că au așa o minune naturală aproape de casă. Nu i-am mai invidiat când a început să plouă, exact atunci când noi urcam în autobuz. Și din câte am aflat, așa a ținut-o atât în restul zilei, cât și în următoarele.

Nu am văzut stelele prin geamul unui eco-dome. Nu am văzut nici măcar Turnurile, pentru care am venit până la capătul lumii. Dar am trăit cea mai frumoasă aventură în familie, am încurajat și am fost încurajată, am scăpat de frica de frig și am câștigat toate peisajele și amintirile pe care le-am povestit și le voi tot povesti, până când altele proaspete se vor adăuga peste ele și, cine știe, până când vom fotografia și Turnurile, la răsărit.

PONTUL DIN INTERIOR

Pregătiți de Patagonia

ÎN PARCUL NAȚIONAL TORRES DEL PAINE există două circuite principale: pentru cel mare, în formă de O, este nevoie de minimum 10 zile, plus o marjă pentru momentele în care vremea și vântul pot face înaintarea periculoasă, și unul mai scurt, de 4-5 zile, în formă de W, mai popular și, bineînțeles, mult mai populat.

CUM AJUNGI

În Santiago, capitala statului Chile, se poate ajunge cu KLM sau AirFrance, iar în funcție de perioada în care zbori, prețul unui bilet poate varia între 700 și 1.400 de euro. Pentru a ajunge în Torres del Paine, trebuie mai întâi să ieși un zbor local până la Punta Arenas (poți profita de asta pentru a vedea pinguinii de pe Insula Magdalena), iar de acolo două autobuze, unul până în Puerto Natales, unde rămâi peste noapte, al doilea către intrarea în parc.

CÂND SĂ MERGI

Cel mai bine e să mergi în Chile când la noi e iarnă și acolo e vară. Sezonul aglomerat este între decembrie și martie, deși spre martie deja stai mai bine din punct de vedere costuri. Martie – aprilie sau septembrie – noiembrie pot fi opțiuni excelente pentru o incursiune în Torres del Paine. Iarna (iunie – august) e cu siguranță mult mai frig și s-ar putea ca multe porțiuni de traseu să fie închise.

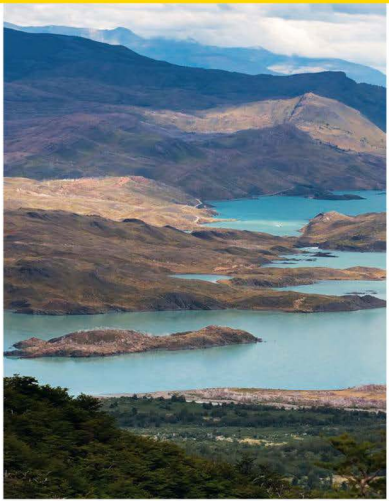

Chiar dacă nu urci la altitudini mari, peisajele din Patagonia sunt mereu la înălțime.

SFAT DE FAMILIE

CE SĂ NU LAȘI ACASĂ

Dacă ai copii, cel mai important e să nu îl lași acasă și să-i implici, alături de tine, în aventură. Chiar dacă zborul e lung și vremea poate fi uneori capricioasă, trecând de la soare la ninsoare, dacă vă pregătiți și echipați cum trebuie, veți avea cu toții o experiență de neuitat.

Platformă pentru cort în camping.

UNDE TE CAZEZI

În Parcul Național Torres del Paine există trei variante de cazare: refugiile, caz în care se recomandă rezervarea locului cu mult timp înainte și un pat costă aproximativ 60 $/persoană; cort gata montat (aprox. 40 $/2 persoane); propriul cort (o dolari, în campingurile gratuite, și între 9 și 14 $/persoană în campingurile private).

UNDE TE INFORMEZI

Cea mai bună și edificatoare sursă de informare este o întâlnire care are loc în fiecare după-amiază în Puerto Natales, la hostelul Erratic Rock. La „3 o'clock talk" afli de la un ghid specializat cam tot ce trebuie să știi legat de echipamente, mâncare, modalități de abordare a traseului ș.a.m.d. Tot de acolo îți poți închiria și echipamente, dacă nu ai putut să cari sau ai uitat ceva.

CE SĂ CITEȘTI

Un ghid bun este *Torres del Paine: Trekking in Chile's Premier National Parc*, de Rudolf Abraham, editat de Cicerone (disponibil în engleză).

ECHIPAMENTE

Dacă mergi cu cortul, în plus față de încălțăminte și îmbrăcămintea adecvată muntelui, mai sunt câteva lucruri de care ar fi bine să nu te lipsești: crema de soare, geaca de ploaie și geaca ușoară din puf, sacii de dormit din puf, ușori și potriviți temperaturilor scăzute și, dacă te știi foarte friguros sau friguroasă, încălzitoare pentru mâini și picioare, disponibile în magazinele sport. Merită costul unor echipamente cât mai ușoare. Cea mai mare greșeală pe care o poți face e să pornești la un astfel de drum cu un rucsac prea greu în spate.

FOTO: ALEX FARCA

TEXT:
Roxana Farca

PRIMA REVISTĂ PENTRU VEGETARIENI ȘI PENTRU TOȚI IUBITORII DE VIAȚĂ SĂNĂTOASĂ!

ACUM,
la toate punctele de difuzare a presei.

Îți oferim o selecție echilibrată de rețete vegetariene și vegane, preparate fără carne sau de post. În plus, deserturi absolut irezistibile!

Faci cunoștință cu personalități promotoare de lifestyle sănătos, beneficiezi de un ghid al mediului vegetarian online românesc și treci în revistă restaurantele unde poți mânca fără carne la modul cel mai gustos.

O REVISTĂ EDITATĂ DE BurdaInternational RO

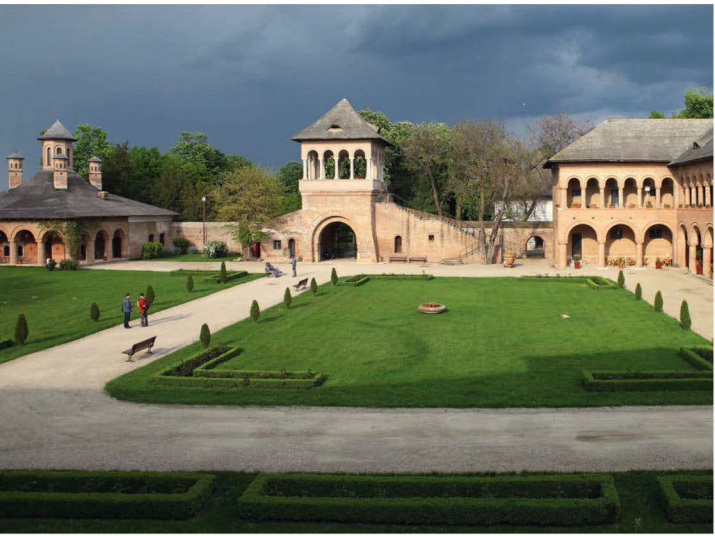

Palatul Mogoșoaia

ÎN URMĂ CU CĂȚIVA ANI am avut o ședință foto la o expoziție organizată la Palatul Brâncovenesc de pe malul Lacului Mogoșoaia. Atunci am descoperit o altă lume, la numai 20 de minute cu mașina de București, mult mai frumoasă și mai ofertantă decât mi-am închipuit eu. Palatul și parcul care îl înconjoară au fost restaurate în anii '70, construcția tipic brâncovenească recăpătându-și strălucirea de altădată. Ne bucurăm de această bijuterie arhitectonică datorită unor oameni aparte, pentru care frumosul a reprezentat nu doar o valoare sentimentală, ci și o dovadă de măndrie că aparțin unei culturi remarcabile. Mă refer aici în special la Martha Bibescu, cea care după Primul Război Monidal i-a încredințat arhitectului George M. Cantacuzino renovarea palatului. Fără intervenția de la acea vreme, clădirea era menită unei pieiri lente, dar sigure. Am găsit în niște scrieri ale vremii câteva notițe ale arhitectului: „În vara anului 1921 lucram la restaurarea Palatului Brâncovenesc din Mogoșoaia. Cu o ceată de meșteri iscusiți în cioplirea și întrebuințarea cărămizii, cu o șatră întreagă de țigani și cu doi pietrari greci, mă străduiam să schimb mândrei locuințe domnești aspectul ei de tragică ruină, ca o poveste de Edgar Poe. Încetul cu încetul, bolțile prăbușite se refăceau, crăpăturile adânci ale zidurilor se umpleau, pietrele căzute se puneau la loc și întreg palatul ieșea la iveală din țărâna adunată la picioare de vânturile vremii și ale uitării".

Munca lor de atunci s-a transformat în fundal cu parfumul unor vremuri apuse pentru expoziția pe care am fotografiat-o eu. Într-o scurtă pauză din timpul ședinței foto am ieșit în curtea palatului și ridicând ochii spre cer am văzut că se apropie furtuna. Cerul m-a inspirat să apăs butonul aparatului de fotografiat. N-am dat atunci importanță acestei imagini surprinse într-un moment norocos, însă când am descărcat pozele de la respectiva ședință foto, am redescoperit atmosfera acelei clipe, lumina specială și detaliile pline de istorie. **—IULIAN IACOB**

FOTO: IULIAN IACOB

FOTO: MIHAI GHIDUC

Apus la Fuschl

NU SUNT DECÂT UN FOTOGRAF AMATOR, și nici măcar unul prea implicat. Mă cunosc destul de bine ca să mă abțin să intru în lumea DSLR-urilor, nu vreau să încep să colecționez obiective. Am lucrat multă vreme cu un compact (e drept, un Canon G9) și mi-am făcut mâna încercând să respect o singură regulă: să încadrez perfect imaginea din aparat. Nu sunt adeptul crop-ului și nici al altor intervenții pe o imagine, doar mici corecții de culoare – excepție făcând Instagramul, care e un alt soi de jucărie. Regula asta autoimpusă m-a făcut să arunc zeci de cadre, dar mi-a dat și satisfacții imense. De cele mai multe ori, știam din momentul în care declanșam aparatul că am făcut un cadru bun – și așa a fost și în cazul acestei fotografii.

Eram la Fuschl, o mică stațiune montană austriacă unde vin locuitorii din Salzburg la plajă. Tocmai se încheiase prologul celei de-a șaptea ediții Red Bull X-Alps, iar eu venisem să-l suțin pe Toma Coconea, cu un grup de ziariști români. Pe seară, încântat de apusul pitoresc, peste Lacul Fuschlsee, am luat aparatul, de data asta un Canon IXUS albăstrui (pe care l-am poreclit „săpunieră", din motive evidente) și am tras câteva cadre decente, apoi m-am reîntors relativ mulțumit la o bere. Fotografiau și alții, cu aparate mai bune, nu simțeam că am făcut ceva spectaculos.

Și apoi am zărit două fete care s-au decis să înoate încă o dată spre pontonul care fusese destul de aglomerat până în urmă cu nici jumătate de oră. Și, cumva, siluetele lor tinere, profilate pe fundalul auriu al soarelui care apunea, păreau dintr-odată un cadru mult mai reușit. Până să îmi pregătesc aparatul și să încadrez, una dintre fete s-a aruncat deja în apă și a doua se pregătea să facă același lucru. Am tras rapid trei cadre (cât de repede îmi permitea „săpunieră") și am știut, fără să mă uit, că unul dintre ele a surprins-o în plină mișcare, abia atingând apa. I-am spus „lucky shot", fiindcă, până la urmă, chiar a fost vorba despre noroc, deși cumva știu că anii în care am exersat încercând să găsesc mereu cadrul perfect au contribuit și ei puțin la poza asta. **—MIHAI GHIDUC**

FOTOGRAFIA TA

Trimite-ne la traveler@burdamedia.ro o fotografie pe care ai surprins-o în călătoriile tale, împreună cu povestea ei în maximum 350 de cuvinte. La această rubrică vom publica în fiecare număr cea mai bună imagine primită de la voi.

Inspirația muntelui

Austrieci sunt mândri de peisajul lor iernatic, coborât din basme. Alpii austrieci n-or avea ei cele mai înalte piscuri, dar fără îndoială sunt cei mai frumoși – susțin localnicii. Asta se poate proba dacă petreci câteva zile într-una dintre cabanele alpine. Este o experiență simplă și romantică deopotrivă să-ți legi schiurile după micul dejun și s-o iei la vale direct din fața cabanei. Sau să-ți pui niște rachete de zăpadă și să urci prin peisajul alpin acoperit de nea. Aici sus nu e deloc greu să-ți regăsești liniștea. Mai ales seara, când pistele s-au golit și forfota a dispărut undeva departe, poți lăsa ziua să se stingă în timpul unei cine lejere în fața șemineului cu lemne care ard trosnind. Sau afară, sub cerul liber, la crepuscul. Ori atunci când te plimbi alene prin zăpada adâncă, înzăludnu-te cu un ceai, admirând cristalele de zăpadă care sclipesc în lumina lunii, deasupra privelștii de vis a văii din inima munților. Nu există niciun dubiu că natura alpină e un elixir care te umple de energie, ca să te poți ridica din pat dimineață pe întuneric și să fii din timp acolo unde soarele va răsări din spatele crestelor montane. **www.austria.info**

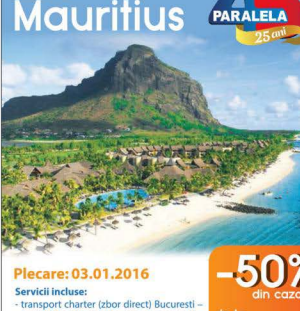

NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER ROMÂNIA

Nimeni nu cunoaște lumea mai bine. Revista NG Traveler este publicată în 15 țări, în 11 limbi. Redacții în
WASHINGTON • LONDRA • AMSTERDAM • BARCELONA • MILANO • MOSCOVA • PRAGA • VARSOVIA • BUCUREȘTI • TEL AVIV • BEIJING • JAKARTA • MUMBAI • MEXICO CITY • SYDNEY

REDACȚIA
Cătălin Grosu, *redactor-șef* Adrian Bejenaru, *art director* Dominica Macri, *editor* Luminița Georgescu, *anexator*

COLABORATORI
Alexandra Popescu, *editor*
Roxana Farca, Cristi Pătulice, Adina Brâncoveanu, Alina Alexa, Katharina Bota, *texte*
Cristi Pătulice, Mihai Glaubic, Iulian Jacob, Mihai Moiceanu, Sebastian Lucaci, Tudor Smulevic, Costel Mădălă, Bogdan Comănescu, Alex Farca, *fotografi*
Anca Bărbulescu, *traducător*

Burda International Revista NG Traveler este publicată de BURDA ROMANIA

Sandrin Apostoloiu, *director general*
Ioana Caloian, *director financiar*
PUBLICITATE Florentina Pîrnu-Lavdi, *group advertising director*
Genoveva Enuță, *advertising sales manager*
tel.: 0729 218 680; e-mail: genoveva.enuta@burda.ro
CHIEF DIGITAL OFFICER Sebastian Cocîmovici
MARKETING & COMMUNICATIONS DIRECTOR Adina Gheorghe
BRAND MANAGER QLT Group Division SRL, Gabi Gogin - marketing@burda.ro
PRE-PRESS Mihai Vătăjelu
TIPOGRAFIE Tipărit la Radin Print, prin reprezentantul exclusiv pentru România 4 Colours, www.4colours.ro
4Colours Radin print
DISTRIBUȚIE BURDA ROMANIA, distrib@burda.ro; tel 031/225.87.00
SERVICIUL ABONAMENTE tel.: 031/225.88.89, 031/225.87.82
abonamente@burda.ro; www.burda.ro; traveler@burda.ro
ADRESA: Bd. Decebal 25-29, Olympia Tower, etaj 4, sector 3, București 030964, tel.: 031 225 87 00, fax: 031/225.87.15
INTERNATIONAL AD SALES REPRESENTATIVES
ITALY BURDA INTERNATIONAL *Mariolina Siclari* mariolina.siclari@burda.com
GERMANY BURDA COMMUNITY NETWORK *Vanessa Neumann* und *Michael Neuwirth* michael.neuwirth@burda.com
vanessa.vonmann1wirth@burda.com, *Michael Neuwirth* michael.neuwirth@burda.com
AUSTRIA / SWITZERLAND BURDA COMMUNITY NETWORK *Goran Vukota* goran.vukota@burda.com
FRANCE / LUXEMBOURG BURDA COMMUNITY NETWORK *Marion Badelle-Feick* marion.badelle-feick@burda.com **UK / IRELAND** BURDA COMMUNITY NETWORK *Jeannine Seidtner* jeannine.seidtner@burda.com **USA / CANADA / MEXICO** BURDA COMMUNITY NETWORK *Salvatore Zanmarin* salvatore.zanmarin@burda.com

NG TRAVELER ROMÂNIA este o publicație a Burda România, sub licență National Geographic Society. Burda România este membru BRAT (Biroul Român de Audit al Tirajelor)

ISSN: 2065 – 0841

Publicație auditată
iunie 2015 – martie 2015

Copyright © Reproducerea integrală sau parțială a textelor sau ilustrațiilor din revista NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER ROMÂNIA este posibilă numai cu acordul prealabil scris al NATIONAL GEOGRAPHIC SOCIETY.

PUBLICAȚIE OFICIALĂ A NATIONAL GEOGRAPHIC SOCIETY
„Să avem grijă de planetă"

NATIONAL GEOGRAPHIC SOCIETY
PRESIDENT AND CHIEF EXECUTIVE OFFICER, *Gary E. Knell*
EXECUTIVE VICE PRESIDENT AND CHIEF FINANCIAL OFFICER, *Tracie A. Winbigler*
EXECUTIVE VICE PRESIDENT AND PRESIDENT, PUBLISHING AND DIGITAL MEDIA *Declan Moore*
EXECUTIVE VICE PRESIDENT AND WORLDWIDE PUBLISHER, GLOBAL MEDIA *Claudio Malloy*
EXECUTIVE VICE PRESIDENT, TRAVEL *Lynn Cutter*
CHAIRMAN EMERITUS *Gilbert M. Grosvenor*

EXPLORERS-IN-RESIDENCE
Robert Ballard, James Cameron, Wade Davis, Jared Diamond, Sylvia Earle, J. Michael Fay, Beverly Joubert, Dereck Joubert, Louise Leakey, Meave Leakey, Johan Reinhard, Enric Sala, Paul Sereno, Spencer Wells

Fondată în 1888, Societatea National Geographic este una dintre cele mai mari organizații științifice și educaționale nonprofit din lume. Ea sprijinește misiunea prin sprijinirea științei, explorării, educației și conservării în lumea întreagă. Până în prezent a finanțat peste 8.000 de astfel de proiecte. În plus, produce și difuzează reviste, cărți, hărți, programe TV, filme, DVD-uri și media interactive în 35 de limbi. Prin aceste activități, ajunge o audiență globală de peste 300 de milioane de oameni în fiecare lună, cu scopul de a-i inspira „să aibă grijă de planetă". Copyright © 2008 National Geographic Society. Toate drepturile rezervate. National Geographic și Yellow Border Design Mărci înregistrate ale National Geographic: un-și anumă responsabilitatea pentru materialele nesolicitate.

NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER USA
CHIEF CONTENT OFFICER Chris Johns, EDITOR IN CHIEF Maggie Zadrozny, DIGITAL DIRECTOR Andrea Leith, DESIGN DIRECTOR Marianne Koszyn, DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY Anne Farrar, SENIOR EDITOR Joyce Wu, FEATURES EDITOR Amy Alipio, DEPARTMENTS EDITOR Hannah Steinberg, EDITOR, INTELLIGENT TRAVEL Leslie Trew Magnan ASSOCIATE PRODUCERS Rebecca Davis, Megan Hibbard, DEPUTY ART DIRECTOR Leigh V. Bonfiglio, SENIOR PHOTO EDITOR Carol Engaler, SENIOR PHOTO PRODUCER Sarah Folger, ASSOCIATE PHOTO PRODUCER Jen Mundo, Tyler Metcalfe, ASSOCIATE PHOTO EDITOR: Laura Fenemore, CHIEF RESEARCHER Marilyn Terrell, COPY EDITOR Judy Burbo, PRODUCTION DIRECTOR Kathe Gartrell, ASSISTANT TO THE EDITOR Kevin Kienholz

INTERNATIONAL MAGAZINE PUBLISHING
SENIOR VICE PRESIDENT, INTERNATIONAL MEDIA Yulia P. Boyle ybovle@ngs.org,
DIRECTOR, INTERNATIONAL MAGAZINE PUBLISHING And Deaco-Lohr adeaco@ngs.org

NATIONAL GEOGRAPHIC
ROMÂNIA

FOTO: NASA

revista
NATIONAL
GEOGRAPHIC
LUNAR, la orice punct
de difuzare a presei
www.natgeo.ro

o revistă editată de
BurdaInternational

NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER ROMÂNIA

DECEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	**4**
5	6	7	8	9	10	**11**
12	13	14	15	16	17	**18**
19	20	21	22	23	24	**25**
26	27	28	29	30	31	

PROIECT SPRIJINIT DE

ZBURĂM SPRE MAI MULTE ȚĂRI DECÂT ORICARE ALTĂ LINIE AERIANĂ

WIDEN YOUR WORLD | TURKISH AIRLINES

Târgul de Crăciun din Nüremberg

Cel mai faimos Târg de Crăciun din Germania te îmbie cu cârnați (prea) gustoși (încearcă 3 în Wegla, Bratwurst, Rostbratwurst), vin fiert și turte dulci cu ghimbir (Lebkuchen). Pentru suveniruri, alege oamenii din prune uscate (Zwetschgenmännla) sau vizitează „Piața orașelor înfrățite", unde găsești obiecte din toate colțurile lumii. Copiii vor fi încântați de Piața de Crăciun creată special pentru ei.

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER ROMÂNIA

NOIEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	**6**
7	8	9	10	11	12	**13**
14	15	16	17	18	19	**20**
21	22	23	24	25	26	**27**
28	29	30				

PROIECT SPRIJINIT DE

ZBURĂM SPRE MAI MULTE ȚĂRI DECÂT ORICARE ALTĂ LINIE AERIANĂ

WIDEN YOUR WORLD | TURKISH AIRLINES

Săptămâna piraților, Insulele Cayman

Dă-ți întâlnire cu pirații din Caraibe în Insulele Grand Cayman, Cayman Brac și Little Cayman (vestul Mării Caraibelor). Sunt zece zile cu muzică, dans, concursuri, focuri de artificii și încoronarea unei regine a festivalului. Principala atracție este invazia piraților, când ambarcațiuni vechi ancorează în portul George Town, iar din ele se revarsă o puzderie de pirați care vor încerca să-l captureze pe guvernator.

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

OCTOMBRIE

NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER ROMÂNIA

L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

PROIECT SPRIJINIT DE

ZBURĂM SPRE MAI MULTE ȚĂRI DECÂT ORICARE ALTĂ LINIE AERIANĂ

WIDEN YOUR WORLD | TURKISH AIRLINES

Albuquerque Balloon Fiesta, New Mexico

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

Cerul de deasupra înverzitei văi Rio Grande se aseamănă cu un imensă pictură când este împânzit de sute și sute de baloane multicolore. Trezește-te înaintea răsăritului ca să le vezi plutind pe cerul încă întunecat. După zborurile de zi, admiră-le și seara, când sunt luminate de focurile care le propulsează, Balloon Glows fiind cele mai populare momente ale festivalului.

NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER ROMÂNIA

SEPTEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	**4**
5	6	7	8	9	10	**11**
12	13	14	15	16	17	**18**
19	20	21	22	23	24	**25**
26	27	28	29	30		

PROIECT SPRIJINIT DE

ZBURĂM SPRE MAI MULTE ȚĂRI DECÂT ORICARE ALTĂ LINIE AERIANĂ

WIDEN YOUR WORLD | TURKISH AIRLINES

Începe culesul viilor, Burgundia

În septembrie începe culesul viei și festivalurile dedicate vinului și este o perioadă plăcută pentru a vizita Burgundia, una dintre cele mai prestigioase zone viticole ale Franței. Stabilește-ți cartierul general în Dijon sau în Beaune și rezervă-ți un tur la cramele din Pommard, Meursault, Volnay. Dacă te afli în Beaune, mergi la festivalul „Jazz à Beaune", unde muzica și vinul de calitate sunt protagoniștii evenimentului.

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER ROMÂNIA

AUGUST

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	**7**
8	9	10	11	12	13	**14**
15	16	17	18	19	20	**21**
22	23	24	25	26	27	**28**
29	30	31				

PROIECT SPRIJINIT DE

ZBURĂM SPRE MAI MULTE ȚĂRI DECÂT ORICARE ALTĂ LINIE AERIANĂ

WIDEN YOUR WORLD | TURKISH AIRLINES

Festivalul Internațional de Mariachi, Guadalajara

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

Locul în care s-au născut tequila și mariachi – Guadalajara, capitala statului Jalisco – este considerat cel mai mexican dintre orașele țării. Vizitează-l când este animat de concertele, paradele și expozițiile Festivalului Internațional de Mariachi. În bisericile și catedralele catolice sunt oficiate slujbe la care cântă mariachi, se organizează rodeo-uri și spectacole cu dansuri tradiționale. Nu rata cea mai mare competiție de mariachi!

NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER ROMÂNIA

IULIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	**3**
4	5	6	7	8	9	**10**
11	12	13	14	15	16	**17**
18	19	20	21	22	23	**24**
25	26	27	28	29	30	**31**

PROIECT SPRIJINIT DE

ZBURĂM SPRE MAI MULTE ȚĂRI DECÂT ORICARE ALTĂ LINIE AERIANĂ

WIDEN YOUR WORLD | TURKISH AIRLINES

Festivalul de Jazz de la Montreux

Atmosfera festivalului care adună în orașul de la Lacul Geneva și de la poalele Alpilor artiști și iubitori de muzică din întreaga lume este fascinantă. Timp de două săptămâni, Montreux devine o Mecca a muzicii, în care – deși jazzul rămâne elementul principal – își găsesc loc toate stilurile. Au loc sute de concerte cu intrare liberă, workshopuri, intri în contact cu artiști și participi la discuții ad-hoc pe teme muzicale.

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER ROMÂNIA

IUNIE

L	M	M	J	V	S	D
		1	2	3	4	**5**
6	7	8	9	10	11	**12**
13	14	15	16	17	18	**19**
20	21	22	23	24	25	**26**
27	28	29	30			

PROIECT SPRIJINIT DE

ZBURĂM SPRE MAI MULTE ȚĂRI DECÂT ORICARE ALTĂ LINIE AERIANĂ

WIDEN YOUR WORLD | TURKISH AIRLINES

Festivalul Soarelui, Cuzco – Machu Picchu

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

Inti Raymi își are rădăcinile în vremea Imperiului Incas când, cu ocazia solstițiului de iarnă și a celei mai scurte zile din an, avea loc o sărbătoare măreață a Soarelui. Vizitează Cuzco, unde timp de o săptămână, pelerini de pe tot cuprinsul Americii Latine se adună să celebreze reînnoirea anului solar. De aici, organizează o plecare la citadela incașă dintre nori, Machu Picchu.

NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER ROMÂNIA

MAI

L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

PROIECT SPRIJINIT DE

ZBURĂM SPRE MAI MULTE ȚĂRI DECÂT ORICARE ALTĂ LINIE AERIANĂ

WIDEN YOUR WORLD | TURKISH AIRLINES

Festivalul Internațional de Muzică Sacră, Fès

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

O vizită în Fès, fosta capitală a Marocului, în timpul acestui festival este o experiență spirituală unică. Toleranța, spiritualitatea și arta sunt promovate printr-un festival de film, printr-un forum (Fès Forum) și numeroase concerte, cu intrare pe bază de bilet sau gratuite, în grădinile Dar Tazi („Nopțile suflete"), în Piața Boujloud, în grădinile palatului Bab al Makina sau în cele cu mireasmă de cedru ale muzeului Batha.

NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER ROMÂNIA

APRILIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	**3**
4	5	6	7	8	9	**10**
11	12	13	14	15	16	**17**
18	19	20	21	22	23	**24**
25	26	27	28	29	30	

PROIECT SPRIJINIT DE

ZBURĂM SPRE MAI MULTE ȚĂRI DECÂT ORICARE ALTĂ LINIE AERIANĂ

WIDEN YOUR WORLD | TURKISH AIRLINES

Festivalul Internațional al Lalelelor, Istanbul

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

În aprilie, Istanbulul este invadat de lalele plantate în parcuri, ronduri, pe bulevarde și oriunde există spațiu liber. Mergi neapărat în parcul Emirgan, de pe coasta europeană a Bosforului, pentru a-l admira superbele grădini de lalele. Deși le asociem cu Olanda, frumoasele lalele au fost aduse în Europa din Turcia în secolul al XVI-lea și cea mai bogată perioadă din vremea imperiului poartă numele de „Era lalelei" – „Lale Devri").

NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER ROMÂNIA

MARTIE

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

PROIECT SPRIJINIT DE

ZBURĂM SPRE MAI MULTE ȚĂRI DECÂT ORICARE ALTĂ LINIE AERIANĂ

WIDEN YOUR WORLD | TURKISH AIRLINES

Las Fallas, Valencia

Valencia – oraș liniștit, la Mediterana, locul în care s-a născut paella – este în flăcări, la propriu, în timpul *Las Fallas* (în traducere, focuri). La origine o celebrare a Sfântului Iosif, *Las Fallas* s-a transformat într-una dintre cele mai „nebune" sărbători în care figurine urlașe, numite *ninots*, sunt incendiate în splendide spectacole și reprezentații pirotehnice. Apogeul este *Noaptea Focului (La Nit del Foc)*.

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER ROMÂNIA

FEBRUARIE

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	**7**
8	9	10	11	12	13	**14**
15	16	17	18	19	20	**21**
22	23	24	25	26	27	**28**
29						

PROIECT SPRIJINIT DE

ZBURĂM SPRE MAI MULTE ȚĂRI DECÂT ORICARE ALTĂ LINIE AERIANĂ

WIDEN YOUR WORLD | TURKISH AIRLINES

Carnavalul din Québec

Înfruntă iarna canadiană și descoperă Québecul la începutul lunii februarie, când localnicii transformă asprimea frigului într-un prilej de bucurie generală. Au loc concursuri cu sănii, de sculptură în zăpadă, o legendară cursă de canoe pe Fluviul St. Lawrence, o paradă nocturnă și chiar o baie în zăpadă. Bonhomme Carnival, omul de zăpadă care este mascota carnavalului, te invită în urlașul lui palat de gheață.

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER ROMÂNIA

IANUARIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

PROIECT SPRIJINIT DE

ZBURĂM SPRE MAI MULTE ȚĂRI DECÂT ORICARE ALTĂ LINIE AERIANĂ

WIDEN YOUR WORLD | TURKISH AIRLINES

Carnavalul din Veneția

Alege-ți o mască, un costum pe măsură și intră în atmosfera opulentului secol al XVIII-lea! Spectaculos și ușor suprarealist, *Carnevale di Venezia* transformă orașul într-o scenă pe care curg personaje mascate, parade și spectacole de teatru. Nu rata Festa venezlana, de pe Canalul Cannaregio – deschiderea oficială, Zborul Îngerului și mergi în Piața San Marco pentru a admira cele mai frumoase și elaborate costume.

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

Destinații pentru 2016

calendar

NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER ROMÂNIA

12 locuri de poveste, în straie de sărbătoare

Imaginează-ți că ești unul dintre cei 200.000 de oameni care vin în iulie în Montreux. Muzica este peste tot, la orice colț de stradă întâlnești artiști, iubitori de jazz, și nu numai, și nu este exclus să zărești un tânăr dând lecții unui muzician experimentat – pentru că muzica nu are bariere legate de vârstă. Sau gândește-te cum ar fi să asiști la nemaipomenite spectacole pirotehnice și să trăiești la maximum alături de localnici frenezia și entuziasmul din blânda și dulcea Valencia în timpul sărbătorii Las Fallas. Fie că este un festival muzical, o sărbătoare tradițională, un carnaval ori struguri copți abia așteaptă să fie culeși, pentru orice loc special există, întocmai ca pentru Montreux și Valencia, un moment de grație. În ediția de iarnă Traveler ți-am pregătit un calendar prin care te invităm să descoperi 12 destinații (câte una pentru fiecare lună a anului) în momentele lor speciale – cu atmosfera, energia, inspirația și frumusețea zilelor de sărbătoare. *—Adina Brânciulescu*

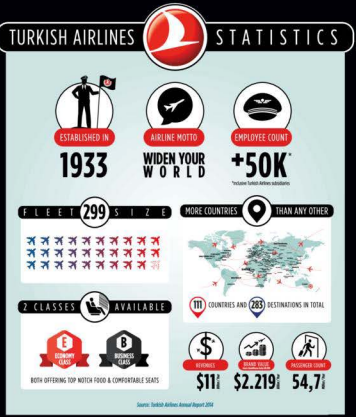

PROIECT SPRIJINIT DE

ZBURĂM SPRE MAI MULTE ȚĂRI DECÂT ORICARE ALTĂ LINIE AERIANĂ

WIDEN YOUR WORLD | TURKISH AIRLINES

ZBURĂM SPRE MAI MULTE ȚĂRI DECÂT ORICARE ALTĂ LINIE AERIANĂ

WIDEN YOUR WORLD | TURKISH AIRLINES

Europe's Best Airline

Voted Europe's Best Airline at the 2014 Skytrax Passengers Choice Awards

A STAR ALLIANCE MEMBER

TURKISHAIRLINES.COM

TURKISHAIRLINES.COM

A STAR ALLIANCE MEMBER

Pentru a cincea oară la rând, cea mai bună linie aeriană din Europa

WIDEN YOUR WORLD | TURKISH AIRLINES